

Didaktická práce s žáky v sociokulturně znevýhodněném prostředí

Diplomová práce

Studijní program:

Studijní obory:

Autor práce:

Vedoucí práce:

N7504 Učitelství pro střední školy

Učitelství českého jazyka a literatury

Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy

Bc. Denisa Šepsová

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.

Katedra filosofie

Zadání diplomové práce

Didaktická práce s žáky v sociokulturně znevýhodněném prostředí

Jméno a příjmení: Bc. Denisa Šepsová
Osobní číslo: P17000709
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obory: Učitelství českého jazyka a literatury
Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy
Zadávací katedra: Katedra filosofie
Akademický rok: 2018/2019

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je popsat didaktickou práci s žáky ze znevýhodněného sociokulturního prostředí a modelově vypracovat návrhy metodik a výukových materiálů pro práci s těmito žáky na 2. stupni ZŠ. Na základě prostudované odborné literatury studentka popíše projevy sociokulturního znevýhodnění, jeho dopady na vzdělávání a analyzuje v této problematice podpůrná opatření. Stěžejní část práce bude věnována přípravě metodik pro tyto žáky na vybraných tématech ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Studentka se bude v průběhu příprav a vypracování řídit metodickými a organizačními pokyny vedoucího diplomové práce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: Čeština

Seznam odborné literatury:

HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3070-7.
KALEJA, Martin. Determinanty hodnotových konstruktů ve vzdělávání romských žáků základních škol. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7464-233-3.
KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. Školní didaktika. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4
PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. Šesté, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Portál, 2017, 483 s. ISBN 978-80-262-1228-7.
VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

Vedoucí práce: PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
Katedra filosofie

Datum zadání práce: 30. listopadu 2018
Předpokládaný termín odevzdání: 30. dubna 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. prosince 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

21. října 2021

Bc. Denisa Šepsová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce PaedDr. ICLic. Michalu Podzimkovi, Th. D., Ph.D. za jeho vstřícný přístup a cenné rady při vedení této práce. Dále děkuji své rodině, která mě vytrvale podporovala po celou dobu studia.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou didaktické práce s žáky v sociokulturně znevýhodněném prostředí. Popisuje projevy sociokulturního znevýhodnění, jeho dopady na vzdělávání a představuje podpůrná opatření. Dále nabízí pro inspiraci zpracovaný ŠVP a tematické plány, kritéria hodnocení pro 6.- 9. ročník základní školy z předmětu Výchova k občanství. V závěru práce jsou vypracovány přípravy na hodiny, které vycházejí z vybraných podpůrných opatření a byly realizovány v praxi.

Klíčová slova

Sociokulturní znevýhodnění, podpůrná opatření, didaktická práce s žáky, Výchova k občanství
Školní vzdělávací program, tematické plány, přípravy na hodinu.

Annotation

The master's thesis deals with the methodology of teaching socially and culturally disadvantaged children. It describes how the socio-cultural disadvantage reflects on children, its impacts on their education and introduces some support measures. The thesis also proposes a model School Educational Programme for the health education, as well as thematical plans and evaluation criteria for pupils of sixth to ninth grade of lower secondary school. The conclusive part of the thesis presents the implementation of lesson plans (created according selected support measures) in practice.

Keywords

Socio-cultural disadvantage, support measures, methodology, citizenship education, School Educational Programme, thematic plans, lesson plans

Obsah

1	Úvod	10
2	Teoretická část	12
2.1	Sociokulturní znevýhodnění.....	12
3	Projevy sociálního znevýhodnění a jeho dopady do vzdělávání	16
3.1	Kulturní odlišnost a jiný mateřský jazyk.....	17
3.2	Kulturní šok	18
3.3	Dysfunkční rodina a psychické strádání	18
3.4	Rodina nepodporující dítě ve vzdělávání	19
3.5	Vyloučení z důvodu odlišnosti od většiny	20
3.6	Umístění žáka mimo rodinu	21
4	Podpůrná opatření	23
4.1	Stupně podpůrných opatření	23
4.2	Vyučovací metody a formy.....	25
4.2.1	Skupinová výuka.....	25
4.2.2	Kooperativní učení	27
4.2.3	Metody aktivního učení	30
4.2.4	Vizualizaci obsahu a procesu vzdělávání.....	34
4.3	Didaktické pomůcky	34
4.4	Hodnocení	35
4.5	Příprava na vyučování	38
4.6	Práce s třídním kolektivem.....	39
4.6.1	Podpora žáků při formování žákovské skupiny	40
4.6.2	Zajištění klimatu pro bezpečnou komunikaci mezi žáky i učiteli	41
5	Praktická část	42
5.1	Člověk ve společnosti	43
5.1.1	Charakteristika vyučovacího předmětu	43
5.1.2	Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu	43
5.1.3	Výchovné a vzdělávací strategie, které ve vyučovacím předmětu Člověk ve společnosti směřují k utváření klíčových kompetencí:	44
5.2	Školní vzdělávací program a tematický plán – 6. – 9. ročník	46
5.3	Kritéria hodnocení.....	69
5.3.1	Obecná kritéria předmětu Člověk ve společnosti	69
5.4	Přípravy na hodiny	73
5.4.1	KULTURA – 6. třída	73
5.4.2	ROMSKÁ KULTURA – 6. třída.....	78
5.4.3	VZTAHY MEZI LIDMI – 7. třída.....	88
5.4.4	OSOBNOST – 8. třída	93

5.4.5	VOLBA POVOLÁNÍ – 9. ROČNÍK	99
5.4.6	TŘÍDNICKÁ HODINA – 6. – 9. ročník	107
6	Závěr.....	115
7	Seznam použitých zkratk.....	117
8	Bibliografie	118
9	Internetové zdroje.....	120
10	Přílohy	121
10.1	Příloha č. 1 - Školní kontrolní dotazník pro ZŠ.....	121
10.2	Příloha č. 2 – Vypracovaný IVP	124
10.3	Příloha č. 3 – Vyhodnocení IVP.....	129
10.4	Příloha č. 4 - Slovní hodnocení a jeho příklad	137
10.5	Příloha č. 5 – Hodnocení – Vnitřní diferenciacce	138
10.6	Příloha č. 6 – ŠVP – LMP	141

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá problematikou didaktické práce s žáky ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, popisuje projevy sociokulturního znevýhodnění, jeho dopady na vzdělávání, představuje podpůrná opatření a nabízí k inspiraci zpracovaný ŠVP a tematické plány z této oblasti, dále pak kritéria hodnocení, přípravy na hodiny předmětu Výchova k občanství, zahrnuje i období distanční výuky. Dále jsou v práci využity zkušenosti a propojení pedagogické praxe s výchovným poradenstvím a absolvovanými školeními.

Cílem práce je modelové vypracování metodik a výukových materiálů, které vycházejí z vybraných témat ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství a jsou určeny pro práci s těmito žáky na 2. stupni ZŠ.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, a to teoretickou a praktickou. Teoretickou část tvoří 4 kapitoly. První kapitola se zabývá terminologií sociokulturního znevýhodněného prostředí. Druhá kapitola se soustředí na projevy sociálního znevýhodnění a jeho dopady na vzdělávání, jako hlavní příčiny popisujeme: kulturní odlišnost a jiný mateřský jazyk, dysfunkční rodinu a psychické strádání, rodinu, která nepodporuje dítě ve vzdělávání, vyloučení z důvodu odlišnosti od většiny a umístění žáka mimo rodinu. Ve třetí kapitole se nejprve zabýváme vybranými podpůrnými opatřeními, kterými jsou metody a formy výuky, u kterých popisujeme skupinové vyučování, kooperativní učení, metody aktivního učení, vizualizaci obsahu a procesu vzdělávání. Dále se věnujeme didaktickým pomůckám. Stručně se věnujeme hodnocení, přípravě na vyučování. V závěru kapitoly jsme se zaměřili na práci s třídním kolektivem.

Praktická část je rozdělena na dvě části. V první se seznamujeme s ukázkou vypracované části ŠVP, která vychází z RVP a je soustředěna na základní témata z předmětu Výchova k občanství. Poté si představíme variantu tematických plánů pro vyučovací předmět Výchovy k občanství pro jednotlivé ročníky. Dále se věnujeme obecným kritériím pro hodnocení v tomto předmětu, ze kterých vycházíme při hodnocení klasické i distanční výuky a možnostem individuálního hodnocení. Následně jsou představeny jednotlivé lekce, které se soustředí na téma s obsahem kultury, vztahy mezi

lidmi, osobnosti, volby povolání a práci s třídním kolektivem. Přípravy na hodiny vycházejí z vybraných podpůrných opatření, jsou doplněny o vlastní vytvořené materiály a absolvované školení. Přípravy byly realizovány v praxi a v závěru je shrnutí neboli reflexe z průběhu každé hodiny.

Tyto materiály slouží pouze jako inspirace pro ostatní, nejsou daným návodem, jak pracovat s žáky a vést hodinu.

2 Teoretická část

V první kapitole se zabýváme sociokulturním znevýhodněným prostředím a jeho výkladem podle různých odborných publikací. Následně se zaměřujeme na projevy sociálního znevýhodnění a jeho dopady na vzdělávání, kam patří kulturní odlišnost a jiný mateřský jazyk, dysfunkční rodina a psychické strádání, rodina nepodporující dítě ve vzdělávání, vyloučení z důvodu odlišnosti od většiny, umístění žáka mimo rodinu.

2.1 Sociokulturní znevýhodnění

Do české školské legislativy byl v roce 2004 zaveden pojem „*žák se sociálním znevýhodněním*“, který sloužil k identifikaci žáků, kteří potřebují zvýšenou podporu v prostředí školy. Od tohoto pojetí se ustupuje a dochází k nahrazení výstižnějším termínem, který zní: *žák s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Spadají sem žáci, kteří by mohli selhávat či selhávají ve vzdělávání, příčinou je jejich zázemí a životní okolnosti, které je ovlivňují mimo školu. Je opravdu nutné zjistit a popsat dané překážky ve vzdělávání a určit vhodnou oblast podpory.

Ve Školském zákoně 561/2004 Sb. § 16 je sociální znevýhodnění chápáno jako:

- a) *rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,*
- b) *nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo*¹
- c) *postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.*

---

¹ HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. s. 17

Další definici nalezneme ve vyhlášce č. 73/2005 Sb.: „*Za žáka se sociálním znevýhodněním se pro účely poskytování vyrovnávacích opatření podle odstavce 2 považuje zejména žák z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání včetně spolupráce zákonných zástupců se školou, a žák znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka*“²

Z prostudovaných a dostupných pramenů vyplývá, že se většinou jako zastřešující termín používá „*žák se speciálními vzdělávacími potřebami*“. Podle školských příruček se tento pojem ještě v roce 2006 rozděloval na tři další skupiny:

- 1) *Žák se zdravotním postižením*
- 2) *Žák se zdravotním znevýhodněním*
- 3) *Žák se sociálním znevýhodněním*

V současném školství označujeme za sociokulturně znevýhodněné ty, u kterých by se měla zohledňovat sociokulturní specifika populace, jsou to tedy romské děti, národnostní a etnické menšiny a děti z rodin v tíživé socioekonomické situaci a v neposlední řadě děti z rodin cizinců a azylantů.³

V nynější době podle MŠMT rozdělujeme žáky se speciálními vzdělávacími potřebami do více skupin. Jedná se o žáky:

- *s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního stavu*
- *s vadami řeči*

---

² Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 2020-10-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-73#cast2>

³ BITTNEROVÁ, Dana, ed. *Vzdělávací potřeby sociokulturně znevýhodněných: případ SIM - Středisek integrace menšin*. Praha: Ermat, 2009, s. 9

- *se specifickými poruchami učení, pozornosti a chování*
- *z odlišných kulturních a životních podmínek*
- *jejichž mateřským jazykem není čeština*
- *nadaní a mimořádně nadaní, pokud mají přidružené speciální vzdělávací potřeby*

Pro tuto práci jsou stěžejní žáci z odlišných kulturních a životních podmínek a žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština. Samozřejmostí je, že výše zmiňované další rozdělení se může nakombinovat s našimi skupinami. Ale tyto dvě skupiny jsou pro nás primární.

Žáci z odlišných kulturních a životních podmínek jsou podle MŠMT chápáni jako: „*Žáci, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statusem, žáci s nařízenou ústavní výchovou nebo žáci s nařízenou ochrannou výchovou.*“ Podle jejich rozdělení sem spadá i další naše skupina, tedy žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština: „*Jsou to žáci z rodin cizinců, kteří pobývají na území České republiky na základě práva k pobytu nebo na základě oprávnění za účelem výzkumu. A dále žáci z rodin azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nebo osob požívajících dočasné ochrany.*“

V odborné literatuře se setkáváme s pojmem „*děti z nepodnětného prostředí*“ Jedná se o rodinu, která má nízkou úroveň vzdělání, nemá dostatek zájmu o dítě a jeho studijní záležitosti, patří sem i rodina s konzumním životem.⁴ Děti mají omezený a nerozvinutý jazykový kód. Jazykovými kódy se zabýval sociolog B. Bernstein. Ten stanovil, že omezené kódy jsou typické zejména pro děti z nižších vrstev. Tyto děti pak mají menší šanci k úspěchu ve škole. Jsou méně zvědavé, protože mají menší povědomí o světě. Překážkou pro ně bývá školní kázeň. Pokud má pedagog jinou formu

---

⁴ BITTNEROVÁ, Dana, ed. *Vzdělávací potřeby sociokulturně znevýhodněných: případ SIM - Středisek integrace menšin*. Praha: Ermat, 2009, s. 26-27

komunikace, než na kterou jsou zvyklí ze svého rodinného prostředí, je pro ně komunikace nesrozumitelná. Mají také problémy v pochopení pojmů a abstrakce.

Jak sami vidíte, pro sociální znevýhodnění existuje mnoho definic, záleží, kdo a jak daný termín použije. Název terminologie se stále mění, ovšem jádro obsahu zůstává stejné. Je však vždy nutné apelovat a vycházet z potřeb dětí a rozklíčovat překážky, které jim komplikují vzdělávání.

U tohoto znevýhodnění nelze vyjmenovat všechny varianty, může totiž vzniknout nová kombinace, která je ovlivněna různými vlivy. Pojd'me si některé projevy a dopady představit v další kapitole.

3 Projevy sociálního znevýhodnění a jeho dopady do vzdělávání

Pro lepší pochopení, si nejprve představíme cílové skupiny dětí, u kterých dochází k projevům sociálního znevýhodnění a mají významný dopad na jejich vzdělávání.

Jednou z cílových skupin jsou děti Romů, problémem je, že se většina etnických Romů k romské národnosti nepřihlásí. Je pak ovšem velmi složité, ke komu tuto podporu směřovat. O Romech a jejich kultuře si ale povíme více později, a to v jedné přípravě na hodinu v praktické části.

Další skupinou jsou cizinci, děti imigrantů a azylantů. Jedná se o děti imigrantů, které můžeme rozdělit do dvou hlavních skupin: asijské a slovanské. Do asijských spadají vietnamské a čínské děti. Do slovanských, ruské a ukrajinské, též polské a slovenské.

Ostatní děti jsou již v menším počtu. A pak tu máme děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, u kterých máme problém s rozeznáním od romských, protože tyto dvě skupiny často splývají. Zde se vyskytuje nejen kulturní odlišnost, ale i ekonomické a sociální znevýhodnění.⁵

Představili jsme si tedy skupiny žáků, které jsou v tomto ohledu nejvíce handicapované. Teď se již budeme věnovat jednotlivým projevům, které spadají do samotného sociálního znevýhodnění. Stručně se dotkneme kulturní odlišnosti a mateřského jazyka, řekneme si, co to znamená tzv. kulturní šok a vyjmenujeme si jeho nejzákladnější projevy v chování žáků. Dále si upřesníme pojem dysfunkční rodiny a psychického strádání. Rodinu, která neprojevuje zájem o vzdělávání dítěte. V další podkapitole si krátce řekneme něco o vyloučení z důvodu odlišnosti od většiny, zde si definujeme školní klima a třídní klima, které s touto problematikou úzce souvisí. A v poslední řadě se budeme věnovat umístění žáka mimo rodinu, kde si nejprve nastíníme

---

⁵ BITTNEROVÁ, Dana, ed. *Vzdělávací potřeby sociokulturně znevýhodněných: případ SIM - Středisek integrace menšin*. Praha: Ermat, 2009, s. 26-27

situace, při kterých by k tomuto zásadnímu kroku mělo docházet a z hlediska získaných zkušeností si řekneme pár věcí o procesu, který před umístěním následuje.

3.1 Kulturní odlišnost a jiný mateřský jazyk

Mezi hlavní příčinu patří jiný mateřský jazyk a špatná znalost češtiny. Tento aspekt je základní překážkou pro učení. Za další příčinu lze považovat odlišnost v dané kultuře.⁶ Je podstatné, abychom si uvědomili, že v kultuře se setkáváme s různými hodnotami, symboly, normami a postoji. Každá se vyznačuje například svými svátky, má své stravování a svůj způsob oblékání. Nedílnou součástí je i odlišné chápání rolí, ať už se jedná o gender, autoritu či kolektiv.

Je tedy jasné, že se budeme setkávat s odlišným chováním žáků. Tito žáci nebudou zcela splňovat normu chování, která se od nich očekává. Ať už se jedná o žáka migranta, muslima či žáka z rodiny s jiným způsobem života.

Riziko hrozí, pokud danou odlišnost nerozeznáme. Co je jinde považováno za slušné, například prošení a děkování, v jiné kultuře se to může považovat za neslušné a nevhodné. Častým případem, se kterým se setkáváme je, že rodiče nekontrolují dětem domácí úkoly, protože to u nich takto nefunguje a jsou handicapováni neznalostí našeho vzdělávacího systému, anebo si dokonce neumí přečíst zadání nebo mu nerozumí. Při špatném rozeznání bychom řekli, že rodiče neprojevují žádný zájem o vzdělávání svých dětí. Ale my musíme brát v potaz, že je třeba rodiče s daným systémem pravidel seznámit, pomoci jim udělat nějaký systém, a vůbec jim říct, jak to v našem školství a konkrétně v dané škole funguje.

Abychom v rozpoznávání projevů byli efektivní, je potřeba si pokládat otázky, které nám pomohou odhalit příčiny chování, i pro nás, v běžných situacích. V některých rodinách se striktně udržují kulturní tradice, bez ohledu na to, jak dlouho v České republice žijí. Je potřeba si uvědomit, že s některými tématy, předměty či činnostmi, mohou mít problém. Často se s tímto můžeme setkat v tělesné výchově, kdy v některé

---

⁶ BITTNEROVÁ, Dana, ed. *Vzdělávací potřeby sociokulturně znevýhodněných: případ SIM - Středisek integrace menšin*. Praha: Ermat, 2009, s. 35

kultuře není zvykem, aby se děti hýbaly, hrály míčové hry apod.. Rodiče i děti toto řeší uvolněním z tělesní výchovy či vysokými absencemi. Samozřejmě se to netýká pouze jednoho daného předmětu, ale setkáváme se s tím také v předmětech, kde probíráme sexuální výchovu či například kontroverzní témata.

3.2 Kulturní šok

U žáků, kteří přicházejí z jiné země, se často setkáváme s projevem tzv. kulturního šoku. Kdy se žák dostává do různých situací, kterým nerozumí. Kvůli tomu se potýká se stresem, který se ve většině případů projevuje nedůvěrou. Na základě toho se můžeme u žáka setkat se vzdorem, uzavřením se do sebe, odmítáním komunikace, agresivitou, nechutenstvím a apatií. Žák může sám na sobě pozorovat svou odlišnost, kvůli které se mohou objevit dlouhodobé projevy úzkostlivosti, neochota spolupracovat, zvýšená absence, vyhýbání se kolektivu nebo naopak na sebe upozorňuje pomocí výstředního chování, stylu oblékání a jinou odlišností. Důležité je také to, abychom se dozvěděli něco o jeho minulosti, tedy o životě v jeho původní zemi. Tyto informace nám pomohou zjistit, zda žák neprodělal nějaké trauma, které může vést ke změně v chování. Ovšem v tomto případě už se můžeme setkat s depresemi, úzkostí, fobií a případně neurózou. Pokud vyzorujeme takové projevy v chování, měli bychom se o dalším postupu poradit s odborníky.⁷

3.3 Dysfunkční rodina a psychické strádání

Další a výraznou překážkou v učení je dysfunkční rodina a psychické strádání. Rodina je, jak víme, první sociální skupinou dítěte. Dysfunkční rodinu lze definovat, jako rodinu, ve které se projevují závažnější poruchy v jednotlivých funkcích, či ve všech funkcích, její existence i zdravý vývoj dítěte je ohrožen. Jedná se například o rodiny, které se potýkají se sociálně patologickými jevy, dlouhodobou nezaměstnaností. V těchto případech je důležité, aby došlo k soustavné pomoci.

U dítěte, které pochází z takové rodiny, můžeme pozorovat změny v chování, klesnou jeho schopnosti, nebude se moct soustředit, může do školy chodit nevyspalé,

---

⁷ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4. – s. 32-33

špinavé a hladové (protože otec i matka nebudou schopni zajistit, v souvislosti s požíváním látek, základní potřeby dítěte), často nebude připraven na vyučování, bude zapomínat pomůcky nebo je ztrácet, můžeme u něho pozorovat neklid, úzkostlivost, agresivitu, emoční nestabilitu, uzavírání se do sebe nebo psychosomatické projevy. Nebo naopak se může začít upínat ke školnímu výkonu a chce být někde nejlepší, aby byl pochválen. Může také více tíhnout k pedagogům. Pokud je dítě ve střídavé péči u obou rodičů, mohou nastat situace, kdy si rodiče mezi sebou nepředají informaci, co je potřeba probrat a donést do školy, nebo jeden z rodičů není schopen poskytnout dostatečnou podporu ke vzdělávání dítěte.⁸

3.4 Rodina nepodporující dítě ve vzdělávání

U takových rodin schází pozitivní přístup ke vzdělávání, z tohoto důvodu dochází k selhávání žáků. Často se s tímto přístupem můžeme setkat u dětí, kteří nenavštěvují v předškolním věku mateřskou školu, v jejich rodině postrádáme systematické výchovné působení, může se objevit i omezenější vybavenost dětí. Jednoduše řečeno, u takových rodin není vzdělání na prioritním místě, nepovažují ho nejen rodiče, ale i žák za významnou hodnotu. U žáků se většinou může projevat nedocházením do školy, žák má vysoké absence, je zde podezření na záškoláctví, dochází i k absencím na školních akcích.⁹ Uvedme si příklad ze školské praxe, pokud matka bude potřebovat pohlídat mladšího sourozence, aby šla například do práce, na úřad, k lékaři, nechá ho hlídat starším sourozencem, v dnešní době běžná věc. Do žákovské knížky napíše nevolnost či jinou omluvenku, nebo naopak omluvenku vůbec nenapíše. Následně se také tato forma vyloučení může projevat problémy s finančním zajištěním školních záležitostí, což je například zaplacení školních pomůcek na začátku roku. Pro člověka je toto chování z jedné stránky pochopitelné, je jasné, že každý rodič se může dostat do finanční tísně, kdy upřednostní základní potřeby, ale je nutné se k této situaci postavit čelem a snažit se ji vyřešit. My jako škola, po dohodě s rodiči, se snažíme naplánovat například pravidelné

---

⁸ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpurných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 14

⁹ KALEJA, Martin. *Determinanty hodnotových konstruktů ve vzdělávání romských žáků základních škol*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7464- 233-3 s. 39

měsíční splácení, pokud se jedná o rodiny, které nedosáhnou na podporu ze strany úřadů. Dále sem také spadají špatné stravovací návyky, dítě nenosí svačiny, nechodí na obědy. V současné době je možné využít *Program potravinové pomoci*, kdy škola vytipuje dané žáky, kteří budou dostávat obědy zdarma, je nutné ale dodržet opět určitá pravidla. Žáci, kteří spadají do skupiny, kde jejich rodina, i oni sami, nemají zájem o vzdělávání, mají sklony k rizikovému chování.

Spadají sem také žáci, jejichž rodiče jsou pracovně velmi vytížení a kvůli tomu neprojevují zájem o ně samotné, natož o podporu v jejich vzdělávání. Jednoduše řečeno, nemají na své děti čas kvůli práci.

Existují ovšem případy, kdy se chce samotný žák vzdělávat, pokračovat ve studiu po dokončení povinné školní docházky, ale s ohledem na jeho rodinu a hrozby vyloučení z jeho rodinného prostředí to není možné. Rodina mu další vzdělání neumožní a chce, aby pokračoval v zavedeném stereotypu. Bohužel s těmito případy my nic nezmůžeme.

3.5 Vyloučení z důvodu odlišnosti od většiny

Do této kategorie řadíme žáky fyzicky odlišné, s odlišnou sexuální orientací, žáky z rodiny v tíživé ekonomické situaci. Toto vyloučení je do určité míry závislé na reakci okolí, především ve škole.

Důležitým aspektem pro posouzení je celkové klima školy a třídy. Klima školy si můžeme definovat takto: „*Sociálně psychologická proměnná, jež vyjadřuje kvalitu interpersonálních vztahů a sociálních procesů v dané škole tak, jak ji vnímají, prožívají a hodnotí učitelé, žáci a ostatní zaměstnanci školy. Součástí klimatu školy je např. klima učitelského sboru, klima školních tříd, celkové prostředí školy.*“¹⁰

Klima třídy si můžeme definovat jako sociální a emocionální ladění žáků v jedné třídě. Klima je pociťováno nejen žáky, ale i pedagogy a mělo by být samozřejmě ve vzájemném působení. Z teoretického hlediska ho lze charakterizovat do pěti úrovní:

---

¹⁰ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. 80-7178-772-8 – s. 100

„První úroveň je ekologická a lidé jsou v ní přítomni spíše zprostředkovaně, je dána prostorem, v němž žáci a učitelé žijí část svého života. Druhá úroveň je dána úrovní jednotlivých učitelů a žáků. Třetí je úroveň malých sociálních skupin a podskupin. Čtvrtá úroveň je dána úrovní větších sociálních skupin (klimatem celé školy). Pátou úrovní jsou velké sociální skupiny, např. úroveň školství dané země, zvláštnosti její kultury.“¹¹

Může jít o žáky, kteří nemají žádné jiné překážky v učícím se procesu, jen jsou vyloučeni svým okolím, jsou označeni za odlišné. Je více než jasné, že to, zda budou žáci vyloučeni, závisí na práci s třídním kolektivem a klimatem celé školy.

3.6 Umístění žáka mimo rodinu

Pro nás posledním dopadem a projevem je umístění žáka mimo rodinu. Z praxe výchovného poradce a spolupráce se sociálními orgány, víme, že pokud dojde k umístění žáka mimo rodinu, již nebyla jiná možnost, neboť dnešní orgány se snaží, aby děti zůstaly s rodinou, pokud je to jen možné.

Je nutné, abychom si alespoň řekli pár typických situací, kdy dochází k umístění dítěte mimo rodinu, například: Pokud zákonní zástupci zemřou, neplní své povinnosti, které plynou z rodičovské odpovědnosti. Když dítě nechodí do školy, nepracuje, požívá návykové látky, páchá trestné činy, provozuje prostituci, opakovaně utíká z domu. Dále sem pak spadá dítě, na kterém se někdo dopustil trestného činu, anebo máme podezření na jeho spáchání. Pokud v rodině probíhá násilí a dítě je jím ohroženo. Je nutné zdůraznit, že se jedná o problémy, které se opakují, jsou intenzivní a ohrožují vývoj dítěte.

Umístění dítěte je velmi zdlouhavý proces, jak jsme si řekli již výše, pro orgány je to až krajní řešení. Každý Orgán sociálně právní ochrany dětí musí totiž dodržovat určité postupy. Nejprve vyhodnotí situaci dítěte a jeho rodiny a zpracuje individuální plán ochrany pro dítě, dále pořádá případové konference (kterých se může účastnit i zástupce školy (v našem případě výchovný poradce), dále pak třeba pracovníci z pedagogicko-psychologické poradny, zástupce z OSPODu a rodiče, případně i děti. Na těchto

---

¹¹ MAREŠ, J. *Sociální klima školní třídy*. Přehledová studie. Praha: IPPP ČR, 1998. ISBN 80-86856-27-5

případových konferencích se projednává daná situace a nastaví se společné řešení, toto musí následovat vždy před podáním návrhu soudu. Pokud by daná opatření nevedla ke zlepšení, poté se uloží povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, nebo napomenutí, může se stanovit i dohled nad výchovou. A teprve v krajním řešení se podá návrh odejmutí dítěte z rodiny, zbavení rodičovských práv a nařízení ústavní péče. Tento odstavec berme jako osobní zkušenost v oblasti spolupráce výchovného poradce s orgány v řešení daných situací.

Pokud dojde k umístění mimo rodinu, jedná se o velmi velký zásah do života žáka, nejen ve vzdělávání, ale i do jeho zapojení v kolektivu. Dochází k prolínání se mnoha faktorů: jak danou situaci vnímá samotný jedinec, jaké jsou jeho reakce, co vše se předtím událo, než byl umístěn mimo rodinu (zda byl žák zneužíván, týrán, strádal apod.), a dalším důležitým bodem je, co bude následovat. Jaké řešení se zvolí, zda bude umístěn do širšího kruhu v rodině, do pěstounské péče, anebo do ústavu. Ať tak či onak, my jako pedagogičtí pracovníci musíme být žákovi, případně rodině, oporou. Škola je pro něho v tuto chvíli jedinou jistotou, on v ní tráví nejvíce času. Je důležitá nejen pomoc a podpora, kterou v současné době potřebuje, ale je třeba i přizpůsobit potřeby třídnímu kolektivu a korigovat jeho reakce na situaci daného žáka. Pokud samozřejmě zůstane v naší škole, může se stát, že ho umístí do jiné.

4 Podpůrná opatření

V této kapitole si představíme získané vědomosti z oblasti výchovného poradenství. Objasníme si stupně podpůrných opatření. Dále se budeme věnovat vybraným podpůrným opatřením, budeme kombinovat získané informace z prostudovaných bibliografických zdrojů z oblasti podpůrných opatření a pedagogiky.

4.1 Stupně podpůrných opatření

V současné době je kladen velký důraz na potřebu podpůrných opatření. Ta dělíme do pěti stupňů, kombinace jednotlivých stupňů není výjimkou. Naším cílem je, abychom nastavili pro žáka vhodnou podporu ve vzdělávání.

První stupeň podpůrného opatření zajišťujeme my, tedy škola, bez toho, aniž by se dítě muselo dostavit na vyšetření do školského poradenského zařízení. Pedagogická diagnostika probíhá: formou pozorování, rozhovoru, analýzy výkonů žáka a zpětné vazby. Z vlastní zkušenosti víme, že pozorování je jedním z neúčinnějších nástrojů pro pedagogy, výchovné poradce a metodiky prevence. Díky němu zjišťujeme chování jednotlivce či skupin. Je jen na nás, zda budeme pozorování uskutečňovat ve svých hodinách, o přestávkách nebo při hospitacích. Při něm se můžeme zaměřit nejen na chování, ale také na výkony žáků, jejich práci, projevy při různých činnostech apod. Je důležité abychom ho opakovali, kombinovali s ostatními nástroji a vše si pečlivě zaznamenávali. Pokud uvidíme, že žák má jisté mezery, potřebuje pomoc, můžeme uskutečnit intervenci. Jedná se o podporu žákovi, která potrvá nyní tři měsíce. Při této podpoře se může sepsat Plán pedagogické podpory nebo jiný záznam o stanovených cílech, které jsou důležité pro další vzdělávání žáka. Po třech měsících se tento dokument vyhodnotí. Dříve se intervence vykazovala v R44, s novelou vyhlášky již finanční ohodnocení záležitosti pouze na řediteli školy.

Druhý až pátý stupeň určuje již školské poradenské zařízení. K vyšetření může docházet z podnětu rodičů, školy či kombinace obou subjektů. Zákonný zástupce si zavolá do školského poradenského zařízení a objedná se na vyšetření. Třídní učitel

společně s výchovným poradcem vypracovává dotazník ke každému žákovi, který je objednan na vyšetření, ten nalezneme v příloze č. 1. Občas se můžeme setkat s tím, že nám rodiče tuto informaci nepodají, poté se dotazník posílá dodatečně. Toto se jeví jako velmi neefektivní, protože do dotazníku můžeme jako škola napsat, co dané dítě dle nás potřebuje. Vyšetření zkoumá stránku vědomostní, psychologickou i sociální. Po vyšetření jsou s rodiči prokonzultovány výsledky jejich dítěte. Následně je kontaktován výchovný poradce, s kterým je vyšetření také prokonzultováno a jsou projednány i další možná podpůrná opatření, například ve formě hodin předmětů speciálně pedagogické péče, asistenta pedagoga a výše jeho úvazku, pomůcek. Záleží na dané škole, co vše má k dispozici, a jakou formou je schopna zajistit podpůrná opatření. Rodič obdrží jednu zprávu z poradny, škola druhou, následně je na rodiči, zda zprávu určenou pro něho poskytne škole. Z praxe víme, že ve většině případů nám zprávu určenou pro rodiče zákonní zástupci poskytnou. V minulých letech se již od druhého stupně psal Individuální vzdělávací plán, jak vypadá, uvidíme v příloze č. 2 , v současné době ho píšeme až od stupně třetího, ten pravidelně vyhodnocujeme. Jak může takové vyhodnocení vypadat, naleznete v příloze č. 3.

Od třetího stupně je možné napsat asistenta pedagoga či speciálního pedagoga. Jedná se o další personální posilu pro daného žáka, třídu i pedagogický sbor. Z našeho hlediska asistent pedagoga efektivně spolupracuje s žákem, pedagogem a výchovným poradcem. Komunikuje také s rodiči žáka a vede si asistenční deník na každého žáka, s kterým pracuje. Tyto podklady jsou důležité nejen pro přehled o chování, tématu, komunikaci s rodiči, ale v praxi se nám osvědčilo, že i pro případové komise, kterým jsme se věnovali výše.

U žáků, kteří pochází z jiného kulturního prostředí, se většinou pohybujeme na úrovni prvního až třetího stupně, záleží na daných potřebách jednotlivce.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají nárok na vzdělávání, které je v souladu s jejich vzdělávacími potřebami a možnostmi. Definici jednotlivých podpůrných opatření nalezneme ve vyhlášce č. 73/2005 Sb.

4.2 Vyučovací metody a formy

4.2.1 Skupinová výuka

Skupinové vyučování chápeme jako jednu z forem výuky, kdy se třída rozdělí do menších skupin. Skupina může pracovat na stejném úkolu, můžeme ale také vytvořit skupinku, kde každý žák bude mít individuální úkol. Skupiny lze vytvářet podle různých oblastí: podle jejich zájmu, náhodně, podle barvy oblečení, začínajícího písmena u jména, podle pohlaví, podle výšky, podle dominantní ruky, nahodile, podle různých losovacích nástrojů. Každý pedagog má v tomto ohledu volnou ruku, skupinky žáků si rozdělí podle toho, jaké potřeby mají žáci, jaké didaktické cíle si sám zvolí.¹² Každá forma výuky má svá pozitiva a negativa, pojďme si je tedy představit.

Mezi klady skupinové práce patří:

- zvýšení aktivity při učení,
- do práce se zapojuje více žáků, i ti pomalejší,
- schopnost před svými vrstevníky přiznat, co neví,
- komunikace a vyjadřování je přirozenější,
- odpovědnost za své učení včetně svých chyb,
- větší zájem o úkoly,
- zvolení svého pracovního tempa,
- porovnávání postupů řešení,
- rozvoj komunikační dovednosti,
- učení organizovat svou práci,

---

¹² FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 62

- zvyšování sebevědomí,
- osamostatnění,
- mizí zábrany,
- pedagog může více času věnovat slabší skupině,
- oživení výuky.¹³

Za negativa můžeme považovat:

- nerovnoměrnou práci ve skupině,
- nesystematickou práci,
- problém s organizací své práce,
- hlučnější práci ve skupinách,
- neprobrání množství učiva, je tedy časově náročnější,
- předhánění a nebrání ohledů na ostatní členy ve skupině,
- výskyt chyb v učení, které nejsou hned opraveny,
- obtížné hodnocení rozložených činností,
- náročnou přípravu.¹⁴

V dnešním moderním světě se skupinová práce do hodin zařazuje více než v minulosti, ale převážně se využívá pouze jako zpestření běžné výuky.

---

¹³ KASÍKOVÁ, Hana. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Ilustroval Stanislav FIALA. Praha: Portál, 1997. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-167-3. s.19

¹⁴ Tamtéž s. 20

4.2.2 Kooperativní učení

Tento pojem označuje princip spolupráce při dosahování cílů. Pokud uspěje jednotlivec, uspěje i celá skupina. Jedná se tedy o pozitivní vzájemnou závislost.¹⁵

Je nutné si uvědomit, že kooperativní výuka není stejná jako prosté rozdělení žáků do skupin. Má několik typických znaků. Pojďme si je představit.

4.2.2.1 Znaky kooperativní výuky

Pro kooperativní výuku jsou typické tyto znaky: Pozitivní vzájemná závislost; Interakce tváří v tvář; Osobní odpovědnost; Užití interpersonálních a skupinových dovedností, reflexe skupinových procesů. Abychom pochopili jednotlivé znaky, tak si je stručně charakterizujeme.

Pozitivní vzájemná závislost znamená, že jednotlivci nemohou uspět sami za sebe, musí uspět všichni dohromady. Uvědomují si důležitost jeden druhého. Důležitý je společný cíl, kterého musí dosáhnout všichni v dané skupině. Dále se může jednat o společné ohodnocení, společné sdílení zdroje, který je rozdělen na jednotlivé informace. Podstatné je také rozdělení jednotlivých rolí a úkolů.¹⁶

Interakce v tváří v tvář se odehrává v menších skupinkách po dvou až šesti žácích. Tento znak je typický pro vyjádření podpory jeden druhému. Pomáhají si, sdílí své osobní zkušenosti, sdělují si informace, které vědí, vysvětlují, diskutují, navzájem se tedy povzbuzují v učení. Vhodné je, aby seděli blízko sebe, měli by mít vedle sebe kolena.¹⁷

V osobní odpovědnosti se setkáváme s pravidelným vyhodnocováním výkonu jednotlivého žáka, jedná se o jeho přínos, výkon pro celou skupinu. Vyhodnocení by mělo

---

¹⁵ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 185

¹⁶ Tamtéž s. 186

¹⁷ Tamtéž s. 186

prokázat jeho pokrok. Učitel může tento znak podporovat tím, že se náhodně zeptá jednoho ze členů skupiny, a nebo si vybere výsledek jeho práce.¹⁸

Využití interpersonálních a skupinových dovedností slouží k tomu, abychom posilovali a užívali sociální dovednosti, které jsou nezbytnou součástí pro kooperativní výuku. Můžeme sem zařadit efektivní naslouchání, vyjednávání, umění přesvědčit, řešení konfliktů a další.¹⁹

Reflexe skupinové činnosti spočívá v tom, aby daná skupina uměla reflektovat, popsat svou práci. Aby si uvědomila, co bylo účinné, a co neúčinné, co by ponechala, co změnila.²⁰

Podle výzkumů můžeme o těchto znacích říct, že se jedná o základní determinanty vyššího učebního výkonu žáka, rozvíjí sociální dovednosti a podporu motivace k učení.²¹

Pro kooperativní učení je nedílnou součástí role učitele. Je třeba si uvědomit, že učitel se své hlavní funkce nezdává, pouze používá variantu specifických rysů kooperativního vyučování. Jedná se o určování cíle ve vyučování, kde kromě vytyčených cílů v daném předmětu, si zvolí cíle, které se týkají osvojení kooperativních dovedností. Dále pak volí velikost dané skupiny, rozhoduje o přidělení žáků. Při tvoření skupin by měl mít na paměti, že je vhodnější variantou heterogenní skupina, kdy se jedná o vyrovnanost v oblasti například, věku, pohlaví a výkonu. Učitel může zvolit variantu částečného sestavení skupiny, kdy se nejprve žáci seskupí dle vlastního výběru, a následně je jejich skupina doplňována s ohledem na výkon, dovedností žáka či jiných dispozic. V kompetenci učitele je také rozdělení a uspořádání místnosti, nejvhodnější variantou je kruh, ve kterém se žáci setkávají tváří v tvář. Důležité je také, aby každá skupina měla prostor a klid na práci a navzájem se nevyrušovala. Jak jsme zmiňovali

---

¹⁸ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 186

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž s. 187

výše, spadá sem i rozdělení jednotlivých rolí, můžeme je rozdělit na zapisovatele, koordinátora, tazatele, pozorovatele. Žáci by si měli vyzkoušet každou roli. V rámci semináře s názvem Kritické myšlení, nám byli představeny další role, jako je ošetřovatel, skaut, časoměřič, povzbuzovač, zásobovač, předčítač, zpravodaj, výhybkář. Učitel by se měl řádně zaměřit na vysvětlení přiděleného úkolu tak, aby byl jasný všem žákům, měl by říct, co by se mají naučit, definovat důležité pojmy, jednotlivé úkoly, jednoduše řečeno, vše, co je potřebné ke splnění daných úkolů. Dalšími kompetencemi učitele jsou vytváření pozitivní vzájemné závislosti dané cílem, utváření individuální odpovědnosti, meziskupinová kooperace, vysvětlení kritéria úspěchu, pozorování činností žáka ve skupině, asistování při plnění úkolů, zasahování do utváření skupinových dovedností. Na závěr kooperativního vyučování je nutné uzavření lekce, to je také v režii učitele. Jedná se o shrnutí základní myšlenky, připravení si závěrečných otázek. Následně by měl hodnotit žákovo učení po obou stránkách, jak kvalitativní, tak i kvantitativní, k tomu slouží předem stanovená kritéria. Mělo by dojít i k zhodnocení fungování skupiny, což spadá pod reflexi skupinové činnosti, kterou jsme se zabývali výše. Všechny tyto vyjmenované činnosti učitele jsou základem pro správnou kooperativní výuku, kterou lze realizovat v jakémkoliv předmětu a u jakéhokoliv věku žáků.²²

Mezi rizika kooperativní výuky můžeme zařadit: „Větší nároky na řízení učení a chování (např. skupiny ukončují úkol v různém čase, stoupá míra hluku aj.). Učitel vidí sám sebe jako jediného „předavače“ znalostí, chce práci hodnotit jen on sám atp. Nesprávný odhad sociálních dovedností žáků a s tím související neadekvátní nároky na žáky. Učitel postupně sleví ze zabezpečení všech znaků kooperativního učení – tj. třeba vynechá dlouhodoběji reflexi nebo nezjišťuje individuální přispívání žáků ke skupinovému úkolu.“²³

Na zmiňovaném semináři Kritického myšlení, nám bylo také řečeno, že je dobré, abychom žákům vysvětlili, proč je spolupráce tolik důležitá, nejen ve škole i v běžném

---

²² VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2.*, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 187-190

²³ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 91

životě. A že bychom jim měli poskytovat, co nejvíce příležitostí, aby využívali kooperativních dovedností a staly se pro ně něčím, co je přirozené.

4.2.3 Metody aktivního učení

V didaktice metodu chápeme jako speciální způsob uspořádání činností pedagoga a žáků, který rozvíjí vzdělanostní profil žáka a působí v souladu se vzdělávacími a výchovnými cíli. Mají za sebou dlouhou historii, vyvíjely se v závislosti na historicko-sociálních podmínkách vyučování a charakteristikou školy.²⁴

Na počátku dvacátého století došlo k zapojování žáků do vyučování, velký důraz je kladen na praktickou zkušenost a přímou činnost žáků. Po druhé světové válce se inovativní teorie a koncepce zaměřily nejen k metodické kompetenci vyučujícího, ale i na aktivní spoluúčast žáků. V současné době se se strukturou těchto metod můžeme setkat i v tzv. podobě alternativních metod. V didaktice není striktně stanovena klasifikace vyučovacích metod, protože vyučovací proces je mnohotvárný.²⁵

V naší práci se budeme zabývat pouze metodami aktivního učení, to je to podpůrné opatření, které spadá do naší problematiky. Tyto metody pomáhají udržet rovnováhu mezi teoretickým a praktickým obsahem výuky. Pomocí nich se žáci učí vytvářet a formulovat vlastní domněnky, názory a také pomáhají vzbudit vnitřní zájem o učení. Učení je v kompetenci žáků, sami se učí, pracují, na základě toho, si lépe zapamatují fakta, dovednosti a kompetence. Metody fungují na základě aktuálních představ žáka o daném tématu a pojmech s ním spojených. Cílem metod je, aby se z posluchačů stali účastníci učení, kteří se bezprostřední zkušeností naučí více než při tradiční výuce.²⁶

---

²⁴ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 191

²⁵ Tamtéž s. 192-193

²⁶ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 97

Do této kategorie patří například metody diskuzní - diskuze, brainstorming, situační – metoda rozboru situace, inscenační – hraní sociálních rolí, didaktické hry – interakční hry, simulační hry, scénické hry.

V diskuzi jde o slovní interpretaci mezi učitelem a žáky. Může se používat samostatně, nebo ve spojení s jinou metodou. Základem diskuze jsou správně a přesně formulované otázky. Pedagog musí zvažovat cíl každého dialogu. Měla by být dodržena logická, tematická linie rozhovoru. Žáci by měli mít dostatečné množství času na promyšlení vlastních myšlenek. Do diskuze by se měli zapojit všichni, je třeba ohlídat, aby nehovořili stále stejní žáci, ale aby prostor dostali i ostatní. Zde se řídíme pravidlem, že nejprve položíme otázku, až poté se ptáme jmenovitě. Na závěr celé diskuze je třeba udělat shrnutí.²⁷

Brainstorming využíváme, když chceme shromáždit nějaké množství nápadů, které mají vyřešit určitý problém. Někdy se také označuje jako bouře mozků, burza nápadů. Tento typ metody podporuje tvořivost, kreativitu, vzájemný respekt, snížení konfliktů. Skládá se obvykle ze dvou částí, nejprve sbíráme data, poté hodnotíme. Je důležité si uvědomit, že to jsou pouze návrhy, nesmíme tedy kritizovat, až poté dochází k třídění a selekci myšlenek. V této metodě se podporuje naprostá volnost v myšlení. Řadíme sem myšlenkové mapy, volné psaní, metodu čtyř rohů, clustering a další.²⁸

Rozborová metoda je spojena s metodou práce s textem či metodou demonstrační. Žáci analyzují textové materiály, chování osob, pohledy na různé problémy, schémata a přednášky. Rozbor provádíme individuální formou, nebo diskuzí s celou třídou, zde vyhodnocujeme výsledky, závěry, hodnocení a provádíme konečné shrnutí. Situační metoda má stejná pravidla. Rozdíl spatřujeme v tom, že pracujeme s ucelenou reálnou situací, která může být i konfliktní. Většinou se tyto situace týkají profesního či osobního života. Naším cílem je analyzovat celou situaci na jednotlivé části, je nutné se věnovat jádru problému a rozebrat chování jednotlivých aktérů. Důležité je, aby tato situace byla

---

²⁷ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2.*, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 203

²⁸ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod.* Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7. s. 38-40

věrohodná, může být smyšlená, a nebo vyzorována z každodenního života, musí však vycházet z aspektů života, které se mohou stát. Podstatou je, aby došlo k pochopení základních vztahů, které tuto situaci vytvářejí a uvědomění si příčiny a důsledku. Sem tedy řadíme metodu rozboru, konfliktní situace. Dále pak metodu postupného seznamování s případem, kde danou situaci rozdělujeme do několika fází, a každá následující fáze je jednotlivým dílem pro pochopení či dokreslení situace.²⁹

Inscenační metoda vychází ze základních faktorů situační metody. Dochází zde ke hraní určitých sociálních situacích a příjmu konkrétní sociální role. Tato metoda je pro žáky velmi atraktivní, díky ní se snaží porozumět určitým stanoviskům a prožitkům ostatních lidí. Dochází zde k hlubšímu chápání mezilidských vztahů a konfliktů. Může se pojit také s výkladem, kde tento výklad budeme rozšiřovat o jednotlivé dialogy, které ho zároveň i uzavřou. Tato metoda je časově hodně náročná, je třeba se pořádně zamyslet, kde a jak ji použít, musíme vzít v potaz to, zda daní žáci budou schopni tuto hru hrát. V praxi to znamená, že pedagog vybere a zadá určitou výchozí situaci a poskytne k ní i instruktáž. Žáci si následně rozdělí role a připraví si, buď předem vytvořenou, laicky řečeno scénku, a nebo se bude jednat o čistou improvizaci. Před samotným odehráním je potřeba upozornit ostatní, na co se mají zaměřit, co mají hodnotit. Po odehrání jednotlivých scének, či komplexního odehrání všech, následuje diskuze.³⁰

Didaktická hra je termín, který je zaměřen na seberealizaci žáků, probíhá za určitých pravidel a sleduje výchovně-vzdělávací cíl. Pokud se zaměříme na posouzení určitého pořadí jednotlivců, družstev či skupin, jedná se o soutěž. Soutěživé hry jsou v pedagogice neúčinnější, jednatel ze sebe vydá maximum, aby ostatním dokázal, že na to má. Vše probíhá za přirozené komunikace. Didaktické hry můžeme rozdělit na krátkodobé, dlouhodobé, podle jejich místa, dominantní činnosti, kvality, kvantity, kdo je hodnotí (jestli učitel, žáci či ostatní). Pro použití didaktické hry, je nutné dodržet pravidla, která musí být jednoduchá a srozumitelná pro všechny žáky. Určují chování žáků, počet aktérů, rozdělení (skupina, dvojice). Dále musíme určit cíl hry, aby bylo jednoznačné, kdy hra skončí. Při formulování pravidel, bychom měli žáky seznámit s jednotlivými pomůckami,

---

²⁹ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz.* vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 207-208

³⁰ Tamtéž s. 208

kteře při hře využijeme. Musíme se také zaměřit na hodnocení, které může vycházet z časového limitu, bodování jednotlivých kroků, složitosti výkonů. Při hodnocení kvality výkonu, můžeme narazit na neobjektivní posouzení, proto se toto kritérium považuje za velmi choulostivé. Před začátkem hry by si měl každý pedagog promyslet celou strukturou hry, která může mít tyto body: název hry, potřebné pomůcky, pravidla, činnost pedagogický cíl, detailní instrukce pro učitele a jasně stanovené hodnocení, zvláštní poznámky, hlavní námět a jednotlivé body k diskusi. Hry jsou krásným motivačním prostředkem, který podněcuje v žácích zájem o dané učivo. Zároveň si žáci osvojují sociálně interaktivní dovednosti, zažívají úspěch, učí se vypořádat i s nezdarem, rozvíjí svou tvořivost a myšlení.³¹ Do výuky můžeme zařadit interakční hry, které v současné době byly využívány v rámci distanční výuky, pro vlastní tvorbu her je vhodný portál s názvem Wordwall, kde může pedagog napasovat jakékoli téma na běhací hru, vytvořit výukové materiály na řazení, součástí je i možnost nastavení časového limitu a mnoho dalších funkcí. Dalším zajímavým portálem je uuCourseKit, kde se nacházejí jednotlivé kurzy s danou tématikou pro většinu předmětů. Kurz je skvělý nejen pro jednotlivce, ale i práci ve dvojici. Žáci řeší jednotlivé úkoly a objevuje se zde i průběžné hodnocení, pro úspěšné ukončení kurzu, je potřeba splnit všechny jeho body. Vše je uzpůsobeno formou hry a interaktivních materiálů, které stimulují motivaci k učení. Dále si pak můžeme jmenovat Padlet, který je svou variabilitou také skvělým prostředkem pro tvorbu her. Můžeme zde nahrávat obrázky, záznamy zvuku, různé materiály, malovat, vkládat odkazy. A v neposlední řadě, novým trendem jsou Únikové hry, které jsou velmi náročné na přípravu, ale skvěle se hodí pro oživení výuky, velmi často se používají k závěrečnému opakování učiva, například před testem.

Dále sem spadají simulační hry, které jsou pro žáky opravdovou výzvou. V nich mohou prožívat různé každodenní situace, vyzkoušet si určité povolání či si splnit svůj sen. Jde v nich hlavně o zábavu a poučení se, žáky velmi baví.

Scénické hry se zaměřují především na divadelní hraní. Žáci si mohou vyzkoušet například telefonní rozhovory, ztvárnění různých literárních děl, pracovní pohovor, problematickou situaci ve škole.

---

³¹ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 209 - 211

Pro pedagoga je důležité, aby si zvolené hry vyzkoušel dříve, než je bude opakovaně zařazovat do výuky, dále bral v potaz individuální potřeby jednotlivců a třídy.

4.2.4 Vizualizaci obsahu a procesu vzdělávání

Dalším efektivním prostředkem výuky je vizualizace obsahu a vzdělávání, která se používá pro doplnění výkladu. Tato metoda podporuje předávání informací. Jde o to, že samotný výklad nebo definici podpoříme nějakou vizualizací, což znamená, že využijeme například obrázků, video, graf, tabulku či pracovní list, jedná se tedy o názorné pomůcky.³² Můžeme je tvořit sami, nebo budeme čerpat z běžně dostupných zdrojů jako jsou učebnice, pracovní listy, encyklopedické knihy, knihy či internet. V těchto zdrojích jich nalezneme mnoho a mají evokovat a pomáhat ke snadnějšímu pochopení obsahu.

Pro děti s odlišným mateřským jazykem se využívá vizualizace, která se nazývá klíčový vizuál, ta vychází z teorie A. Mohana o vědomostních strukturách. Dle daného vědce je nezbytné, aby se výuka jazyka propojila s výukou obsahu, tedy konkrétních předmětů. Rozlišuje šest vědomostních struktur, které jsou rozděleny ještě do dvou oblastí. Ty se soustředí na události či témata, ale zůstávají v pozadí. Do teoretické struktury patří klasifikace, principy a hodnocení. Do praktických zařadil popis, posloupnost a volbu. Jsou spojeny s konkrétní situací či tématem. Jedná se o obecné vzorce, kde si uspořádáváme své vědomosti a zkušenosti, převážně na vysoké úrovni abstrakce. Vědomostní struktury jsou uznávané u všech kultur, toto tvrzení doložil etnografickými výzkumy. Jsou vhodné pro zprostředkování obsahu a jazyka, a to nejen pro žáky s odlišným mateřským jazykem.³³

4.3 Didaktické pomůcky

Pod didaktickými pomůckami si představíme předměty, díky kterým můžeme žákům přiblížit realitu, ukázat větší názornost a usnadnit jim výuku. Při jejich využívání dochází k větší efektivitě vzdělávacího procesu, pomáhají žákům vytvořit si lepší

---

³² FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN isbn978-80-244-4655-4. – s. 67

³³ Vědomostní struktury | Inkluzivní škola. Úvodní stránka | Inkluzivní škola [online]. [cit. 2021-06-06] Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz/vedomostni-struktury>

představu o daném učivu. Většinou se jedná o předměty, s kterými můžeme manipulovat, využíváme tedy více smyslů najednou. Do těchto pomůcek můžeme zařadit také využití informační technologie, k jejímu prostředkování nám ve škole slouží interaktivní tabule. V případě distanční výuky jsme mohli využívat různé nástěnky, prezentace, a ti, co mají notebook s dotykovou obrazovkou, tak jim sdílení obrazovky fungovalo stejně, jako při práci s interaktivní tabulí. Dalo se tvořit mnoho interaktivních cvičení, které žákům usnadnilo proces učení.

Tyto pomůcky můžeme rozdělit do dvou skupin, jedná se o pomůcky pro výuku, které používá učitel, a o pomůcky pro učení, které jsou určeny pro žáky. Jejich používání je velmi důležité, přispívají k pochopení daného vyučovacího tématu. Slouží jako motivace pro učení, u žáků vyvolávají zážitek, pomáhají k rozšiřování lidských smyslů, především zraku a sluchu, občas se můžeme setkat i s pomůckami, které jsou zaměřené na chuť, například při vaření, zkoušení chuťových buněk apod..

Pro žáky, kteří mají speciální vzdělávací potřeby se s daným okruhem pomůcek můžeme setkat v doporučení, které napsalo ŠPZ. Zde máme kód a financování pro danou pomůcku, jejich individuální výběr lze přizpůsobit individuálním potřebám žáka. Nákupem a výběrem pomůcek se zabývá speciální pedagog.

4.4 Hodnocení

Hodnocení ve vyučování je prostředkem pro ovlivnění výchovně vzdělávacího procesu. Vytváří představu o plnění výsledků ve vyučování a učební činnosti žáka k naplánovanému cíli. V hodnocení se zcela odráží charakter vyučování, cíle a sociální vztahy ve vyučování. V RVP nalezneme strukturu hodnocení, která zcela odpovídá požadavkům pro 21. století.

Hodnocení samo o sobě má několik funkcí. Jedná se o funkci informativní, z které zjistíme, jakého výsledku žák dosáhl, spadá sem i kontrola, zda byly naplněny cíle vyučování. Z této funkce lze také provést diagnostiku, proč žák v daném úkolu či činnosti neuspěl. Další funkce je formativní, což znamená, že se nejedná pouze o informativní charakter, ale soustředí se také na rozvoj osobnosti žáka. Je nutné zmínit, že hodnocení

nemusí ve vyučování plnit obě funkce. Důležitým parametrem je, k čemu dané hodnocení směřuje, zda je průběžné či závěrečné.

Mezi stereotypní prostředky hodnocení bychom mohli zařadit zkoušení a klasifikaci. Tyto dva prostředky jsou pro mnohé učitele, ale i rodiče rozhodujícím faktorem. Klasifikace je tradiční označení pro aktuální výkon jednotlivého žáka, zde se nezaměřujeme na jeho komplexní osobnost, nemůžeme tedy posuzovat jeho vlastnosti, zaměření, schopnosti, zájmy a potřeby. Je nutné si uvědomit, že pouhá známka může mít negativní vlastnosti, pro představu se jedná, například o to, že odvádí žáka od podstaty učení, jedná se o vnější motivaci, žáci se snaží vyhnout neúspěchu různými způsoby – taháky, opisováním od spolužáka apod., a nebo sociálně diferencuje třídu, což vede k nežádoucím projevům v sociálních vztazích. Znamku můžeme označit jako statický údaj, a přitom učení a vyučování je dynamickým procesem.

V praxi osvědčilo slovní hodnocení, díky kterému nepocítují neúspěch. Jedná se o popisné hodnocení toho, co žák umí, co ovládá, co by měl zlepšit, je to mírnější forma než pouhé známkování. Jak takové hodnocení vypadá, lze vidět v příloze č. 4.

Nejvyšší hodnotu má ovšem sebehodnocení, zde se samotné hodnocení stává jedním z cílů vyučování. Žák se učí poznávat a pracovat se svými schopnostmi, identifikuje své chyby, dochází k řízení své vlastní činnosti a uvědomění si svého pokroku. V dnešním školství se často používá nejen hodnocení sebe samotného, ale i ostatních žáků a jejich práce. Pokud učitel chce, mohou žáci také analyzovat jeho práci, poskytnou mu tak reflexi k jednotlivému tématu či předmětu.

Dalším vhodným prostředkem je vnitřní diferenciacce, tu lze použít u většiny předmětů, je ovšem nutné zmínit, že je to velmi náročné na přípravu. Konkrétní příklad z praxe uvádíme v příloze č. 5.

Pro žáky s SVP používáme rozšířené formy hodnocení sem patří: rozšířené slovní hodnocení, kombinované hodnocení, kritériální hodnocení, hodnocení klíčových kompetencí žáka.

U rozšířeného slovního hodnocení se jedná o vyjádření popisným jazykem, kde sdělujeme informace o znalostech a dovednostech žáka. Je to komplexní zpráva, která může mít například formu dopisu, v němž se mohou objevit tři základní části, zhodnocení výsledku, pokrok dalšího vývoje a motivace. Toto hodnocení by se nemělo převádět na číselný klasifikační stupeň do slovní podoby, nemělo by také porovnávat žáka s ostatními.³⁴

U kombinovaného hodnocení udělujeme známku a píšeme slovní hodnocení. Znamku využijeme při krátkých a častých činnostech, které jsou jednoznačné. Slovní hodnocení je typické pro složitější úkoly a nezdary. Díky slovnímu hodnocení můžeme ocenit i drobné úspěchy a využíváme ho jako motivaci.³⁵

Kritéria hodnocení nám slouží ke sledování cesty žáka ke stanovenému cíli. Je důležité, abychom jasně stanovili kritéria a seznámili s nimi nejen rodiče, ale i žáky. Určujeme jasné hranice. Dané úrovně kritérií bychom měli tvořit společně s žáky. Hodnocení by se mělo odvíjet od celkového výkonu žáka.³⁶

V poslední řadě sem patří hodnocení klíčových kompetencí žáka, to realizujeme průběžně. Jedná se o hodnocení individuální. Důležité je, abychom vycházeli z průběžného pozorování žáka a jeho výkonu. Typickým prostředkem je zavedení portfolia, které slouží jako shrnutí jeho probíhající práce. Do tohoto hodnocení spadá i IVP. Za velikou výhodu můžeme brát spolupráci více pedagogů, ale také rodičů.³⁷

Je důležité ještě zmínit, že pokud žák přechází na jinou školu, je nutné dodat veškeré podklady k jeho hodnocení, je možné, že daná škola bude používat jinou formu hodnocení. A my jsme povinni poskytnout návod k tomu, aby si dané hodnocení převedli do své formy.³⁸

---

³⁴ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 260

³⁵ Tamtéž

³⁶ Tamtéž s. 262

³⁷ Tamtéž s. 261

³⁸ Tamtéž s. 262

4.5 Příprava na vyučování

Mezi další oblast podpory patří příprava na vyučování. Abychom dospěli k úspěchu, měla by být příprava každého pedagoga pečlivá, aby se naše práce ve vyučování stále zdokonalovala, neměla by být improvizovaná.

Před školním rokem by měl každý pedagog pečlivě vypracovat celoroční plán učiva, tedy pro nás tematický plán, jehož možné formě se věnujeme v praktické části. Ten nám slouží pro podrobnější přípravy jednotlivých hodin. V metodických příručkách či učebnicích se setkáváme s návrhem celoročního rozvržení učiva, je ovšem potřeba vycházet ze specifika třídy a zkušeností z předchozích let, nikoliv opisovat jednotlivé rozvržení učiva.³⁹

Příprava pedagoga na jednotlivou vyučující jednotku by měla tedy vycházet z tematického plánu, ten vychází ze školního vzdělávacího programu školy. Pedagog k vlastní přípravě na vyučovací jednotku přistupuje různě, někomu stačí stručnější zápis, někdo potřebuje mít rozsáhlejší přípravu. Jsou i různé typy hodin, hodina může být zaměřena na motivaci žáků, může mít výkladový charakter, může být procvičovací, ověřovací. Ve většině případů používáme kombinovanou formu hodin.

Každá příprava na hodinu by měla obsahovat následující – měla by mít jasně vymezený cíl, k tomu bychom měli vybrat odpovídající obsah, jak tohoto cíle dosáhneme. Dále by zde měla být spojitost vyučovacích hodin, protože každá hodina má své místo. Na něco navazuje, něčemu předchází. Následně je důležitá jednota vzdělávací a výchovné stránky vyučovacích hodin. Mělo by docházet k zajištění aktivity žáků při vyučovací hodině, aby se žáci nenudili, pedagog kontroluje jejich pozornost, dochází k rozvíjení zájmu o vyučování, k uplatňování individuálního přístupu. Pedagog si v této části rozmýšlí, u jaké třídy může pracovat s celým kolektivem, ve skupině či může zvolit samostatnou práci. Mělo by dojít k účelnému využití času v hodině, jde o to, abychom si už předem vymezili části jednotlivé hodiny. Dále by se zde měli objevit pomůcky, které

---

³⁹ KORÍNEK, Miroslav. *Didaktika základní školy*. Praha: SPN.1984. s. 159-162

učitel využije. A na závěr hodiny by měla následovat závěrečná reflexe, při které si žáci mají uvědomit čeho bylo dosaženo, co nového se naučili.⁴⁰

Příprava na hodinu se netýká pouze pedagogů, ale je důležité, aby se na hodiny připravovali i žáci. To znamená, že pedagogové by měli napomáhat k tomu, aby žák měl vhodné podmínky pro domácí přípravu. To znamená, že by mělo docházet ke spolupráci zákonných zástupců, žáka a školy. Vzájemná spolupráce pomáhá ke snížení strachu ze selhání, motivuje ho k dalšímu učení, posiluje jeho seberealizaci, pomáhá mu k vedení odpovědnosti za jeho jednání. Pedagog by tedy měl předat přesné informace žákovi a jeho rodičům o konkrétním domácím úkolu, zkoušení, testu apod.. V dnešní moderní době většina škol přechází na elektronickou žákovskou knížku, u nás je to EduPage, kde lze zaznamenat všechny zmíněné informace. Na prvním stupni se většinou tyto věci zaznamenávají do sešitů. Další podporu, kterou pedagog může nabídnout je vysvětlení učiva po vyučování, a nebo rovnou žákovi nabídnout doučování. Na základě situace lze žákovi zadávat individuální úkoly, pokud nějakým způsobem nezvládá plnit. Často se také využívají týdenní plány, které jsou pro jednotlivce výhodou a mohou si rozvrhnout čas vypracování podle svého uvážení a nejsou stresováni časem, vědí, že v pátek musí úkoly předložit. Je nutné, aby zákonní zástupci přesně věděli, co je jejich povinností, aby si uvědomili, že oni také spoluodpovídají za vzdělávání svých dětí. Pokud nastane vzájemná spolupráce mezi všemi subjekty, žák bude mít vyhráno. Pokud ne, a rodiče se školou nebudou v souladu, lze sestavit výchovně vzdělávací plán, ke se jasně sepíší společná pravidla, pro plnění domácí přípravy. V případě dětí s SVP můžeme rovnou zapsat do IVP či poskytované podpory.⁴¹

4.6 Práce s třídním kolektivem

Při práci s třídním kolektivem je důležité dbát na vztahy a klima třídy, tak aby byly mezi sebou v souladu. Rozlišujeme nspecifickou práci, ta probíhá průběžně, a takovou, která vzniká na základě dané situace a problematických jevů. Pedagog provádí diagnostiku třídy a snaží se z dlouhodobého hlediska změny vztahů mezi žáky efektivně

---

⁴⁰ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika [Kalhous, Portál, 2002]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X. s. 59-60

⁴¹ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 265-266

ovlivňovat. Pokud budeme znát klima třídy, budeme schopni vnímat potřeby žáků a zároveň budeme umět individualizovat přístup k nim.

Je důležité, aby každý pedagog bral žáky takové, jaké jsou, upozorňoval na rozdílnosti a pestrost osobnosti, podporoval jejich rozvoj v emoční oblasti, vedl je ke kooperaci a hlavně odbourával dnešní stereotypy předsudků v přijímání odlišností druhých.

Mezi základní podpůrná opatření, pro práci s třídním kolektivem patří:

- *Podpora žáků při formování žákovské skupiny*
- *Podpora kladných vztahů mezi žáky*
- *Nácvik řešení krizové situace*
- *Zajištění klimatu pro bezpečnou komunikaci mezi žáky i učiteli*
- *Příprava na příchod a následná adaptační fáze po příchodu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do třídy*
- *Ovlivňování postojů žáků v přijímání různosti*
- *Rozvoj dovedností a kompetencí zprostředkovaných jedincem s odlišností*
- *Využití „peer“ efektu (posílení vazeb napříč ročníky a stupni vzdělávání)*
- *Systematická podpora osobnostně-sociálního rozvoje žáků*
- *Tvorba pravidel třídy a hodnocení jejich dodržování*⁴²

Následně si stručně přiblížíme daná podpůrná opatření, z kterých vycházíme v praktické části, těmi jsou:

4.6.1 Podpora žáků při formování žákovské skupiny

U tohoto opatření se jedná o podporu dobrých vztahů mezi žáky ve třídě. Nejčastěji tuto podporu provádíme u nově vznikajících kolektivů či příchozího nového

---

⁴² FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 285

člena. Zpravidla se na základní škole jedná o přestup na druhý stupeň, kdy dochází k rozšíření původního kolektivu o nové žáky, či nástup do první třídy.⁴³

4.6.2 Zajištění klimatu pro bezpečnou komunikaci mezi žáky i učiteli

Jedná se o podporu důvěry ve třídě. Toto opatření bychom měli ve své práci praktikovat přirozeně. Pomáhá nastavit kooperativní a bezpečnou atmosféru ve třídě, zvyšuje autoritu pedagoga, a dopomáhá nám získat od žáků více informací, a to díky důvěře. Je nutné si uvědomit, že pokud existují nějaká pravidla a normy, musíme je také sami dodržovat, protože to je právě jedna z věcí, které žáky zajímá, zda dodržíme to, co slovně říkáme. Důležitou složkou je také projevit upřímný zájem o každého žáka, pokud vidí, že nás dotyčný zajímá, přijímáme jeho odlišné stanovisko k určitým tématům, snažíme se mu pomáhat, jeho důvěra v nás roste.⁴⁴

Toto opatření se nejlépe realizuje při třídnických hodinách, kde žáci mohou sdílet své názory na dění ve třídě a komunikují dle svých potřeb. Je vhodné volit zážitkové aktivity, a takové aktivity, které se soustředí na kooperaci. Snažíme se vést žáky k tomu, aby se nebáli chybovat.

V teoretické části jsme si popsali terminologii sociokulturního znevýhodnění, věnovali jsme projevům sociálního znevýhodnění a jeho dopadům na vzdělávání. Dále jsme si charakterizovali podpůrná opatření, která v následující části aplikujeme do praxe.

---

⁴³ FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4. – s. 286

⁴⁴ Tamtéž s. 300-301

5 Praktická část

Svou praxi na magisterském studiu jsem začala vykonávat jako učitelka na škole, kam jsem chodila již jako dítě, poslední den praxe jsem dostala nabídku učit, neváhala jsem a přijala ji. Po roce působení zde, jsem se stala výchovnou poradkyní. Práce a její specifika ve škole, kde pracuji mě přivedla k tématu mé diplomové práce, protože jsou tu mnozí, kteří pocházejí z nízkého sociokulturního prostředí.

Praktická část je rozdělena do dvou kapitol nejprve představujeme část ŠVP zaměřenou na předmět Výchova k občanství na 2. stupni základní školy, jedná se o součást připravovaného ŠVP pro naši školu. Prozkoumání RVP a vzdělávací oblasti Člověk a společnost, následně prostudování vzdělávacího oboru Výchova k občanství, která je dále dělena na jednotlivé části – Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Člověk, stát a hospodářství, Člověk stát a právo a Mezinárodní vztahy, globální svět. Studium tohoto obsahu bylo nedílnou součástí pro tvorbu diplomové práce. Následně jsou představena kritéria hodnocení, která si každý pedagog stanovuje sám. Seznámíme se s obecnými kritérii pro tento předmět, a také se budeme věnovat kritériím, která by měla být individuální.

V druhé kapitole jsou zpracovány jednotlivé lekce, které pojímají témata z tohoto předmětu. Nejprve je zde představena možná struktura přípravy na hodinu. Následně se věnujeme již vybraným tématům z předmětu Výchova k občanství. V kultuře si představíme jednu hodinu, která je zaměřena na teorii, která byla použita v době distanční výuky, další tři blokové hodiny se věnují Romům a jejich kultuře. Následně představujeme ukázkovou hodinu na vztahy mezi lidmi. Dále se věnujeme tématu osobnost, která se zaměřuje na skupinovou výuku. Poté uvedeme projekt s názvem Ten umí to a ten zase tohle, vycházející z volby povolání. A poslední hodina je zaměřena na práci se třídou, která vychází z absolvovaného školení s názvem Prostor pro efektivní řešení problémů i osobnostní růst žáků. Přípravy na hodiny vycházejí z vybraných podpůrných opatření, jsou doplněny o vlastní vytvořené materiály. Přípravy byly realizovány v praxi a v závěru je shrnutí neboli reflexe z každé hodiny.

5.1 Člověk ve společnosti

V rámci přepracování nového Školního vzdělávacího programu, a s ohledem na upravení Rámcového vzdělávacího programu, bylo nutné znovu zpracovat vzdělávací oblast Člověk a společnost – vzdělávací obor Výchova k občanství, jako jediná vyučující s touto aprobací, tato část zůstala na mě. V rámci jeho vypracování jsem čerpala z Rámcového vzdělávacího programu a jeho obsahu. Obsah i učivo bylo zredukováno na základní rozsah probíraného učiva tak, aby bylo přizpůsobeno a vycházelo ze specifík školy a potřeb žáků. Také byla zpracována verze pro žáky s minimálními výstupy předmětu, ta je ovšem bez nových změn, kterou naleznete v příloze č. 6.

5.1.1 Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výchova k občanství směřuje k tomu, aby se žáci dokázali orientovat v reálném životě, byli schopni se začlenit do různých společenských vztahů a vazeb. Aby se naučili poznávat sami sebe, osobnosti jiných lidí a pochopili vlastní i jednání druhých. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích. Soustředí se na hospodářský život a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí, podporuje finanční gramotnost. Seznamuje žáky s úkoly důležitých politických institucí a orgánů, a ukazuje jakým způsobem se může jedinec zapojit do občanského života. Učí žáky respektu a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití a přebírat zodpovědnost za své názory, chování a jednání a nést jejich důsledky. Pomáhá k občanskému a právnímu vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na demokratické společnosti. Předmět zahrnuje určitá témata z rodinné výchovy a etické výchovy. Zastupuje název pro Občanskou výchovu.

5.1.2 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Výchova k občanství se vyučuje jako samostatný předmět. Je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku, jeho časová dotace činí jednu hodinu týdně. Žáci pracují ve skupině, individuálně, projektově. Probíhá především v kmenových učebnách třídy, v počítačové učebně. K výuce jsou využívány i ostatní prostory školy a další podnětná prostředí.

V rámci výuky jsou realizovány metody a formy práce, které přispívají k rozvoji žáků a vyžadují jejich aktivní participaci. Upřednostňována je skupinová práce. Metody a formy jsou zaměřeny na rozvoj dovedností a klíčových kompetencí a jejich praktické využití. Při distanční výuce jsou používána různá interaktivní cvičení v Padletu a Wordwallu.

5.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie, které ve vyučovacím předmětu *Člověk ve společnosti* směřují k utváření klíčových kompetencí:

5.1.3.1 *Kompetence k učení*

Žák:

- vhodně volí metody a strategie k učení,
- pracuje s informacemi,
- používá správnou terminologii a symboliku,
- vhodně volí metody a strategie k učení,
- vyhodnocuje a třídí získané poznatky
- propojuje poznatky do širších celků a nalézá souvislosti.

5.1.3.2 *Kompetence komunikativní*

Žák:

- se vyjadřuje logicky, výstižně, souvisle a kultivovaně,
- diskutuje, naslouchá druhým, snaží se porozumět sdělení,
- používá komunikační dovednosti k plnohodnotnému soužití s okolím,
- formuluje vlastní názory, zkouší modelové situace,
- spolupracuje,
- prezentuje svou práci před ostatními,
- rozvíjí vlastní myšlení a představivost.

5.1.3.3 *Kompetence k řešení problému*

Žák:

- v modelových situacích hledá vhodné řešení a diskutuje o nich,
- obhajuje své stanovisko,
- si uvědomí následky svého rozhodnutí,
- řeší obdobné problémové situace.

5.1.3.4 *Kompetence sociální a personální*

Žák:

- přistupuje uctivě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům,
- respektuje práva jiných lidí,
- pracuje ve skupině, dodržuje stanovená pravidla,
- toleruje názory ostatních,
- obhajuje vlastní názor,
- pracuje na posílení sebedůvěry.

5.1.3.5 *Kompetence pracovní*

Žák:

- Využívá znalostí a dovedností z různých oborů,
- aplikuje získané znalosti v běžném životě,
- efektivně používá různé pomůcky,
- má přehled o různých oborech povolání,
- seznamuje se s některými pracovními nástroji.

5.1.3.6 *Kompetence občanské*

Žák:

- utváří a upevňuje vědomí sounáležitosti s evropskou kulturou,
- respektuje přesvědčení druhých lidí,
- odmítá útlak a hrubé zacházení,
- respektuje, ochraňuje a oceňuje naše tradice a kulturu,
- chápe ekologické souvislosti,
- uvědomuje si svá práva a povinnosti ve škole i mimo ní.

5.1.3.7 *Kompetence digitální*

Žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, využívá digitálních zařízení při řešení problémů,
- vyhledává a sdílí data a informace,
- kriticky posuzuje informace,
- hodnotí přínos a reflektuje rizika digitálních technologií,
- pečuje o své duševní a tělesné zdraví.

5.2 Školní vzdělávací program a tematický plán – 6. – 9. ročník

Výchova k občanství – ŠVP	
6.ročník	
Výstupy	Učivo

<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-04 – Chová se a komunikuje vhodným způsobem. Dodržuje stanovená pravidla. 	<p><i>Život ve škole</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-02 Uvádí typické znaky pro jednotlivé regiony. Rozlišuje pojmy národ, vlast a vlastenectví. Řekne příklady slavných osobností a památných míst. • VO-9-1-01 – Popisuje a rozeznává státní symboly. • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. 	<p><i>Naše vlast, region, obec</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. • VO-9-1-06 – Rozlišuje projevy rasismu, xenofobie a extremismu. Aktivně vystupuje proti projevům lidské nesnášenlivosti. • VO-9-1-03 – Diferencuje fakta od manipulace. Diskutuje o působení propagandy a reklamy. • VO-9-1-04 – Používá vhodné komunikační prostředky. 	<p><i>Kulturní život, kulturní hodnoty a tradice</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-01 – Uvádí příklady hmotného a duševního majetku. 	<p><i>Majetek a vlastnictví a jeho formy</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-03 – Uvádí příklady využití hotovostního a bezhotovostního placení. • VO-9-3-02 – Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti. Rozeznává příjmy a výdaje. Uvádí příklady pravidelných a jednorázových příjmů a výdajů. Rozlišuje vyrovnaný, schodkový a přebytkový rozpočet. 	<p><i>Peníze – formy placení</i></p> <p><i>Hospodaření – rozpočet domácnosti</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-05 – rozumně uplatňuje svá práva. Rozlišuje základní lidská práva. • VO-9-4-08 – Na příkladech vysvětluje jednání, u kterých dochází k poškozování lidských práv. Definiuje šikanu a diskriminaci. 	<p><i>Lidská práva</i></p> <p>Základní lidská práva</p> <p>Práva dětí</p> <p>Poškozování lidských práv</p> <p>Šikana, diskriminace</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-5-02 – Na příkladech vysvětlí vybrané globální problémy současnosti. Vysvětlí jejich hlavní důsledky a příčiny. 	<p><i>Globalizace – projevy, důsledky, příčiny</i></p>

<p>Výchova k občanství – Tematický plán</p> <p>6.ročník</p>
<p>Vychází z ŠVP: „ŠKOLA POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ II. “ / Platnost od 3. 9. 2018 (připraveno pro nové ŠVP, vychází z RVP 2021)</p>

<p>Učebnice a pracovní sešit slouží pouze jako inspirace k probíraným tématům a jeho obsahům</p> <ul style="list-style-type: none"> • JANOŠKOVÁ, ONDRÁČKOVÁ, ČÁBALOVÁ a ČEČILOVÁ. <i>Občanská a rodinná výchova 6</i>. Nakladatelství Fraus, 2012, 144 s. ISBN 978-80-7238-886-8. • DVOŘÁKOVÁ, Klára, Anna GÉRINGOVÁ, Martina MLYNÁŘOVÁ, Soňa ŽALOUDKOVÁ a Kateřina ŠRÁMKOVÁ. <i>Hravá občanská výchova 6: pracovní sešit pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP</i>. Praha: Taktik, 2017. ISBN 978-80-7563-046-9. • Vlastní didaktické materiály 		
<p>Výstupy</p>		<p>Jednotlivá témata</p>
<p>ZÁŘÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-04 – Chová se a komunikuje vhodným způsobem. Dodržuje stanovená pravidla. 	<p>Život ve škole</p> <p>Škola jako instituce – typy škol, výchova, historie naší školy</p> <p>ŠŘ</p> <p>Žákovská samospráva</p> <p>Společná pravidla a normy/ třídní pravidla</p>

ŘÍJEN – LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> ● VO-9-1-05 – Respektuje kulturní rozmanitost a právo druhých. ● VO-9-1-02 – Vyjmenuje typické znaky pro jednotlivé regiony. Dokáže rozlišit pojmy národ, vlast a vlastenectví. Uvede příklady slavných osobností a památných míst. ● VO-9-1-01 – Charakterizuje a rozezná státní symboly. 	<p><i>Naše vlast, region, obec</i></p> <p>Pojmy – národ, vlast a vlastenectví</p> <p>Znaky jednotlivých regionů, památná místa, kulturní památky, místní tradice</p> <p>Významné osobnosti</p> <p>Státní symboly, státní svátky a významné dny</p> <p>Moje obec – definice, poznávání okolí</p> <p>Tvorba vlastní fiktivní obce – projekt</p>
PROSINEC- LEDEN	<ul style="list-style-type: none"> ● VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. Seznámí se s romskou historií a kulturou. ● VO-9-1-06 – Rozlišuje projevy rasismu, xenofobie a extremismu. Aktivně vystupuje proti projevům lidské nesnášenlivosti. 	<p><i>Kulturní život, kulturní hodnoty a tradice</i></p> <p>Druhy kultury</p> <p>Historie a kultura Romů</p> <p>Kulturní instituce</p> <p><i>Masová kultura</i></p> <p>Prostředky komunikace – druhy komunikace, zásady efektivní komunikace.</p>

<p style="text-align: center;">ÚNOR - DUBEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-01 – Uvede příklady hmotného a duševního majetku. • VO-9-3-03 – Uvede příklady využití hotovostního a bezhotovostního placení. 	<p><i>Majetek a vlastnictví</i></p> <p>Formy vlastnictví – hmotné a duševní a jeho ochrana</p> <p><i>Peníze</i></p> <p>Formy placení – hotovostní, bezhotovostní, platební karta – funkce, prvky</p> <p><i>Hospodaření</i></p> <p>Rozpočet domácnosti, druhy rozpočtu, úspory</p>
<p style="text-align: center;">KVĚTEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-08 – Na příkladech vysvětlí jednání, u kterých dochází k poškozování lidských práv. Definiuje šikana a diskriminaci. • VO-9-4-05 – rozumně uplatňuje svá práva. Rozlišuje základní lidská práva. 	<p><i>Lidská práva</i></p> <p>Základní lidská práva</p> <p>Práva dětí, jejich ochrana, úprava lidských práv, práva dětí v dokumentech</p> <p>Poškozování lidských práv – příklady</p> <p>Pojmy – šikana, diskriminace</p>
<p style="text-align: center;">ČERVEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-5-02 – Na příkladech vysvětlí vybrané globální problémy současnosti. Vysvětlí jejich hlavní důsledky a příčiny. 	<p><i>Globalizace – projevy, důsledky a příčiny</i></p> <p>Významné globální problémy</p> <p>Diskutování</p>
<p>6.ročník – Tvorba žáků</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Společná tvorba třídních pravidel • Kresba a popis státních symbolů 		

<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba fiktivní obce – projekt • Plakát hmotná a nehmotná kultura • Vlastní rozpočet domácnosti • Preventivní leták proti šikaně/diskriminaci • Úvaha / příběh na téma – globální problémy • Třídění odpadu – sběr odpadků a jeho třídění
6.ročník – referáty
<ul style="list-style-type: none"> • NAŠE TRADICE – Vánoce, Velikonoce .....
<ul style="list-style-type: none"> • STÁTNÍ SVÁTKY ČR
<ul style="list-style-type: none"> • MOJE OBEC – charakteristika, orgány, historické památky, místa – která mám rád/a
<ul style="list-style-type: none"> • VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI – Libereckého kraje
<ul style="list-style-type: none"> • NAŠE ŠKOLA – charakteristika, vybavení – obrázek
<ul style="list-style-type: none"> • JAN ÁMOS KOMENSKÝ – jeho přínos pro vzdělání
<ul style="list-style-type: none"> • MARIE TEREZIE A JOSEF II. – školské reformy
<ul style="list-style-type: none"> • ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ– mateřské, základní, střední, vysokoškolské, celoživotní vzdělávání
<ul style="list-style-type: none"> • ŠIKANA – popis fází, druhy šikany
<ul style="list-style-type: none"> • ŠIKANA – úvaha – co je to šikana, jak se ji vyhnout, jakou pomoc vyhledat
<ul style="list-style-type: none"> • MÉDIA A JEJICH DRUHY + úvaha o tom – jaká média a proč používám
<ul style="list-style-type: none"> • TIŠTĚNÁ A ELEKTRONICKÁ MÉDIA + nakreslení obrázků
<ul style="list-style-type: none"> • KULTURNÍ INSTITUCE – výčet + obrázky – jednu si vybrat a více charakterizovat

V průběhu školního roku může dojít ke změnám v tematickém plánu – podle aktuálních a individuálních potřeb žáků.

Výchova k občanství 7.ročník - ŠVP	
Výstupy	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. • VO-9-2-01 Vysvětluje vztahy s druhými lidmi. • VO-9-1-04 – Používá vhodné komunikační prostředky a způsoby chování. 	<p><i>Vztahy mezi lidmi</i></p> <p>Sociální skupiny</p> <p>Mezilidská komunikace</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-03 – S rozvahou posuzuje mediální informace. Vyjadřuje své stanovisko k působení propagandy a reklamy. 	<p><i>Masová kultura</i></p> <p>Média</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. Toleruje víru druhých. Rozpozná nejrozšířenější náboženství. 	<p><i>Kulturní život</i></p> <p>Víra a náboženství</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-01 – Definuje pojem stát, popíše základní typy státu. • VO-9-4-01 – Uvádí příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a států. • VO-9-4-03 – Uvědomuje si výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů. 	<p><i>Právní základy státu</i></p> <p>Typy státu</p> <p><i>Státní správa a samospráva</i></p> <p>Orgány a instituce státní správy a samosprávy</p> <p><i>Principy demokracie</i></p> <p>Volby</p>

<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-04 – Chápe důležitost voleb, charakterizuje jejich průběh. Na příkladech popisuje, jak výsledky mohou zasahovat do každodenního života. • VO-9-4-11 – Charakterizuje příčiny a důsledky korupčního jednání. 	<p><i>Protiprávní jednání</i></p> <p>Korupce</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Toleruje a uznává právo druhých. • VO-9-1-06 – Rozlišuje projevy rasismu, xenofobie a extremismu. Aktivně vystupuje proti projevům lidské nesnášenlivosti. 	<p><i>Lidská setkání</i></p> <p>Rovnost a nerovnost</p> <p><i>Zásady lidského soužití</i></p> <p>Mravnost a morálka</p>

<p>Výchova k občanství – Tematický plán</p> <p>7.ročník</p>
<p>Vychází z ŠVP: „ŠKOLA POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ II.“ / Platnost od 3. 9. 2018 (připraveno pro nové ŠVP, vychází z RVP 2021)</p> <p>Učebnice a pracovní sešit slouží pouze jako inspirace k probíraným tématům a jeho obsahům</p> <ul style="list-style-type: none"> • JANOŠKOVÁ, Dagmar. <i>Občanská výchova 7: Rodinná výchova 7: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia</i>. Plzeň: Fraus, 2004, 128 s. ISBN 80-7238-325-6 • Pracovní sešit – Hravá občanská výchova 7: <i>Pracovní sešit pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia</i>. Taktik, 2017. • Vlastní didaktické materiály

	Výstupy	Učivo
ZÁŘÍ - ŘÍJEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. • VO-9-2-01 Vysvětlí vztahy s druhými lidmi. • VO-9-1-04 – Používá vhodné komunikační prostředky a způsoby chování. 	<p><i>Vztahy mezi lidmi</i></p> <p>Druhy vztahů – osobní, neosobní</p> <p>Sociální skupiny</p> <p>Vztahy ve skupině</p> <p>Role ve skupině</p> <p>Mezilidská komunikace – konflikty, problémy lidské nesnášlivosti</p>
LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-03 – S rozvahou posoudí mediální informace. Vyjádří své stanovisko k působení propagandy a reklamy. 	<p><i>Masová kultura</i></p> <p>Média – druhy a funkce</p>
LISTOPAD - PROSINEC	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Uznává kulturní rozmanitost a právo druhých. Toleruje víru druhých. Rozpozná nejrozšířenější náboženství. 	<p><i>Kulturní život</i></p> <p>Víra a náboženství – druhy náboženství – základní znaky, rozdíly</p>

LEDEN - DUBEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-01 – Definuje pojem stát, popíše základní typy států. • VO-9-4-01 – Uvádí příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a států. • VO-9-4-03 – Uvědomuje si výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů. • VO-9-4-04 – Chápe důležitost voleb, charakterizuje jejich průběh. Na příkladech popisuje, jak výsledky mohou zasahovat do každodenního života. • VO-9-4-11 – Charakterizuje příčiny a důsledky korupčního jednání. 	<p><i>Právní základy státu</i></p> <p>Pojem stát – definice, znaky</p> <p>Typy státu – unitární, federace, konfederace, monokracie, demokracie – její principy, monarchie, absolutní, konstituční, parlamentní, republika</p> <p><i>Státní správa a samospráva</i></p> <p>Orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly – zastupitelstvo, starosta, primátor, rada, vláda, ministerstvo, komory, úřady.</p> <p><i>Principy demokracie</i></p> <p>Volby – volební právo, formy voleb, volební programy, průběh voleb, výsledky</p> <p><i>Protiprávní jednání</i></p> <p>Korupce – příčiny, důsledky</p>
KVĚTEN - ČERVEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-1-05 – Toleruje a uznává právo druhých. • VO-9-1-06 – Rozlišuje projevy rasismu, xenofobie a extremismu. Aktivně vystupuje proti projevům lidské nesnášlivosti. 	<p><i>Lidská setkání</i></p> <p>Rovnost a nerovnost – rozdíly, rovné postavení mužů a žen, pohled do minulosti, lidská solidarita</p> <p><i>Zásady lidského soužití</i></p> <p>Mravnost a morálka – svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování.</p>

7.ročník – Tvorba žáků
<ul style="list-style-type: none"> • Myšlenková mapa – moje sociální vztahy • Sepsání nejčastějších způsobů seznamování – nejen v naší zemi • Tvorba bulvárních novin o naší škole • Úvaha nad novým náboženstvím – smyšlené • Tvorba vlastní reklamy – scénické představení/ztvárnění na PC • Volební program, volby nanečisto • Zamyšlení úvaha – jak pomoci lidem v nouzi • Scénka – nerovný přijímací pohovor • Plakát – pravidla slušného chování
7.ročník – referáty
• SOCIÁLNÍ SKUPINY – jejich hlavní znaky a druhy
• TYPY STÁTŮ – výčet, jeden si vybrat a napsat o něm základní informace
• SAMOSPRÁVA TANVALDU
• PRAVIDLA SLUŠNÉHO CHOVÁNÍ
• ETIKETA STOLOVÁNÍ
• POZDRAVY U NÁS X V JINÝCH ZEMÍ
• MÉDIA A JEJICH DRUHY + úvaha o tom – jaká média a proč používám
• TIŠTĚNÁ A ELEKTRONICKÁ MÉDIA + nakreslení obrázků
• SERIÓZNÍ NOVINY – charakteristika, výčet, jedny si vybrat a popsat jejich obsah/témata/sloupky
• BULVÁRNÍ NOVINY – charakteristika, výčet, jedny si vybrat a popsat jejich obsah/témata/sloupky
• REKLAMA – charakteristika, typy
• KŘESŤANSTVÍ – charakteristika, znaky
• JUDAISMUS – charakteristika, znaky
• ISLÁM – charakteristika, znaky
• PIRÁTSTVÍ, PLAGIÁTORSTVÍ

V průběhu školního roku může dojít ke změnám v tematickém plánu – podle aktuálních a individuálních potřeb žáků.

Výchova k občanství 8.ročník - ŠVP	
Výstupy	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-2-01 – Jmenuje vývojové fáze člověka. Seznamuje se s vlastní osobností a potenciálem. Ve svůj prospěch a s ohledem na druhé využívá svůj potenciál. • VO-9-2-03 – S rozvahou používá své chování a jednání. Uvědomuje si důsledky. • VO-9-2-04 – Popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové vlastnosti. Ovládá své myšlenky, činy a emoce. Překonává osobní nedostatky a pěstuje zdravé sebevědomí. • VO-9-2-04 – Uvědomuje si vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů. Pracuje se svou vůlí při dosahování cíle a překonává překážky. 	<p><i>Podobnost a odlišnost lidí</i></p> <p>Psychologie</p> <p>Osobnost</p> <p>Typologie člověka</p> <p>Učení</p> <p>Paměť</p> <p>Chování lidí</p> <p><i>Vnitřní svět člověka</i></p> <p>Osobní hodnoty</p> <p><i>Osobní rozvoj</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-2-04 – Rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvádí příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů. • VO-9-4-10 – Uvědomuje si protiprávní jednání, rozlišuje přestupek a trestný čin, uvádí jejich příklady. 	<p><i>Protiprávní jednání</i></p> <p>Nebezpečné závislosti</p> <p>Prevence</p> <p>Kriminalita a delikvence</p> <p>Orgány ochrany dětí</p>

<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-03 – Uvádí příklady, kde lze použít debetní a kreditní platební kartu. Uvědomuje si jejich limity. • VO-9-3-04 – Ví, jakou funkci mají banky a jaké služby nabízejí. • VO-9-3-06 Na příkladech uvádí podstatu fungování trhu. Popisuje vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny. Charakterizuje vliv inflace na hodnotu peněz. • VO-9-4-07 Jmenuje některé smlouvy upravující občanskoprávní vztahy. 	<p><i>Banky a jejich služby</i></p> <p>Banka</p> <p><i>Hospodaření</i></p> <p>Druhy pojištění a jejich využití</p> <p><i>Principy tržního hospodářství</i></p> <p>Práce, výroba a trh, DPH</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Druhy smluv</p> <p>Druhy povolání</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-05 – Posuzuje význam ochrany lidských práv. S rozvahou používá práva spotřebitele. • VO-9-4-08 – Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. • VO-9-4-09 – Rozeznává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvádí příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu. 	<p><i>Právní řád České republiky</i></p> <p>Orgány právní ochrany</p> <p><i>Právní základy státu</i></p> <p>Složky státní moci</p> <p>Ústava ČR</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Právo</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-5-01 – Vysvětluje vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů. Uvádí příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování. 	<p><i>Evropská integrace</i></p>

Výchova k občanství – Tematický plán		
8.ročník		
<p>Vychází z ŠVP: „ŠKOLA POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ II.“ / Platnost od 3. 9. 2018 (přípraveno pro nové ŠVP, vychází z RVP 2021)</p> <p>Učebnice a pracovní sešit slouží pouze jako inspirace k probíraným tématům a jeho obsahům</p> <ul style="list-style-type: none"> • JANOŠKOVÁ, ONDRÁČKOVÁ, ČÁBALOVÁ, ŠEBKOVÁ a MARKOVÁ. <i>Občanská a rodinná výchova 8.</i> Nakladatelství Fraus, 2012, 144 s. ISBN 978-80-7238-317-7. • Pracovní sešit – Hravá občanská výchova 8: <i>Pracovní sešit pro 8. ročník ZŠ a víceletá gymnázia.</i> Taktik, 2017. • Vlastní didaktické materiály 		
ZÁŘÍ - PROSINEC	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-2-01 – Jmenuje vývojové fáze člověka. Seznamuje se s vlastní osobností a potenciálem. Ve svůj prospěch a s ohledem na druhé využívá svůj potenciál. • VO-9-2-03 – S rozvahou používá své chování a jednání. Uvědomuje si důsledky. • VO-9-2-04 – Popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové vlastnosti. Ovládá své myšlenky, činy a emoce. Překonává osobní nedostatky a pěstuje zdravé sebevědomí. • VO-9-2-04 – Uvědomuje si vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů. Pracuje se svou vůlí při dosahování cíle a překonává překážky. 	<p><i>Podobnost a odlišnost lidí</i></p> <p>Psychologie – typy – vývojová, obecná, sociální</p> <p>Vývojové fáze člověka</p> <p>Osobnost – pojem</p> <p>Osobní vlastnosti – kladné a záporné</p> <p>Dovednosti a schopnosti</p> <p>Typologie člověka – temperament, Hippokratovy typy temperamentu, rysy osobnosti – dominance, submise, konstituční typologie</p> <p>Nadání</p> <p>Učení – J. A. Komenský, techniky učení, proces učení, poruchy učení</p> <p>Paměť – krátkodobá, dlouhodobá, techniky cvičení</p> <p>Chování lidí</p> <p><i>Vnitřní svět člověka</i></p>

		<p>Sebepoznávání – sebehodnocení Osobní hodnoty – žebříček hodnot Emoční inteligence – rozpoznávání emocí, kontrola svých emocí.</p> <p>Osobní rozvoj</p> <p>Životní cíle a plány Motivace – vnitřní, vnější Vůle a osobní kázně při seberozvoji Stres a konfliktní situace, krizové situace</p>
LEDEN - ÚNOR	<ul style="list-style-type: none"> ● VO-9-2-04 – Rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvádí příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů. ● VO-9-4-10 – Uvědomuje si protiprávní jednání, rozlišuje přestupek a trestný čin, uvádí jejich příklady. 	<p>Protiprávní jednání</p> <p>Nebezpečné závislosti – drogy, alkohol, tabák, halucinogeny, opiáty</p> <p>Prevence</p> <p>Kriminalita a delikvence</p> <p>Orgány ochrany dětí</p>

BŘEZEN – DUBEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-03 – Uvádí příklady, kde lze použít debetní a kreditní platební kartu. Uvědomuje si jejich limity. • VO-9-3-04 – Ví, jakou funkci mají banky a jaké služby nabízejí. • VO-9-3-06 Na příkladech uvádí podstatu fungování trhu. Popisuje vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny. Charakterizuje vliv inflace na hodnotu peněz. • VO-9-4-07 Jmenuje některé smlouvy upravující občansko-právní vztahy. 	<p><i>Banky a jejich služby</i> Banka – ČNB, funkce, přehled nejznámějších bank, nabídka produktů, debetní a kreditní platební karty, úročení, investování, aktiva, pasiva</p> <p><i>Hospodaření</i> Druhy pojištění a jejich využití</p> <p><i>Principy tržního hospodářství</i> Práce, výroba a trh, DPH</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i> Druhy smluv – kupní, pronájem, pracovní, DPP Druhy povolání</p>
DUBEN - KVĚTEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-05 – Posuzuje význam ochrany lidských práv. S rozvahou používá práva spotřebitele. • VO-9-4-08 – Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. • VO-9-4-09 – Rozeznává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvádí příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu. 	<p><i>Právní řád České republiky</i> Význam a funkce právního řádu ČR Orgány právní ochrany – policie, státní zastupitelství, soustava soudů Právní norma, předpis, zákon, nařízení, vyhláška</p> <p><i>Právní základy státu</i> Složky státní moci – zákonodárná, výkonná, soudní Ústava ČR – význam, členění</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i> Právo – veřejné, soukromé, základní práva spotřebitele</p>

ČERVEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-5-01 – Vysvětluje vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů. Uvádí příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování. 	<p><i>Evropská integrace</i></p> <p>Významné mezinárodní organizace</p> <p>Výhody a nevýhody členství ČR</p>
---------------	---	--

8.ročník – Tvorba žáků
<ul style="list-style-type: none"> • Myšlenková mapa – slavné osobnosti • Vývojové fáze člověka – mé dětství • Životní cíle a plány – křivka budoucnosti • Učení – tvorba pomůcek • Úvaha o závislostech • Tvorba své vyhlášky • Přehled druhů povolání • Tvorba a výroba peněz • Výroba kreditní karty • Kupní smlouva a její náležitosti
8.ročník – referáty
<ul style="list-style-type: none"> • TYPY TEMPERAMENTU
<ul style="list-style-type: none"> • J. A. KOMENSKÝ – život, dílo
<ul style="list-style-type: none"> • ČNB – její charakteristika
<ul style="list-style-type: none"> • STRES A KONFLIKTNÍ SITUACE
<ul style="list-style-type: none"> • TRH – NABÍDKA, POPTÁVKA, CENA
<ul style="list-style-type: none"> • DRUHY POVOLÁNÍ
<ul style="list-style-type: none"> • BANKOVNÍ ÚČET
<ul style="list-style-type: none"> • ÚSTAVA ČR
<ul style="list-style-type: none"> • MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE A JEJICH CHARAKTERISTIKA

V průběhu školního roku může dojít ke změnám v tematickém plánu – podle aktuálních a individuálních potřeb žáků.

Výchova k občanství	
9.ročník	
Výstupy	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-03 – Definuje státní občanství. Uvádí způsoby jeho nabývání. • VO-9-4-09 – Vysvětlí funkci a možnosti využití služeb na úřadě. 	<p><i>Právní základy státu</i></p> <p>Státní občanství</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Styk s úřady</p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-08 – Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. • VO-9-4-09 – Na příkladech uvádí činnosti a spolupráci orgánů právní ochrany při postihování trestných činů. • VO-9-4-10 – Uvědomuje si protiprávní jednání, rozlišuje přestupek a trestný čin, uvádí jejich příklady. • VO-9-4-05 – Respektuje práva a zájmy druhých. 	<p><i>Protiprávní jednání</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-06 – Rozeznává právní úpravy vztahů – pracovní poměr. Jmenuje dílčí práva vlastnictví. Na příkladech uvádí různé typy manželství. Chápe princip předmanželské smlouvy. • VO-9-2-04 – Uvědomuje si vliv osobních vlastností na dosahování 	<p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající</p> <p>Vlastnictví</p> <p>Manželství</p>

<p>individuálních i společných cílů. Pracuje se svou vůlí při dosahování cíle a překonává překážky.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● VO-9-3-07 – Vyjmenuje základní druhy daní, příklady dávek a příspěvků. ● VO-9-3-04 – Popíše rozdíl mezi placeným a přijatým úrokem, vyjmenuje nejčastější druhy pojištění. Uvádí možnosti jejich využití. ● VO-9-3-05 – Uvádí a rozlišuje nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky. ● VO-9-3-06 – Uvědomuje si podstatu fungování trhu. Defínuje nabídku a poptávku. Vyloží princip tvorby ceny. Popisuje vliv inflace na hodnotu peněz. 	<p><i>Hospodaření</i> Státní rozpočet Daně a pojištění Banky <i>Peníze</i> Bezhotovostní styk RPSN, jistina, úrok, splatnost</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● VO-9-5-03 – Popisuje souvislosti globálních a lokálních problémů. Uvede příklady projevů, kladů a záporů globalizace. ● VO-9-5-01 – Vysvětluje podstatu, význam a výhody integrace. Uvádí příklady smluv. Popíše vztah EU a ČR. 	<p><i>Globalizace</i> <i>Evropská integrace</i></p>

Výchova k občanství – Tematický plán		
9.ročník		
<p>Vychází z ŠVP: „ŠKOLA POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ II.“ / Platnost od 3. 9. 2018 (přípraveno pro nové ŠVP, vychází z RVP 2021)</p> <p>Učebnice a pracovní sešit slouží pouze jako inspirace k probíraným tématům a jeho obsahům</p> <ul style="list-style-type: none"> • JANOŠKOVÁ, ONDRÁČKOVÁ, ČÁBALOVÁ, ŠEBKOVÁ a MARKOVÁ. <i>Občanská a rodinná výchova 9.</i> Nakladatelství Fraus, 2012, 152 s. ISBN 978-80-7238-999-5. • Pracovní sešit – Hravá občanská výchova 9: <i>Pracovní sešit pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia.</i> Taktik, 2017. • Vlastní didaktické materiály 		
Výstupy		Učivo
ZÁŘÍ	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-03 – Definuje státní občanství. Uvádí způsoby jeho nabývání. • VO-9-4-09 – Vysvětlí funkci a možnosti využití služeb na úřadě. 	<p><i>Právní základy státu</i></p> <p>Státní občanství – nabývání</p> <p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Styk s úřady</p>
ŘÍJEN – LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-08 – Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. • VO-9-4-09 – Na příkladech uvádí činnosti a spolupráci orgánů právní ochrany při postihování trestných činů. • VO-9-4-10 – Uvědomuje si protiprávní jednání, rozlišuje přestupek a trestný čin, uvádí jejich příklady. • VO-9-4-05 – Respektuje práva a zájmy druhých. 	<p><i>Protiprávní jednání</i></p> <p>Přestupky, trestné činy, postihy</p> <p>Porušování předpisů v dopravě</p> <p>Porušování práv k duševnímu zdraví</p> <p>Odvětví práva</p> <p>Orgány právní ochrany</p> <p>Pravomocné osoby</p>

LISTOPAD - LEDEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-4-06 – Rozeznává právní úpravy vztahů – pracovní poměr. Jmenuje dílčí práva vlastnictví. Na příkladech uvádí různé typy manželství. Chápe princip předmanželské smlouvy. VO-9-2-04 – Uvědomuje si vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů. Pracuje se svou vůlí při dosahování cíle a překonává překážky. 	<p><i>Právo v každodenním životě</i></p> <p>Důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající – volba povolání, pracovní poměr, pracovní právo, pracovní smlouva, DPP, DPČ.</p> <p>Vlastnictví – dílčí práva, povinnosti, omezení, ochrana, nabytí</p> <p>Manželství – předmanželská smlouva, rozvod</p>
ÚNOR - DUBEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-3-07 – Vyjmenuje základní druhy daní, příklady dávek a příspěvků. • VO-9-3-04 – Popíše rozdíl mezi placeným a přijatým úrokem, vyjmenuje nejčastější druhy pojištění. Uvádí možnosti jejich využití. • VO-9-3-05 – Uvádí a rozlišuje nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky. • VO-9-3-06 – Uvědomuje si podstatu fungování trhu. Definuje nabídku a poptávku. Vyloží princip tvorby ceny. Popisuje vliv inflace na hodnotu peněz. 	<p><i>Hospodaření</i></p> <p>Státní rozpočet – příjmy a výdaje, typy rozpočtu</p> <p>Daně a pojištění – druhy</p> <p>Banky – ČNB, služby, investice, splátkový prodej, leasing</p> <p><i>Peníze</i></p> <p>Historie</p> <p>Bezhotovostní styk</p> <p>RPSN, jistina, úrok, splatnost</p>

KVĚTEN - ČERVEN	<ul style="list-style-type: none"> • VO-9-5-03 – Popisuje souvislosti globálních a lokálních problémů. Uvede příklady projevů, kladů a záporů globalizace. • VO-9-5-01 – Vysvětluje podstatu, význam a výhody integrace. Uvádí příklady smluv. Popíše vztah EU a ČR. 	<i>Globalizace</i> Projevy, klady a zápory Významné globální problémy <i>Evropská integrace</i> Podstata, význam a výhody EU a ČR
9.ročník – Tvorba žáků		
<ul style="list-style-type: none"> • Zkušební test – Státní občanství • Dopravní značky a přestupky • Pracovní smlouva, DPP, DPČ – náležitosti • Přehled daní • Tvorba peněz • Úvaha nad globálními problémy • Projekt – mé vysněné povolání • Pohovor • Životopis • Motivační dopis • Vyplnění žádosti o OP 		
9.ročník – referáty		
• CHARAKTERISTIKA MĚSTSKÉHO ÚŘADU – orgány, zastupitelstvo		
• MOC VÝKONNÁ, ZÁKONODÁRNÁ A SOUDNÍ		
• DAROVACÍ SMLOUVA		
• POPIS TVÉHO BUDOUCÍHO POVOLÁNÍ + úvaha 200 slov – proč sis ho vybral, jaké má klady, jaké zápory		
• PRACOVNÍ SMLOUVA – náležitosti		
• HISTORIE PENĚZ + nakreslení mincí a bankovek		
• DRUHY PŮJČEK – a jejich charakteristika		
• ČNB – popis, funkce		
• Bankovní účet – jeho náležitosti, funkce		

• MEZINÁRODNÍ OGRANIZACE – OSN, NATO, EU
• GLOBÁLNÍ PROBLÉMY – charakteristika, vlastní návrh řešení

V průběhu školního roku může dojít ke změnám v tematickém plánu – podle aktuálních a individuálních potřeb žáků.

5.3 Kritéria hodnocení

Žáci i rodiče, potřebují vědět, za co budou hodnoceni. Stanovení kritérií hodnocení je nedílnou součástí každého předmětu. Každý učitel má právo si sestavit vlastní kritéria, nutností ovšem je, aby hodnocení bylo v souladu se školním vzdělávacím programem, a aby s nimi žáci i rodiče byli seznámeni. Kritéria jsou obohacena i o požadavky při distanční výuce. Každý rok jsou kritéria obměňována, s ohledem na specifika dané třídy.

5.3.1 Obecná kritéria předmětu Člověk ve společnosti

- Samostatnost
- Aktivní přístup – spolupráce s učitelem
- Práce ve dvojici, skupině
- Účast na hodinách, v případě neúčasti zájem o alternativní řešení, splnění minimální docházky dle ŠŘ
- Oceňování snahy při vypracování zadaných úkolů a vypracování práce navíc
- Včasné odevzdávání úkolů a práce, odevzdání po termínu je hodnoceno nedostatečnou
- Nepravidelné odevzdávání a chybějící DÚ/práce mohou ovlivnit výslednou známku až o 1 stupeň
- Referáty, úvahy a významnější práce – zpracování dle zadaných kritérií

- Při pouhém kopírování textu, bez uvedení řádné citační normy, podvádění (opsání práce) – je žák hodnocen nedostatečnou, při opakování bude uděleno výchovné opatření
- Ve čtvrtletí předloží žáci ke kontrole zápisky z hodin
- Souhrnné ústní zkoušení /písemný test

Aktivní přístup

- Žák se hlásí, pohotově reaguje na otázky učitele
- Aktivně sleduje dění v hodině, dává pozor

Práce ve dvojici/skupině

- Spolupracuje s ostatními
- Aktivně se zapojuje
- Zhodnotí svou práci a zapojení

Domácí úkoly/práce

- Dodržení termínu, tématu a stanovených kritérií pro dané zadání
- Ocenění práce navíc – další známkou

Interaktivní cvičení, práce v aplikacích

- Vypracuje zadané cvičení/práci v příslušném čase
- Práce bude zpracována podle stanovených kritérií
- Aktivně pracuje s učitelem a ostatními

Referát

- Dodržení termínu

- Přípravenost, plynulý projev, dodržení tématu
- Schopnost reagovat na doplňující otázky
- Přednes vlastními slovy
- U písemného zpracování – dodržení termínu, tématu, rozsahu, formálních náležitostí, citací, grafické zpracování

Prezentace

- Přednes vlastními slovy – nečte pouze základní body v prezentaci, ale doplňuje je svým výkladem
- Mluví souvisle, plynule, udržuje přiměřené tempo řeči
- Dodržení tématu, rozsahu
- Grafické zpracování, originalita, dodržení citační normy
- Schopnost zodpovědět doplňující otázky

Zápisky z hodin

- Vede si sešit písemnou či elektronickou formou
- Ve čtvrtletí předloží veškeré zápisy za příslušné období
- Sám si doplňuje chybějící zápisy
- Ocenění estetického zpracování sešitu známkou navíc

Ústní zkoušení/test

- Samostatnost
- Přípravenost a znalost dané látky
- Správnost

- Schopnost zodpovědět doplňující otázky
- Schopnost uvádět příklady ze života – propojení vlastních zkušeností
- Schopnost nalézat další souvislosti /řešení – propojení předmětů
- Ocenění širších znalostí – přečtení literatury, článku, zájmu o danou problematiku

5.3.1.1 *Váha hodnocení v předmětu:*

- Aktivita v hodinách /práce v hodině – 1,0
- Práce ve dvojici/skupině – 0,5
- Dlouhodobější domácí úkoly – 1,0
- Zadané úkoly z hodiny na hodinu – 0,5
- Interaktivní cvičení – 1,0
- Referáty – 1,0
- Prezentace – 1,0
- Souhrnné ústní zkoušení/test – 3,0
- Zápisky z hodin – 2,0

Klasifikační tabulka

- ***Platná pro písemnou formu práce – testy, interaktivní cvičení***
  - Vyjádření známky v procentech:

100–92 %	1 – výborný
91–79 %	2 – chvalitebný
78–51 %	3 – dobrý
50–30 %	4 – dostatečný
29–0 %	5 – nedostatečný

V závěrečném hodnocení je přihlíženo nejen k váženému průměru klasifikačního stupně, ale i k samostatnosti, přístupu žáka v hodinách, připravenosti na výuku, zohlednění snahy a klíčovými kompetencím. V případě žáků s SVP je možné hodnotit slovně.

5.4 Přípravy na hodiny

5.4.1 KULTURA – 6. třída

6. třída –KULTURA

Téma: KULTURA – teorie, distanční výuka

Vzdělávací cíl: Žáci na konci hodiny budou umět definovat kulturu, vyjmenují její druhy, dokáže ke každému druhu říct tři příklady.

Motivace: šifra

Pomůcky: šifra, pracovní list, sešity

Organizační formy výuky: společná diskuze, frontální výuka

Metoda: ústní, písemné zaznamenávání odpovědí na papír, ústní – kontrola práce

Časová dotace: 30 minut

PRŮBĚH HODINY

1) Úvod – pozdrav, připojování žáků, zapsání absence – zápis do třídní knihy (5 minuty)

2) Aktivita/motivace – šifra (3 minuty)

3) *Definice kultury a její druhy* (7 minut)

4) *Pracovní list* (15 minut)

5) **Exitka** – (5 minut)

Aktivita/motivace - šifra

Žáci budou pomocí šifry hledat téma dnešní hodiny, kdo vyhledá, pošle téma do osobního chatu, aktivita na získání malé 1.

	0	1	6	4	9	
V	A	B	C	D	E	
O	F	G	H	I	J	
D	K	L	M	N	O	D0, A9, D1,A4, A9, A1,V0
A	P	R	S	T	U	
K	V	W	X	Y	Z	

Mimo Ch, Q

Definice kultury a její druhy

Poskládej správně slova tak, aby věta dávala smysl.

JE

TVŮRČÍ

KULTURA

LIDSKÉ

VÝSLEDKEM

ČINNOSTI

Sdílení obrazovky

Kulturu rozdělujeme na dva typy:

- **nehmotná kultura (duchovní kultura)** – jedná se o soubor výsledků činnosti lidské společnosti v oblasti vědy, umění a společenského života: *např. určité zvyky, normy, chování, náboženství.*
- **hmotná kultura (materiální kultura)** – jedná se o soubor materiálních hodnot lidské společnosti vytvořený především výrobní činností, nástrojů, patří sem také veškeré nálezy z minulých dob (archeologické nálezy): *např. keramika, nábytek, oblečení, hračky.*

Pracovní list – Kultura – sdílení na Padletu

Spoj související páry.

Jak se jinak může říkat uvedené kultuře?

hmotná kultura   nehmotná kultura

duchovní kultura   materiální kultura

Vyber všechny správné možnosti.

Co patří do **hmotné** kultury?

Vyber všechny správné možnosti.

Co platí pro **nehmotnou** kulturu?

- Jedná se o soubor výsledků činnosti lidské společnosti.
- Jedná se o soubor materiálních hodnot.
- Jedná se o činnosti v oblasti vědy a společenského života.
- Patří sem například zvyky, chování, náboženství.
- Patří sem například oblečení, nábytek, nářadí.

Vyber jednu z možností.

Co je **hmotná** kultura?

- soubor duchovních hodnot lidské společnosti
- soubor materiálních hodnot lidské společnosti
- soubor přírodního bohatství
- soubor společensky významných hodnot lidské společnosti

KULTURA HMOTNÁ	KULTURA NEHMOTNÁ

Pojmy: Jazyk, auto, zvyky, obraz, tradice, věda, zámek, náboženství, práva, literatura, svetr, hudba, čeština, morálka, sklenice, auto, oblečení, Vánoce.

Exitka

Zatoč si 2x kolem štěstí – odpovědi zapiš do vytvořeného Padletu, nezapomeň uvádět číslo otázky, až budeš mít hotovo, přihlas se.

Tažením kolečka se otáčíte

Zdroje:

Padlet, Wordwall, Hravá občanská výchova pro 7. ročník.

REFLEXE:

Na začátku hodiny jsem si zapsala, kdo chybí, zapsala jsem dnešní téma do třídní knihy. Jelikož několika žákům připojení vypadlo, musela jsem je znovu připojovat. Následně si žáci vzali sešity a pustili se do luštění šifry. S šifrou si neporadili pouze 4 žáci z celé třídy, ostatní mi svoje řešení poslali do chatu a dostali malou jedničku. Následně jsme si napsali do sešitu nadpis dnešní hodiny, kterou byla KULTURA. Pustili se do skládání definice, jako první slovo mělo být kultura, proto bylo vyznačené. Hodně zaměňovali pořadí slov, jediná žákyně přišla na přesné znění a dostala další malou jedničku. Po definici jsem se pustila do výkladu, uváděla jsem různé další příklady, kdy se jedná o kulturu hmotnou a kdy o kulturu nehmotnou. Řekli jsme si, že zjednodušeně řečeno, kultura hmotná označuje všechny hmatatelné věci, které vytvořil člověk. Nehmotná pak naopak znamená, že se jedná o nehmotné součásti kultury. Do sešitu si mohli zapsat obojí, většinou si volili zjednodušené znění, nebo obojí. Poté jsem jim poslala odkaz na Padlet, kde měli vytvořený pracovní list, aby ho měl každý k dispozici a nemusel čekat na ostatní. S pracovním listem neměli žádné větší problémy, výsledky mi poslali do chatu. Kdo měl vše správně, mohl se pustit do exitky – ve které si každý vytvořil náhodně tři otázky a odpovědi zapsal do Padletu, pokud odpověděl správně, mohl se odhlásit. Někteří žáci stihli práci rychleji, tedy v časové dotaci, jiní zůstávali o 10 minut déle. Hodina byla povedená, ale zápolili jsme s časem.

Za negativa můžeme obecně považovat techniku, nemusí každému jít internet, může mít problémy s odkazy. Samozřejmě je také nutné technické zařízení, které podporuje Wordwall a Padlet. Za největší problém považuji čas, já měla výhodu, že mou hodinou končili, čili jsme si ji mohli prodloužit.

Obrázek 1 Exitka - ukázka z Padletu

6. třída – ROMSKÁ KULTURA

Téma: ROMSKÁ KULTURA

Vzdělávací cíl: Žáci na konci hodiny budou umět vlastními slovy vyjádřit, jaká je romská historie, vyjmenují některé romské tradice, ochutnají jedno z typicky romských jídel. Uznají kulturní rozmanitost a právo druhých.

Pomůcky: pracovní listy, sešity, prezentace, suroviny na vaření

Organizační formy výuky: společná diskuze, práce ve dvojici, frontální výuka, společné čtení a vaření

Metoda: ústní, písemné zaznamenávání odpovědí do sešitu, ústní – kontrola práce

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

PRŮBĚH HODINY

- 1) ***Úvod*** – pozdrav, služba hlásí absenci – zápis do třídní knihy (3 minuty)
- 2) ***Aktivita/motivace*** – Křížovka, komiks společné čtení a překlad (17 minut)
- 3) ***Myšlenková mapa*** – Co vím o romské kultuře? Práce ve dvojici (5 minut + 10 minut společné sdílení)
- 4) ***Historie*** – výklad, psaní zápisků – 25 minut
- 5) ***Tradice a zvyky Romů*** – diskuze (30 minut)
- 6) ***Vaření romského jídla*** – Marikle (45 minut) + vyprávění příběhů, čtení z ruky

Aktivita/motivace

Křížovka

1.	k	u	l	t	u	r	a	
2.	h	m	o	t	n	á		
3.	n	e	h	m	o	t	n	á
4.	s	o	ch	a				
5.	k	ý	č					
6.	k	r	á	s	n	ý		

- 1) Výsledkem lidské činnosti je
- 2) Hmatatelné věci vytvořené člověkem (druh)
- 3) Nehmatatelné součásti kultury (druh)
- 4) Co vidíš na obrázku za umění?

- 5) Nevkusné umění se nazývá

Tajenka: Dnešním tématem hodiny je ..... kultura.

Část – ROMSKÉHO KOMIKSU

* DOMBOVÉ - INDIČTÍ PŘEDKOVÉ DNEŠNÍCH ROMŮ

Ročník, číslo, text, v. 1, 11. 2020

8.1.2020 17:12:41

* CHARTAS - ROMSKÝ KOVĚŘI, SLOVO, KTERÉ SE ZAČALO POUŽÍVAT V BYZANCÍ

Ročník, číslo, text, v. 1, 11. 2020

8.1.2020 17:12:41

* DNEŠNÍ SLOVENSKO

Ročník, číslo, text, v. 1, 11. 2020

8.1.2020 17:12:47

* DNEŠNÍ SLOVENSKO

Ročník, číslo, text, v. 1, 11. 2020

8.1.2020 17:12:48

Zdroj: Komiks - [R-Mosty, z.s.](#) | [Ke stažení](#)

Myšlenková mapa

Žáci si vytvoří myšlenkovou mapu, o tom, co vše ví, znají o Romech – základní informace. Budou pracovat ve dvojici.

Prezentace

The presentation consists of four slides, each with a dark wood-grain background and a white central text box. The slides are numbered 1 and 2 in the bottom left corner.

Slide 1:

ROMSKÁ KULTURA

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ
6. ROČNÍK
DENISA ŠEPSOVÁ

Slide 2:

Historie

- V roce 1068 n.l. - první doložená zmínka o Romech - v kronice z kláštera na hoře Athos.
- **ATHINGANOI**" (Atcingané - Cigáni/Cikáni)
- V anglofonní části označování **GYPSIES** - z názvu Egyptians - pobývali v oblasti tzv. Malého Egypta na Peloponésském poloostrově.

Slide 3:

- V 18. stol. n.l.
- V Indii žijí dodnes kasty Domů - profesně spřízněné skupiny - kováři, košíkáři, tanečníci i léčitelé
- Romové odešli z Indie okolo 8. - 10. stol. n.l.

Slide 4:

- (14. - 15. stol.) - volný pohyb po Evropě.
- Gejty – umožnění pohybu celé družiny.
- Okolo počátku 16. století – změna vztahu k Romům.
Církev – za kacíře – věštění, léčení a další zakázané činnosti.

- 1556 - Ferdinand I. – vypovězení Romů ze země, při dopadení muži mučení, později trestání na hrdle, ženy a děti jsou využívány pro práci.
- 1697 - Leopold I. - Romové jsou psanci - kdokoliv je mohl zabít.
- V roce 1749 - Španělsko - Velký proticikánský záťah
- Marie Terezie - zákaz mluvit romsky, nesměli se oblékat dle svých zvyků, změnění romských jmen na maďarská.

5

Novověk

- Čechy a Moravy cca 7 000.
- Na Slovensku žili v tomto období převážně usedlí maďarsí Romové.
- Roku 1927 - zákon o potulných Cikánech.
- Před rokem 1939 existovaly seznamy Romů, kteří bydleli na území Čech, Moravy a Slovenska.

6

Protektorát

- V roce 1940 - založení pracovních táborů - pouze muži.
- 1942 - Výnos o potírání cikánského zlořádu - podle soupisu osob romského původu - viz. dříve, byli všichni obyvatelé postupně odesláni do "cikánských táborů".
- Z koncentračních táborů se vrátilo cca 500 osob.
- Celkový počet romských obětí z celé Evropy se odhaduje na cca půl milionu lidí.

Po roce 1945

- Po roce 1958 dochází k řízené asimilaci romských obyvatel.
- Zákaz používání jazyka a kulturních specifik – splynutí s ostatním obyvatelstvem.
- Umísťování prakticky všech dětí romského původu do Zvláštních škol.
- Zákon z roku 1965 - likvidace nežádoucích romských soustředění.

7

Po roce 1989

- Vznik několika romských politických stran, romští poslanci.
- 2000 – Deklarace národa - Romové tvoří neteritoriální národ se společným jazykem, původem, kulturou a tradicemi.

Zdroje

- Daniš, Bartoloměj: Dějiny Romů. Univerzita Palackého, Olomouc 1994
- Drom – komiks o romské historii. Ke stažení na www.vanasty.cz
- Horváthová, Jana. Kapitoly z dějin Romů. Lidové noviny. Praha 2002 (stárma ke stažení na www.vanasty.cz)
- Housák, Lukáš. Dřívější cesta k domovu. Praha, 26. – 26.09.17:53 (www.romea.cz) Housák, Lukáš. Problematika užívání označení Dom. Sangoan (Ladje), 10.8.2009 11:07, (www.romea.cz)
- HübSCHMANNOVÁ, MILENA: Po Zlodech Cigáni. Triáda, Praha 2005
- HübSCHMANNOVÁ, MILENA: Sáj pes dovakera – Míleme se domlovit. UP, Olomouc 2002 Lhotka, Petr: <http://skola.romea.cz>
- (N)eboli – Vzpomínky Romů na válku a život po válce. Ed. Jana Kramářová, k objednání na www.vanasty.cz
- Nečas, Ctibor (jakákoliv z jeho četných publikací vztahující se k historii Romů, obzvláště v období 2. světové války)
- Téma: Holocaust. Informační materiál pro učitele k výuce na základních a středních školách. MŠMT ČR, Praha 2000

Tradice a zvyky

Žáci se zamyslí nad tím, jaké tradice se v jejich rodině dodržují, s čím se setkávají, co je typické pro určité pohlaví apod.

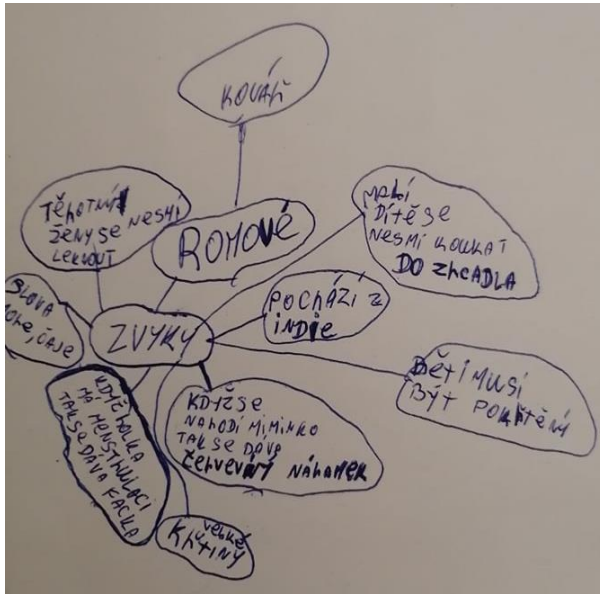
Marykle

- Nákup surovin: hladká mouka, sůl, máslo, vejce, olej, marmeláda
- Zarezervování učebny
- Určení pozic – vaření, mytí nádobí, zaměstnání ostatních – vyprávění netypických příběhů – historky

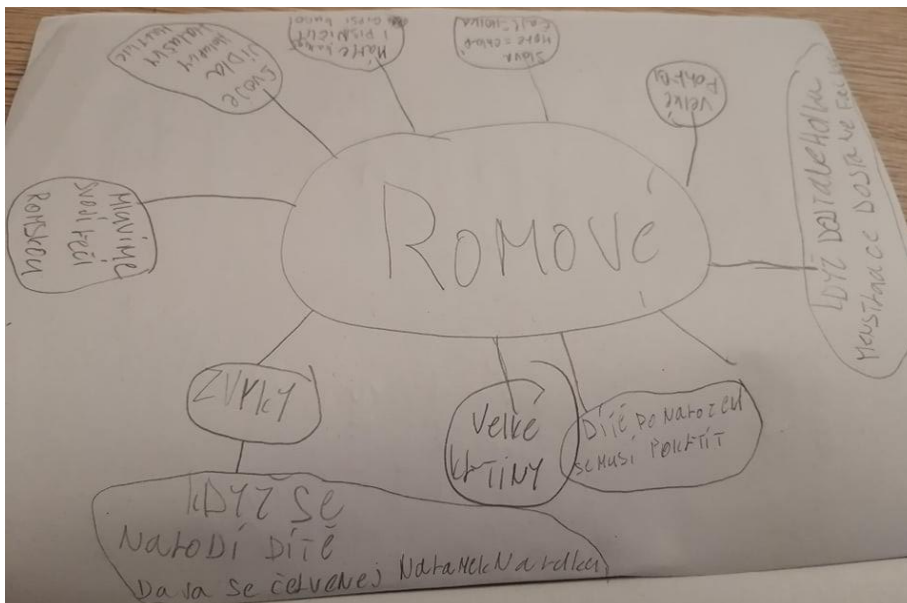
REFLEXE:

Nejprve jsme začali křížovkou, která sloužila jako opakování z minulé hodiny, s ní neměli žáci žádné problémy. Po zjištění tajenky byli všichni velmi překvapeni, že se budeme zabývat Romy. Tato třída je složena právě z Romů, proto jsem jim vysvětlila, že bychom se i my ostatní, rádi dozvěděli více o jejich kultuře, tradicích a zvycích, které jsou v jejich rodině dodržovány, a na oplátku jim zase prozradím něco málo z jejich historie. A že se nemusí bát, že podobným způsobem se budeme věnovat i české kultuře. Po vysvětlení s nadšením souhlasili. Vyloženě s úsměvem řekli, že je to fér. Ještě než jsem jim rozdala komiks, který je psaný v romštině, ale má i český překlad, nejprve jsem přečetla úsek sama. Chtěla jsem, aby ti, co znají romštinu, což je většina z nich, tak aby překládali. Překvapilo mě, že mi okamžitě řekli, že to není jejich normální romština, ale že se jedná o romštinu Olašskou. Ale celý kousek, který jsem přečetla přeložili s přehledem. Následně jsem jim rozdala komiksy do dvojic, kde každý z nich přečetl jednu větu, a snažili jsme se ji přeložit, bez toho aniž bychom se dívali na český překlad. Hodně jsme se u toho nasmáli, protože samozřejmě ostatní nemáme takový přízvuk, neumíme krátit slova, tak jak jsou oni zvyklí, bavilo je nás opravovat a my jsme se snažili správně artikulovat. Po přečtení komiksu jsme si shrnuli, o čem daná ukázka byla. Následovala myšlenková mapa, která nás měla namotivovat k tomu, co víme o Romech, žáci mohli využít úplně vše, nedala jsem jim žádné omezení, radila jsem jim, aby se zaměřili i na slova, která znají, tradice, zvyky, pověry apod.. Myšlenkové mapy byly velmi stručné, žáci si je napsali v bodech, následně však hovořili více, což mě potěšilo. Po myšlenkové mapě jsem spustila prezentaci, věnovali jsme se historii, zatím, co já povídala oni si zapisovali zá-

kladní údaje, prezentace je vytvořena a osekána na základní informace, abych žáky nevyčerpala samotným psaním. Překvapilo je, jak to v historii s jejich předky bylo, uvědomovali jsme si utlačování této rasy, nejen této, zmínili jsme se také o Židech. Po této drastické části jsme se pustili do té hezčí a příjemnější. Musím se s Vámi podělit o získané informace.

Obrázek 2 Ukázka myšlenkové mapy

Obrázek 3 Ukázka myšlenkové mapy 1

Tradice a zvyky Romů – dle žáků

- Drží se svých tradic
- Děti jsou pokřtěné kvůli tomu, aby neviděli zlé duchy, pokud dítě není pokřtěné, povídá si s mrtvými, budí se, má hysterické noční můry
- Po narození se dětem váže kolem ruky červená stužka jako ochrana proti zlým duchům. Starší ženy mají nosit rozpuštěné vlasy, nesmí nosit žádné náhrdelníky apod. Za špatný den pro narození považují pondělí, pátek, dušičky a půlnoc. Do jednoho roku se nestříhají vlasy a ani nehty.
- Do pokřtění spí dítě s matkou. Pokřtění jsou po svých kmotrech, nebo si zvolí jiné jméno, záleží na domluvě. Pokud dítě překročím, už nevyroste.
- Žena v těhotenství se nesmí koukat na nic špatného, ošklivého, nesmí se dívat ani na nemocné a mrtvé, vše by se mohlo přenést na dítě. Nesmí navštěvovat hřbitov, a sahat na zvířata, která mají srst. Měla by si dopřát vše, na co má chuť, i když jde o alkohol. Nesmí však jíst kyselé, protože by měla zlé dítě. Neměla by také nosit žádné šátky, náhrdelníky, protože by se mohla dítěti omotat pupeční šňůra.
- Pokud dítě nebo někoho z rodiny bolí hlava – zapalují se sirky a máčí ve vodě, poté se mažou záhyby těla.
- Mezi typická jídla patří – Marikle, Holubki, Gója
  - Marikle – dělají se na různé způsoby – mouka, voda, vajíčko, sůl, smažení na oleji nebo bez oleje, podávají se s máslem či marmeládou. Poté jako bramborové – z uvařených brambor, vajíčko, sůl, mouka – převážně s máslem.
  - Holubki – jedná se o jídlo, které je zabalené v zelí/kapustě, plněné je rýží a masem a k tomu je omáčka podobná rajské – měla jsem díky jedné mé žákyni možnost ochutnat, jsou opravdu výborné.
  - Gója – což bylo dříve jídlo, se kterým obchodovali, je velmi vyhlášené.

- Mají veliké svatby, první tanec patří dědečkovi. Nenosí svatební prstýnky, ale půjčují si je.
- Pokud je žena muži nevěrná, může ji vyhodit z domu. Muž se nesmí dívat jiné ženě do očí, znamenalo by to, že s ní koketuje.
- Žena se stará o veškerou domácnost, to je její povinností. I u mladších holek. Kluci nemají své povinnosti, mají více volnosti a jsou více opečováváni.
- Pokud někdo umře, dávají mu na oči mince, na nohy bačkory, aby měl otevřenou cestu na druhý břeh. Když umře dítě, drží se smutek rok, do rakve dostane výbavičku a obrázky. Pohřby bývají velké, srdceryvné, hostiny také.
- Pokud dívka dospívá a dostane menstruaci, celá rodina jí dává facku. Zde mi nebyli schopni vysvětlit proč, podle nich to tak prostě je.
- Pokud je u nich někdo na návštěvě, neptají se, zda si dá jídlo, rovnou mu nandají. Pokud jeden den uvaří jídlo, druhý den už ho nejí.

Diskuze se nám celkově protáhla, žáci přišli o velkou přestávku, ale vůbec jim to nevadilo, chtěli mi vše sdělit, upřímně jsem jim naslouchala a zapisovala si všechny poznatky. Tyto dvě hodiny mě velmi obohatily.

Následně jsme šli do kuchyňky, kde se holky i někteří kluci pustili do vaření. Kdo nevařil seděl se mnou v jídelně a povídali jsme si, co vše mystického zažili. Všechny příběhy byly zajímavé, ale nejvíce mě zaujal tento: V roce 2019 jsem čekal na autobus se svými kamarády, viděli jsme malou ženu, která měla tašku, v tu chvíli jsem se necítil vůbec dobře, projel mnou mráz a měl jsem husinu po celém těle, bál jsem se. Kamarádka, která měla odvahu, se tam šla podívat. Žena zmizela, kamarádka se vrátila k nám. Najednou se žena opět objevila, ale už neměla tašku, ale pytel. U Romů se říká, že pokud by šli blíž, mohla by je stáhnout do pekla, podle toho, jaké má postava na sobě barvu oblečení, podle toho se říká, zda půjde do pekla nebo do nebe. Jelikož je romská kultura velmi tajemná a hodně se zabývají kartami, věštěním apod.. Připravila jsem si pro ně ještě aktivitu na amatérské čtení z ruky. Řekli jsme si, kde mají čáru hlavy, srdce, života, že někteří mohou mít čáru osudu, co znamená jejich délka, zakřivení apod.. Následně jsme hodinu zakončili jezením jídla, které se žákům moc povedlo.

Všechny tři hodiny byly skvělé, nevidím v nich žádné negativum, žáci pracovali skvěle a všem nám tento čas rychle utekl. V obecném slova smyslu negativum je v časové náročnosti, ve složení třídy, může se stát, že budeme mít ve třídě Romy, ale nemusí znát jazyk ani tradice a zvyky, je potřeba uvážit, jak tyto hodiny pojmout.

Obrázek 5 Příprava jídla - Marikle

Obrázek 4 Příprava - foto 2

Obrázek 6 Konečný výsledek

7. třída – VZTAHY MEZI LIDMI

Hodina je zaměřena na rozborovou metodu – práci s textem, zároveň je zde použita i skupinová práce, diskuze, vizualizace obsahu.

Název aktivity: příběh Veroniky a spolužáků

Vzdělávací cíl: S porozuměním vnímá druhé. Vysvětluje vztahy s druhými lidmi, používá vhodné komunikační prostředky a způsoby chování. Toleruje názor ostatních. Učí se kooperaci.

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby, fotografie, obálky, barevné tužky, podložky

Organizační formy výuky: společná diskuze, práce ve skupinkách, frontální výuka

Metoda: ústní, písemné zaznamenávání odpovědí do sešitu, ústní – kontrola práce

PRŮBĚH HODINY

- 1) **Úvod** – pozdrav, služba hlásí absenci – zápis do třídní knihy (3 minuty)
- 2) **Aktivita/motivace** – obrázky – (2 minuty)
- 3) **Uvedení příběhu** – (5 minut)
- 3) **Hodnotící tabulka** – (5 minut)
- 4) **Rozdělení do skupinek dle kousků fotek, práce ve skupině** – (15 minut)
- 5) **Společné sdílení** (10 minut)
- 6) **Zakončení mottem** (4 minuty)

Aktivita/ motivace

Žáci popíšu jaký je rozdíl v těchto dvou obrázcích na papír.

Příběh

Příběh Veroniky a spolužáků – pracovní list – kompletně přepsáno

Veronika je žákyní 7. třídy klasické základní školy. Ráda dělá atletiku, baví ji i míčové hry. Dříve trávila svůj volný čas na hřišti. Na atletiku docházela každý druhý den se svou spolužačkou Kristýnou. O letních prázdninách se jí stala šílená věc. S kamarádkami se koupala v přehradě. Holky se rozhodly, že si tuto zábavu zpříjemní a budou skákat do vody šipky z nedaleké skály. A tak také učinily. Veronika skočila o pár metrů dál než ostatní holky, v tu chvíli narazila na veliký kámen. Poranila si nejen hlavu, ale i páteř. Byla odvezena do nemocnice, kde zůstala několik měsíců. Její léčba byla velmi dlouhá, vypadalo to, že se na vlastní nohy vůbec nepostaví a bude na vozičku. Svou vůlí a pílí začala chodit o berlích. Když přišla do školy, všichni ji přivítali a pomalu si začali zvykat na to, že musí k chůzi používat berle. Veroniku mrzelo, že se si jí její kamarádka Kristýna nevšímá tak, jako tomu bylo dříve. Veronika už nemohla chodit na atletiku. Kristýna si našla nové kamarádky, se kterými tuto aktivitu mohla prožívat. Na Veroniku už jí nezbyl čas, sice se spolu bavily, ale už se o Veroniku nezajímala.

Veroniky spolužačka Katka viděla, jak moc se Veronika snaží chodit a zlepšovat svou chůzi, tak jí napadlo, že by mohla Veronice pomáhat. Jednou si Veronika v učebně fyziky zapomněla učebnici. Fyzika se nacházela v přízemí, svou třídu měli ve třetím patře, proto se jí nabídla, že pro ni skočí. Veronika však Katku odbyla a zakřičela na ni: „Starej se sama o sebe, já si pro ni umím dojít sama!“ Katku tato reakce velmi zamrzela, ublížilo jí, že na ni Veronika křičela, chtěla ji přeci jen pomoci. Z tohoto důvodu o tom řekla své kamarádce Adéle, která se s Veronikou pohádala již před prázdninami. Adéla se velmi rozčílila a řekla: „Co si o sobě vlastně ta Veronika myslí!“

Adéla byla pomstychtivá, chtěla Veroničino chování potrestat, proto řekla svému spolužákovi Davidovi, aby si to s Veronikou vyřídil. David je bavič třídy, který všechny vždy rozesměje. David se nechal přemluvit hned. Hned další přestávku začal napodobovat Veroničinu chůzi, smál se jí, že má nohy do x, že k chůzi potřebuje berle. Vše předváděl tak směšně, že se začala smát celá třída. Adéla byla spokojená a škodolibě

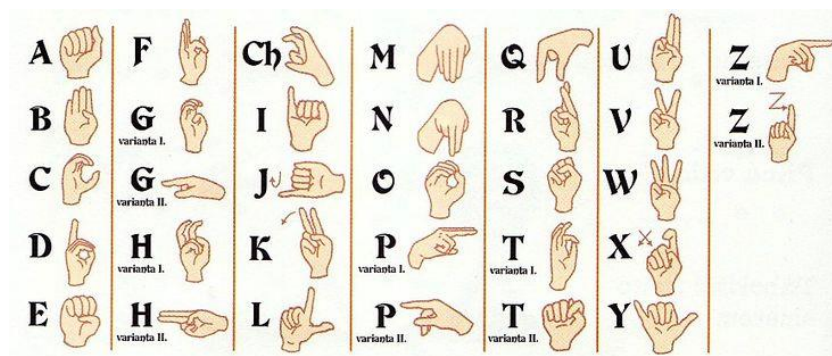
se radovala. Katka se držela stranou, nevšímala si toho, co se děje, ale nevydrželo jí to příliš dlouho, a nakonec se začala smát taky.

Hodnotící tabulka

Máte před sebou tabulku s hodnocením chování. Zamyslete nad chováním všech osob, které vystupují v příběhu, kdo se zachoval nejlépe. Jednička = nejlepší chování, pětka = nejhorší chování – vyplňte zatím pouze první sloupec.

Postavy z příběhu	Hodnocení chování samostatně	Hodnocení společné
Veronika		
Kristýna		
Katka		
Adéla		
David		

Obrázky k rozdělení

Zdroje: obrázky k rozřazení do skupinek

[Slepec, vozíčkář, autista. Úřad ombudsmana vydal seznam nevhodných výrazů - Echo24.cz](#)

[Slepec so psom Solid Care | Solid Care](#)

[\(94\) Pinterest](#) – znaková řeč

Závěrečná reflexe

- Jaký je váš názor na příběh o Veronice? V čem vidíte hlavní problém?
- Jak hodnotíte chování jednotlivých osob v příběhu?
- Které chování odsuzujete, máte k němu výhrady? Jaké chování je podle vás vhodné?
- Jak byste se zachovali v podobných situacích?
- Které možné různé úhly pohledu na problém vás napadají?
- Zažili jste někdy podobný příběh?

Motto

„Empatické naslouchání znamená dočasně žít životem druhého“ (Carl Rogers) – žáci vymyslí své motto.

REFLEXE:

Na začátku jsem promítla dva obrázky, kde na jednom je zcela zdravé dítě, na druhém handicapované, úkolem žáků bylo, aby napsali, čím se tyto dva obrázky liší. Byla jsem ráda, že všichni přišli na to, jaký je zde rozdíl. Následně jsem uvedla příběh o dětech, které se ke své kamarádce zachovaly různým způsobem. Nejprve jsem přečetla příběh sama, aby žáci poslouchali, následně jsme si rozdali pracovní listy, texty, a přečetla jsem příběh o Veronice a jejích spolužácích ještě jednou. Žáci v průběhu čtení sledovali text, mohli se k němu kdykoliv během plnění dalších úkolů navrátit. V dalším kroku jsem je vyzvala, aby se nejprve sami zamysleli nad chováním osob v příběhu a potom zapsali

do pracovního listu své hodnocení. Po samostatné práci jsme se rozdělili náhodně na menší skupinky, rozdělení proběhlo na základě rozstříhaných fotografií, které podporovaly naši tematiku. Následně ve skupinkách diskutovali o svých hodnoceních a snažili se je sjednotit. Žáci se učili naslouchat různým názorům, měli prostor uplatnit svou argumentaci, polemizovali a hledali společná řešení. Po této práci následovalo skupinové řešení, ke kterým si dopracovali, zapisovali do pracovního listu, do druhé tabulky. Následně představili své hodnocení celé třídě a odůvodňovali argumenty svého tvrzení. Podmínkou bylo, aby se každý žák vyjádřil alespoň k jednomu subjektu z příběhu. V průběhu reflexe zazněly také jiné příběhy, které žáci zažili. A nakonec jsme hodinu ukončili mottem vlastním mottem, nejvíce se mi líbilo motto jedné žačky – Chovej se lidem, tak jak chceš, aby se chovali lidé k tobě. Hodinu hodnotím za velmi zdařilou, hodně tomu pomohl emotivní příběh Veroniky a fakt, že takovou situaci může zažít každý.

Za velmi pozitivní lze pokládat naslouchání druhým, učení se přijímat názor druhého, učení se obhájit si vlastní názor, spolupráci a hlavně zamyšlení se nad chováním a jednáním druhých.

Za rizika můžeme považovat nerovnoměrné rozdělení ve skupinkách, můžeme zde ztratit hodně času. Ve skupině se nemusí zapojit všichni žáci, žáci se nedomluví na jednotném hodnocení, může také dojít ke střetům názorů. Při prezentování názorů skupiny může docházet k tomu, že ostatní budou pouze tlumočit.

Zdroje:

- *Metodika osobnostní a sociální výchovy (OSV): OSV jako prevence rizikového chování* [online]. Brno, 2015 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.zskrenova.cz/navigace/data/metodiky/osv-jako-prevence-rizikoveho-chovani.pdf>. Metodický materiál. ZŠ KŘENOVÁ. Vedoucí práce Projekt Křenka – zážitkem k inkluzi.

8. třída – OSOBNOST

Téma: OSOBNOST – úvod

Vzdělávací cíl: Žáci na konci hodiny budou umět definovat osobnost, vyjmenovat některé osobnosti, rozeznají pozitivní a negativní vlastnosti člověka.

Motivace: vybrání kostky a házení, hledání tématu, pětilístek

Pomůcky: kostky, obálky, obrázky, definice – na papírku, pravítka, tužky, barevné pastelky – zelená a červená

Organizační formy výuky: společná diskuze, frontální výuka, skupinová práce

Metoda: ústní, písemné zaznamenávání odpovědí na papír, ústní – kontrola práce

PRŮBĚH HODINY

1) Úvod – pozdrav, služba hlásí absenci – zápis do třídní knihy (3 minuty)

2) Aktivita/motivace – jejich zhodnocení (10 minut)

3) Volné psaní – volné psaní (2 minuty) + sdílení (5 minut)

4) Osobnost – vlastnosti (5 minut)

5) Práce s textem – připomenutí pojmů (10 minut)

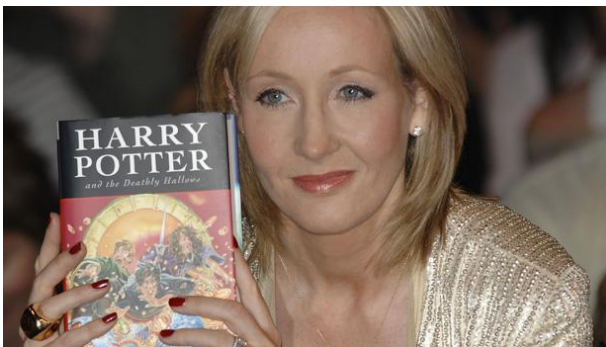
6) Závěrečná reflexe – (10 minut)

Aktivita/motivace

Každý žák si vybere barevnou kostku, vždy máme tři stejné – vytvoří se trojice, ve trojici si zvolí zástupce, který hodí jednou z daných kostek, tím dostane číslo své obálky, pro kterou si dojde – každá obálka má stejný obsah (což žáci netuší), jen jsou zde jiné obrázky barevné/černobílé. Když mají všichni obálku u sebe, mohou začít hledat dané téma dnešní hodiny. Pokud si skupina bude myslet, že na dané slovo přišla, napíše dané slovo na papírek a přihlásí se. Na vyhledání slova mají 5 minut. Poté si řekneme, jaké téma nás dnes čeká.

Obsah obálky tvoří:

- obrázky: slavné spisovatelky, slavného herce, prodavačky v obchodě, matky
- definice – osobnosti

Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázek 3

Volné psaní

V běžné řeči chápeme t jako člověka významného, slavného, vyjimečného. Za tak můžeme pokládat například Karla Čapka, Václava Havla, Antonína Dvořáka, či Alberta Einsteina.

Pro psychologii je ale osobností .

Každý z žáků napíše, co pro něho samotného znamená pojem osobnost, může i vyjmenovat osobnosti, které zná, vybrat si tu, kterou má nejraději. Následně si jejich poznatky budeme sdílet.

Obrázek 4

Vlastnosti osobnosti

Každý žák si nakreslí postavu člověka, do které doplní názvy alespoň ke každému 5 vlastností, k mínusu ty, které jsou záporné/negativní, k plusu ty, které jsou podle něho kladné/pozitivní. Každý pracuje samostatně, až dokončí práci – porovná si vlastnosti se sousedem.

záporné

kladné

Obrázek 5

Osobnost z hlediska psychologie

Z daného textu vypiš slova, která nepatří do vět – získáš doplňující informace, kdo je z hlediska psychologie osobnost

Kdo je to celebrita za? Slovník spisovného osobnost jazyka českého říká, že se jedná o „věhlasnou a ve společnosti váženou osobnost“. Dnes stačí, když se je takový člověk objevuje dostatečně považován často v médiích. Někteří lidé se o publicitu a fanoušky každý zaslouží svým člověk umem. Jiní tím, odkud pocházejí. Další zase se tím, že všemi se na sebe snaží strhnout pozornost psychickými, i za cenu různých zinscenovaných scén. S biologickými výše zmíněným slovníkem můžeme a souhlasit tedy už jen ve sociálních výroku, že je to „osobnost věhlasná“, o váženosti lze často znaky pochybovat.⁴⁵

Následně si připomeneme, co znamená – psychický, biologický a sociální.

⁴⁵ MALINSKÁ, Anna, Kamila PIŠTĚLKOVÁ, Antonie LAICMANOVÁ a Adriena BINKOVÁ. *Hravá občanská výchova 8: pro 8. ročník ZŠ a víceletá gymnázia : v souladu s RVP*. Ilustroval Hana VAVŘINOVÁ, ilustroval Martina VANĚČKOVÁ, ilustroval Prokop WILHELM. Praha: Taktik, 2017-. ISBN 978-80-7563-048-3. s. 3.

REFLEXE – PĚTILÍSTEK

Co si chci zapsat/důležité informace/co jsem se dozvěděl nového???

Zdroje:

Obrázek 6 Leonardo DiCaprio | Kinobox.cz. Filmové recenze, novinky v kinech, české filmy | Kinobox.cz [online]. Copyright © 2018 [cit. 15.05.2021]. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/osoba/18659-leonardo-dicaprio>

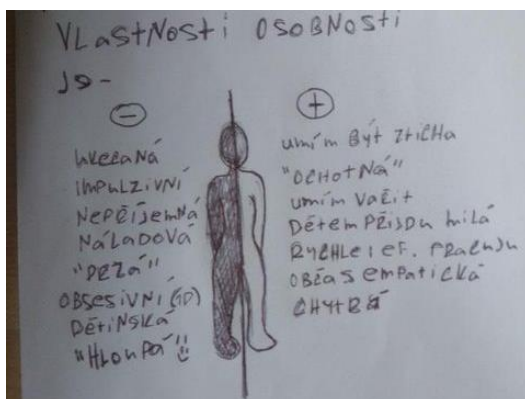
Obrázek 3 Prodavačky? Pořád je jich málo! Je to vaše šance na práci! | Blesk.cz. Blesk.cz - zprávy, celebrity, sport, zábava [online]. Copyright © 2001 [cit. 15.07.2021]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/radce-prace/168696/prodavacky-porad-je-jich-malo-je-to-vase-sance-na-praci.html>

Obrázek 4

Co by (ne)měla dělat kojící matka | NZIP. NZIP – Národní zdravotnický informační portál [online]. Copyright © Lizardfilms [cit. 15.07.2021]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/807-co-by-mela-delat-kojici-matka>

REFLEXE:

V hodině neměli žáci možnost vydechnout, proto nám hodně rychle utekla. Při aktivitě s barevnou kostkou, došlo k menšímu střetu při tvoření trojic, jeden z žáků měl problém být s jedním ve trojici, spíše zkoušel, zda mu to neprojde. Trvala jsem si na svých pravidlech a nakonec tato trojice pracovala nejlépe. Byla jako první hotová a jejich odpověď byla správná. Po rozluštění tématu hodiny, si všichni žáci napsali definici do sešitu. Následovalo volné psaní, překvapilo mě, že hodně z žáků uvádělo své rodiče jako osobnost, protože jsem čekala, že se zaměří pouze na slavné osobnosti. Je vidět, že někteří mají se svými rodiči velmi hezký vztah. Poté už následovala kresba postavy, zde jsem se potýkala s odporem těch, co neumí kreslit. Vysvětlila jsem jim, že se nemusí jednat o mistrovské dílo, ať postavu ztvární jakýmkoliv způsobem, na tabuli jsem nakreslila panáčka, aby viděli, že malování také není moje parketa. Poté se již s chutí pustili do práce. Při porovnávání vlastností jsem chodila mezi lavicemi, někteří žáci napsali podobné vlastnosti – nejvíce se opakovaly tyto – kladné – slušný, usměvavý, milý, klidný, pracovitý; za negativní označovali – vzteklý, zlý, závistivý, pomlouvačný, nespolehlivý.

Obrázek 7 Ukázka práce žákyně

Ve cvičení s větami jsme narazili na problém, dost lidí nevědělo, co má dělat, z tohoto důvodu nakonec pracovali ve dvojicích. Nakonec na dané informace úspěšně přišli. Ústně jsme zopakovali pojmy sociální, biologický a psychický. Překvapilo mě, že si dokonce pamatují druhy rodiny ze 6. třídy. Bohužel jsme se diskuzí a opakováním zdrželi. Stihli jsme pouze pětileté, poslední cvičení tedy dostali za domácí úkol.

Za velký nedostatek v této hodině považuji špatné zorganizování času. A pro příště bych zvolila předem nakopírovanou postavu, abychom se vyhnuli případné negativní reakci.

5.4.5 VOLBA POVOLÁNÍ – 9. ROČNÍK

PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ – VOLBA POVOLÁNÍ – 9. ROČNÍK

Projektové vyučování bylo realizováno v 9. ročníku – pod názvem Ten umí to a ten zase tohle. Projekt vychází z volby povolání, propojuje učivo z oblasti Člověk a společnost, s oblastmi Jazyk a jazyková komunikace. Nedílnou součástí projektu je i výtvarné zpracování.

Cílem projektu je žáky s jejich vybraným povoláním. Projekt si stanovuje za cíl prohloubit komunikační dovednosti žáků, jak v písemné podobě – úvaha o daném povolání, tvorba rozhovoru, tak i v mluvené – návštěva různých firem, provedení rozhovoru a nakonec prezentace projektu před svými spolužáky. Dalším cílem je vyhledávání a třídění informací, seberealizace, vyzkoušení si dané práce a ztotožnění se s vlastními cíli. Dále má projekt rozvíjet tvořivost a fantazii žáků.

Projekt bude realizován v rámci dvou měsíců, žáci se do jednotlivých firem podívají i v rámci svého volného času. Žáci si sami vyberou své vysněné povolání a na základě toho budeme hledat možnosti návštěvy, rozhovorů či online setkání.

Jejich práce bude individuální, každý z nich si vybere povolání, návštěvu firem, besed bude moct absolvovat kdokoliv z nich.

Mezi hlavní výstupy patří – stanovení si cílů, vyhledání informací o daném povolání, návštěva firmy/živnostníka, úvaha – K čemu toto povolání slouží, k čemu je důležité? Proč toto povolání chci dělat. Prezentace pro spolužáky.

Pomůcky k projektu – čtvrtky, bílé papíry, jednotliví lidé, čas, psací potřeby a pastelky.

REFLEXE:

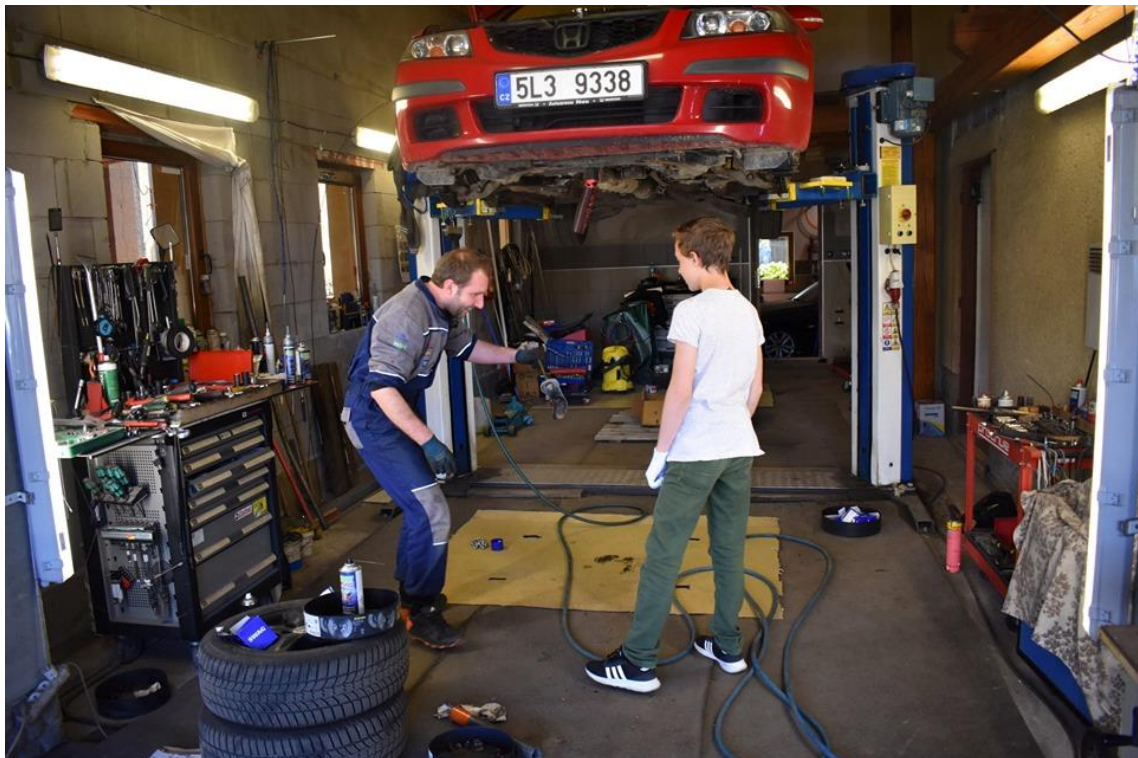
Žáci pracovali na svém žákovském projektu, který se týkal především životní reality. Každý žák se rozhodl pro určité povolání, kterému by se chtěl v budoucnu

věnovat. Zvolili si povolání malíře, kuchaře, sociální pracovníce, právničky, překladatelky, chovatele, svářeče, automechanika, policistky, vojáka. Jedna žákyně však neměla žádnou představu o své budoucnosti, věděla jen, že chce být bohatá – z tohoto důvodu se zaměřila na vznik peněz.

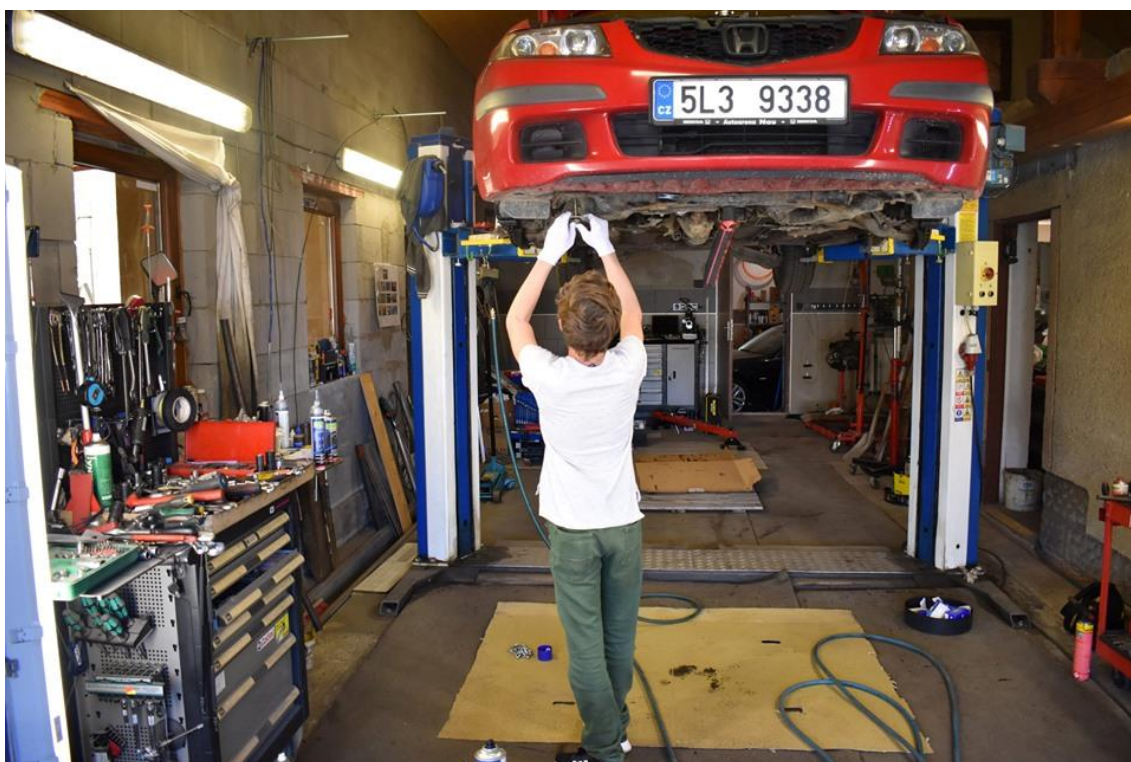
Projekt byl časově náročný, musela jsem zařídit setkání s osobami, exkurze do firem. Žáci v tomto projektu rozvíjeli své praktické dovednosti – tvořivost, komunikační schopnosti, prohlubovali si kompetence k učení – vyhledávali a třídili informace, hledali mezi nimi souvislosti. Nacházeli kladné i záporné aspekty určitého povolání. Výsledkem projektu bylo jakési – portfolio, které shrnovalo jejich práci. Museli ho odprezentovat svým spolužákům, tím si vzájemně předali získané informace a zkušenosti.

Projekt považuji za zdařilý, ačkoliv byl opravdu náročný na organizaci, plánuji ho znovu zrealizovat. Žáci měli ze svých prací upřímnou radost a bavilo je to. Někteří žáci dokonce navštívili více firem. Nejvíce je však zaujal můj kamarád, který navštívil naši školu a ukázal jim prvky sebeobrany a vylíčil jim, jak je trnitá cesta za vojenskou službou, zároveň se nyní dal na cestování, takže jsme to spojili i s přednáškou, která spadá do oblasti člověk ve společnosti.

Obrázek 1 Návštěva automechanika

Obrázek 2 Návštěva automechanika foto 2

Obrázek 3 Návštěva firmy, kde se sváří

Obrázek 4 Průběžná práce na projektu

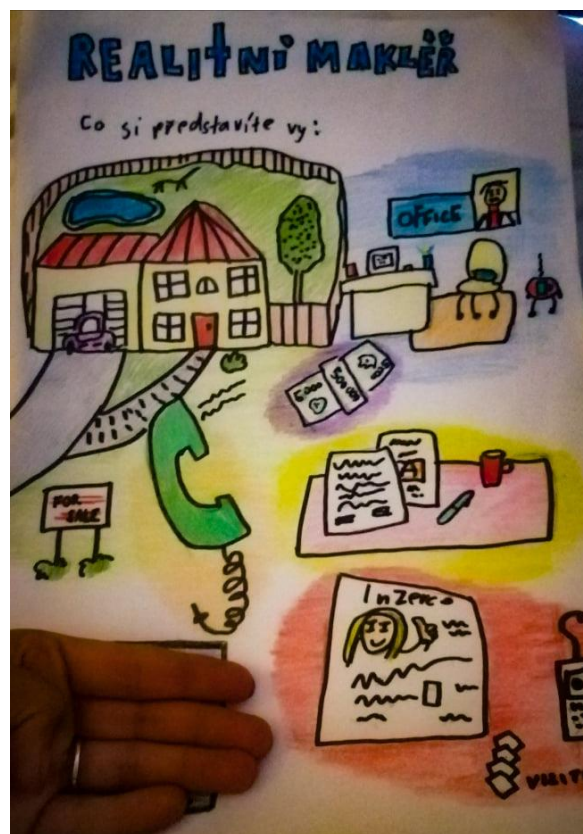
Obrázek 5 Průběžná práce na projektu 2

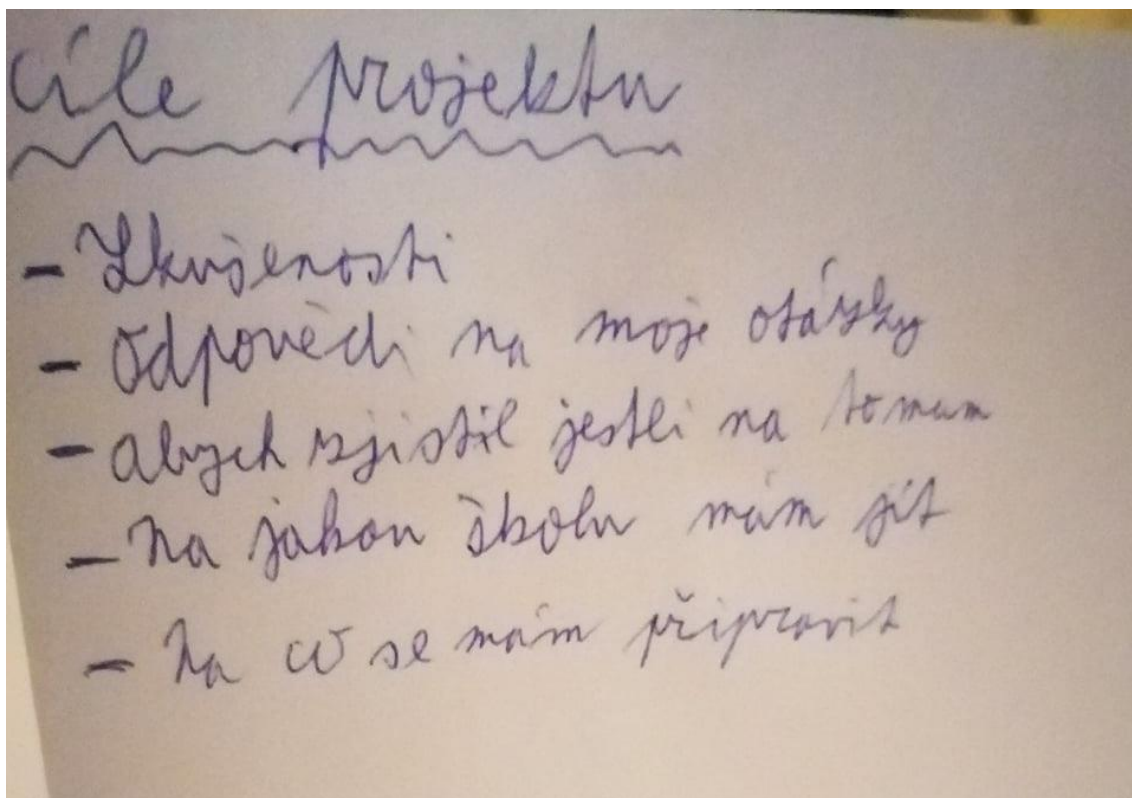

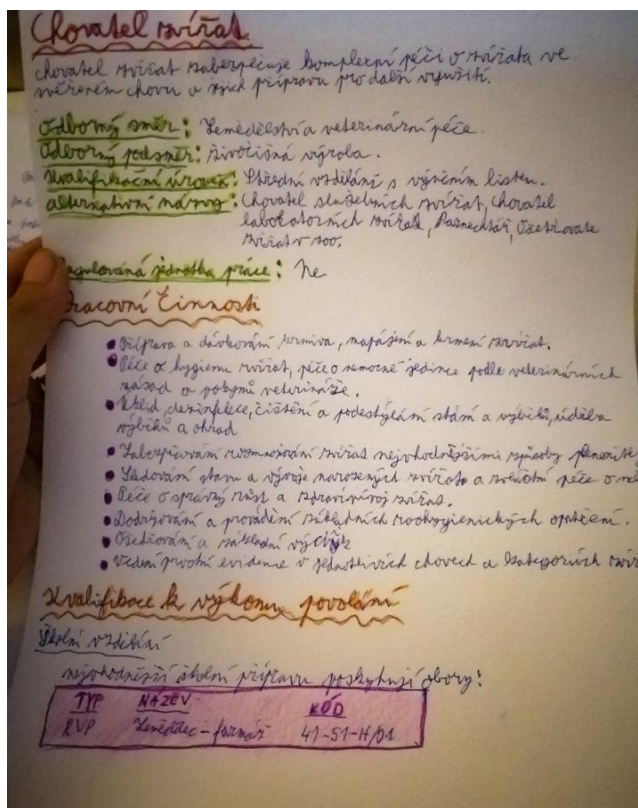
Obrázek 6 Prvky sebeobrany - aktér voják

Obrázek 7 Ukázka titulní strany

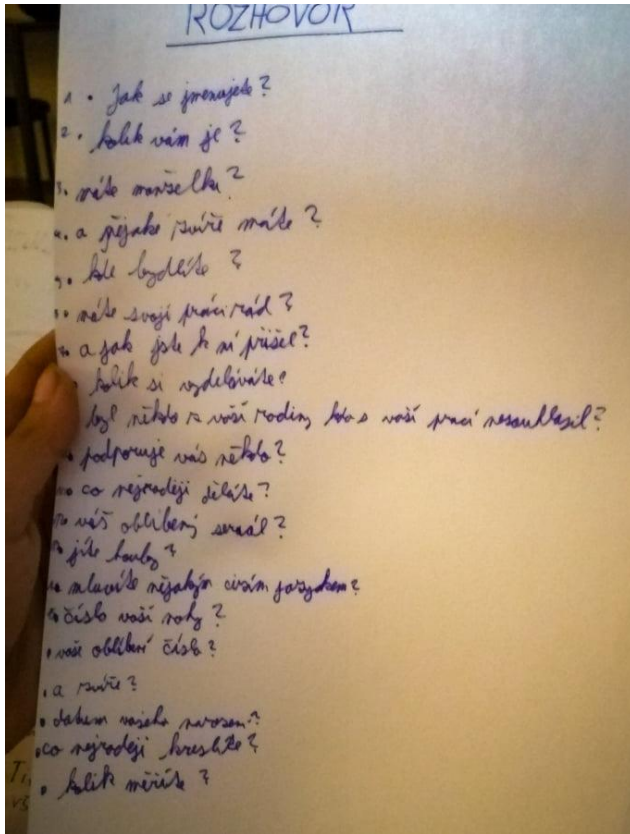

Obrázek 8 Ukázka cílů projektu

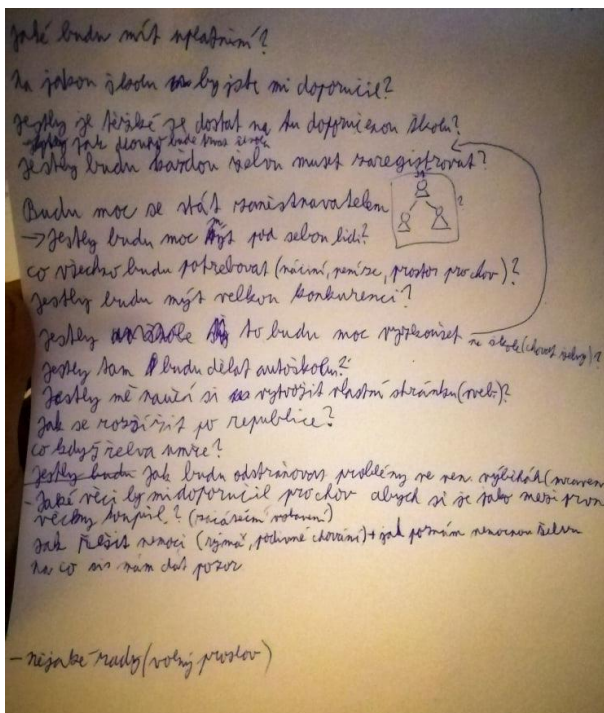

Obrázek 9 Ukázka popisu a vyhledání informací o daném povolání

Obrázek 8 Ukázka rozhovoru

ÚVAHA

• **Lamylerii**

Toto povolání jsem si vybrala z důvodu, že se chci překonat a dokázat si, že to zvládnu a že na to mám. Především jde také o peníze, což myslím, že v budoucnu bude opravdu důležité.

Nejde o to, že bych v garáži chtěla mít vyfúkné auto, jezdit na dovolený k moři a dávat si ke srstce kaviar, nebo například nakupovat šaty v nejdražších krámcích, ale podleji chci určitou částku vnovat otcí.

Otec je pro mě vším, je na mě sorn, na mladou dceru pohlíží a ve plati také sám, měřím se být ani na svoje dovolené, sám ani s rodinou. A také bych mu chtěla nějakou tu dovolenou dopřát. Chci mu slyšet něco alespoň trochu chválit.

Ale dále že tomu, proč jsem si toto povolání vybrala. Možná překvapím, ale chci mít kancelář. Pro něco málo, avšak mě to láká, chci být v kanceláři, mít na stole svou papírnu a mluvit se v ní. Mít na stole fotku s rodinou a každým pohledem na ni, být hodná a pyšná, vědět pro koho to dělám a díky komu. Chci vyřizovat důležité papíry, a také dále. J. Když to tak nemyšlím, dost se přelínám, že se stále rodinám větší pozor, strasné touzim po tomhle povolání. Doufám, že má rodina, mě bude nadále fandit. Doufám že jsem alespoň z části pochopila a porozuměla rodině.

Třídnická hodina – pro 6. – 9. ročník

Vychází ze školení s názvem – Efektivní řešení problémů i osobnostní růst žáků

Vzdělávací cíl: Na konci hodiny dojde k prohloubení vztahů ve třídě. Žáci pracují se svými emocemi, poznávají druhé lidi, dochází k poznávání druhých lidí.

Motivace: bílý papír, krok do kruhu, ledolamka koště

Pomůcky: papíry, koště, plyšáci, obrázky zvířat, lepící papírky, propisky

Organizační formy výuky: společná diskuze, frontální výuka, skupinová práce, práce ve dvojici.

Metoda: ústní, písemné zaznamenávání odpovědí na papír, ústní – kontrola práce

2 vyučovací hodiny

PRŮBĚH HODINY:

1) Úvod – pozdrav, služba hlásí absenci – zápis do třídní knihy (3 minuty), pravidla kruhu (2 minuty)

2) Aktivita/motivace

- Technika bílý papír - jejich zhodnocení (5 minut)
- Krok do kruhu – (5 minut)

3) *Společné aktivity*

- hra s dotykem (10 minut)
- rozdělení podle ročního období (10 minut+ 10 minut sdílení)
- ledolamka – koště (5 minut)
- hra s plyšáky/porcelánovými hrnečky (5 minut)
- město zvířat (10 minut)

4) *Písemná reflexe* – (3 minuty)

5) *Závěr hodiny – aktivita s kartami* – (2 minuty)

Pravidla kruhu

Pravidla slouží ke zklidnění žáků – je potřeba je sdělit hned na začátku

- ***Mluví pouze jeden*** – každý má mít možnost se vyjádřit = pocit bezpečí
- ***Zvednout ruku*** – pokud chci slovo
- ***Mluvíme slušně*** – ovšem – nesmím být ironická, sarkastická
  - Lze také navodit pro pocit bezpečí
- ***Říkat si vlastním jménem***
- ***Stop*** – když dítě nechce dělat aktivitu, tak nemusí

Aktivita/motivace

- **Metoda Bílý papír** – žáci si napíší své oblíbenou přezdívku, zdobněliny, vyberou tu, která se jim nejvíce líbí.

Společné aktivity

- **Krok do kruhu** – položení otázek: Když jsem byl malý, jak na mě působíte, tak si myslím, že všichni....
- **Stejná metoda s židli** – místo si vymění ti, co mají rádi český jazyk, tělesnou výchovu....
- **Hra s dotykem** – aktivita na začlenění a uvědomění si společných znaků, sblížení se.
- **Jak se známe** – roční období – rozdělení do jednotlivých skupin podle daného období, hledání odlišné věci, diskuze.
- **Ledolamka koště** – připravení koštěte, řízení pravidel
- **Hra s plyšáky** – mít 5 plyšáků, házíme tomu, koho řekneme, musíme si pamatovat, komu jsme házeli
- **Město zvířat**

Zdroje obrázků:

ŽELVA – [zelvicka-big.jpg \(1352×901\)](#)
([radaveterinare.cz](#))

KOČKA – [kek-amsterdam-muursticker-poesje-zoe.jpg \(275×275\)](#) ([webshopapp.com](#))

JESTŘÁB – [Northern-Goshawk.jpg \(700×467\)](#) ([coniferousforest.com](#))

LEV – [vecoaP.jpeg \(1200×674\)](#) ([sdn.cz](#))

BOBR - [Muže u řeky zavraždil rozčilený BOBR | TN.cz](#) ([nova.cz](#))

SOVA – <https://obrazky.4ever.sk/zvieratka/vtaky/sova-242789>

PÁV – [Páv korunkatý – Zoopark Chomutov](#)

MÝVAL – <https://zoojihlava.cz/zvire/myval-severni/>

VELBLOUD – [zoopark-zajezd.cz](#)

Písemná reflexe

- 1) Napište první tři pocity, které vás napadají po skončení této hodiny
- 2) Co vám tato hodina přinesla?
- 3) Jakou z aktivit byste si chtěli příště zopakovat?
- 4) Co vám bylo nepříjemné?

**Motivační kartičky na závěr
hodiny**

**Zítřek je nový
den.**

**Směj se, radost
ti sluší.**

**Každý den
možná není
dobrý, ale v
každém dni je
něco dobrého.**

**Jestli máš
bláznivé
kamarády, máš
všechno.**

**Dělat chyby je
mnohem lepší
než nedělat nic.**

**Nezoufej, bude
lépe.**

**Soustřed' se
sám na sebe.**

**Zapomeň na to,
co bylo. Už to
bude jen lepší.**

**Poslouchej své
srdce.**

**Pomáhej
druhým, Tvá
pomoc se ti
jednou vrátí.**

**Zapomeň na to,
co bylo. Užij
toho, co je.**

**Život je krásná
kniha, nauč se
v ní číst.**

REFLEXE:

Hodinu jsem vyzkoušela ve své třídě, kde žáci přecházeli na 2. stupeň a potřebovali jsme se navzájem poznat. Nejprve jsme si vysvětlili pravidla kruhu. Tato metoda sloužila k tomu, aby si žáci trénovali sdělování určitých věcí, mluvili k sobě. Kruh jsem zvolila kvůli tomu, aby na sebe tolik nedonášeli, začali se učit řešit věci přímo s daným člověkem a hlavně aby měli jistotu, že vše, co se řekne v kruhu, zůstane pouze zde.

Následovala technika s názvem Bílý papír, na který si měli napsat to – jak jim říkali, měli tedy napsat přezdívky, zdrobněliny, to s čím se setkávají nyní. Tato aktivita sebou nese určitá rizika, kterým jsem se chtěla vyhnout, proto si měli zapsat pouze takové přezdívky, které v nich vyvolají hezkou vzpomínku. Aby je ostatní nepojmenovávali jménem, které se jim nelíbí. Po společném sdílení si každý z žáků napsal na lepicí papírek svou přezdívku/zdrobnělinu, jak chce, abychom mu v kruhu říkali.

Následovala aktivita s názvem Krok do kruhu. Všichni jsme se postavili do jednoho kruhu. Nejprve jsem vysvětlila pravidla této aktivity. Poté jsem jako první, aby pochopili, jakým způsobem budeme pracovat, položila otázku – Když jsem byla malá, tak jsem si hrála na hřišti. Ten kdo to měl stejně, udělal krok vpřed, kdo ne, zůstal stát na místě. Řekla jsem jim i druhou variantu – Působíte na mě tak, že si myslím, že všichni ... Poté každý z žáků položil jednu otázku. Objevovaly se otázky typu: Myslím si, že všichni máme doma zvíře, že rádi plaveme, že umíme hrát fotbal, zpívat apod.. Poté, co se dokončil kruh, jsme ještě zkusili to, že jsme každý konstatoval to, co neumíme. Objevovaly se různé činnosti, že neumí vařit, hrát na flétnu apod. Následně jsme zkusili aktivitu pomocí židlí, kdy si žáci vyměnili židle s tím, kdo to měl stejně.

Hra s dotykem představovala hledání společných kódů a klíčů dle určitého kritéria, v této chvíli musí pedagog reagovat na danou strukturu třídy. Žáci se dotýkali ramenem. Musela jsem volit takové kódy, které byly k dispozici, aby nikdo nezůstal sám. Nejprve jsem začala jednoduchým řešením, kdy se měli dotknout ramenem stejného pohlaví, následně jsem volila barvu oblečení, vlasů a očí. Bohužel jsem se setkala s tím, že ve třídě mám autistu, který se aktivity nechtěl zúčastnit, protože je mu to nepříjemné se někoho dotýkat, chápala jsem ho a nechala ho se pouze dívat. I s takovou variantou musíme počítat.

Poté jsme si opět sedli do kruhu, kde jsem dané žáky rozdělila dle ročního období, tedy podle toho, jak vedle sebe seděli – jaro, léto, podzim a zimu. Následně měli utvořit skupinky dle daného období. Následovalo povídání a hledání toho, co má pouze jeden z nich. Dostali za úkol najít dvě věci. Poté prezentovali danou věc – objevovaly se věci jako: Pouze jeden z nás má dva sourozence/ psa/ kočku...Pouze jeden z nás bydlí v paneláku. Pouze jeden z nás nemá rád takovou a takovou barvu atd.. Ostatní tipovali, o koho z nich by se mohlo jednat. Když odprezentovali všichni, řekli jsme si, kdo z nich to doopravdy byl a udělili jsme si bodíky.

Následně jsme v hodině použili ledolamku Koště – je to velmi krásná a dynamická hra, žáky dostane do třídní teploty a moc je bavila. Probíhala tak, že jeden držel koště, ostatní seděli na židli v kruhu, ten co držel koště řekl jméno a pustil ho, ten jehož jméno bylo řečeno ho musí chytit. Jak jsem již řekla žáky baví, ale zároveň se zde může objevit i strach a zátěž, což se v naší třídě nevyskytlo. Moc si aktivitu chvíli a hrajeme ji ve volných chvílích.

Další aktivita na rozproudění byla s plyšáky, když je žáci viděli, začali se smát a vymýšlet, co by se s nimi dalo dělat. Nakonec jsme se pustili do hry, stáli jsme v kruhu, ten kdo má plyšáka, řekl něčí jméno a hodil mu plyšáka, šlo o to, aby si zapamatovali, komu plyšáka již házeli. Tuto aktivitu jsme si zahráli celkem s pěti plyšáky, moc jsme si ji užili, bavili se a nasmáli se. Pokud by pedagog chtěl tuto hru povýšit na vyšší level, lze ji hrát i s porcelánovými hrnečky.

Následně jsme se pustili do aktivity, která se jmenuje město zvířat, opět jsme seděli v kruhu, já jsem rozprostřela doprostřed papíry, kde byly obrázky zvířat. Každý z žáků si měl jednoho vybrat a říct, co s ním má za společné vlastnosti. Soužila k tomu, abychom zjistili, jaký kdo je. Líbilo se mi, že žáci opravdu volili taková zvířata, která je nějakým způsobem vystihovala a nebrali si nějaké zvíře jen tak. U daných zvířat uváděli tyto příklady:

- ŽELVA – pesimistická, uzavřená, smutná, unavená, bojácná
- KOČKA – ráda dostává dary, nechá se obskakovat
- JESTŘÁB – hledá chyby, napadá, kritizuje, obviňuje
- LEV – vede, organizuje, kritizuje, přikazuje

- BOBR – pomáhá, je starostlivý, rád dává dárky, je dobrodružný
- SOVA – má svůj svět, tajemná
- PÁV – rád obdarovává, má rád pozornost
- MÝVAL – vzhlíží ke druhým, chce být uznávaný, všechny chválí
- VELBLOUD – drží se pravidel, poslouchá, zajímá se o věci, chce informace a vysvětlení

Na závěr hodiny nesměla chybět závěrečná reflexe, která měla písemnou formu. Nejčastěji žáci zmiňovali tři následující emoce – radost, klid, překvapení. Hodina některým přinesla nové informace o svých spolužácích. Někteří si z hodiny odnesli nové zážitky. Překvapilo mě, že nikdo z žáků nenapsal, že si nedonesl vůbec nic. Nejvíce by si chtěli zopakovat aktivitu s koštětem, která vyhrála na plné čáře. Na poslední otázku, co jim bylo nepříjemné většina odpověděla, že nic, pár jedincům bylo zpočátku nepříjemné mluvit před ostatními, ale poté už se nestyděli.

Mezi pozitiva třídnické hodiny lze zařadit, čas a prostor, které stráví se svým třídním učitelem a ostatními žáky. Dále pak zde vidíme velikou práci s emocemi, dochází zde k prohloubení vztahů ve třídě a hlavně k poznávání druhých lidí. Za negativita můžeme považovat z hlediska pedagoga náročnost na přípravu, nemusí vždy nastat důvěra. Můj cíl je jasný, ale třída ho může mít úplně jiný. Nějaké dítě může reagovat jinak, než bychom chtěli, žáci mi nemusí věnovat tolik pozornosti. Je vhodné, aby se třídnická hodina dělala pravidelně, ne jen když je třeba, tedy k řešení určitých problémů.

Naše škola má pravidelné třídnické dopoledne 1x měsíčně, zaměřujeme se na různá témata a především prevenci proti sociálně-patologickým jevům. Třídnická dopoledne jsou velmi užitečná a prohlubují vztahy mezi třídou a pedagogem.

6 Závěr

V předchozím textu jsme si představili sociokulturní znevýhodnění, projevy sociálního znevýhodnění a jeho dopady do vzdělávání. Vymezili jsme si důležité termíny, které jsou stěžejní pro práci s dětmi z nízkého sociokulturního prostředí. Následně jsme si analyzovali podpůrná opatření. A právě tato opatření se stala předmětem naší práce.

V přípravách jsme využili jednotlivá podpůrná opatření. Z podpůrných opatření za nejvhodnější pro děti z nízkého sociokulturního prostředí považujeme některé vyučovací metody a formy práce, a to zejména skupinové vyučování, při kterém právě tyto děti získávají na sebevědomí, cítí se být důležití a lépe si pamatují dané informace. Využity byly i aktivní metody učení, zejména diskuze. Při častém používání diskuze děti ztrácí ostych, důležité je, projevit zájem o jejich zájmy a jejich kulturu. To se nám osvědčilo při realizaci hodin s tématem Romské kultury, kdy žáci, kteří nejeví velký zájem o vzdělání, byli schopni pracovat po celou dobu a s chutí. V této hodině jsme také realizovali učení na základě vlastní zkušenosti. U dětí se SVP se nám také osvědčilo, že rádi pracují s textem, který je z reálného života, to jsme si ověřili v hodině s názvem vztahy mezi lidmi, kde byla použita metoda rozboru textu. V přípravách hodin byly často využity metody vizualizace obsahu, které slouží pro lepší zapamatování, zde jsme využívali obrázky a pracovní listy. Za didaktické pomůcky lze považovat šifry, křížovky, kolo štěstí, práci v Padletu, které jsme vyzkoušeli a žáky velmi bavili, kolikrát jim ani nepřišlo, že se něco učí.

Za nelepší přípravu a realizovanou hodinu považujeme třídnickou hodinu, která vychází z podpůrného opatření na podporu žáků při formování žákovské struktury. Žáci v této hodině prohlubovali své vztahy, poznávali své spolužáky, pracovali s emocemi a hlavně si hráli, což je pro tuto skupinu nejvhodnějším prostředkem pro učení.

Naopak více propracovanější by mohl být projekt s tématem Volba povolání, tento projekt byl zaveden na počátku učitelské praxe, proto není zcela domyšlen a v dalších letech nemohl být opakován, protože jsme přešli na distanční výuku.

Práce by se dala dále rozšířit o jednotlivé přípravy na hodiny, které budou vycházet ze všech témat ze ŠVP. Obdobnou variantou by také mohlo být vytvořit pracovní sešity nebo učebnici, která by sloužila jako ucelený soubor všech příprav, protože jsme doposud nenašli učebnici ani pracovní sešity, které by odpovídali našim potřebám pro práci s žáky z nízkého sociokulturního prostředí.

Na závěr chceme dodat, že každé podpůrné opatření má své pro a proti, záleží pouze na pedagogovi, zda najde vhodnou a osvědčenou metodu, která mu bude fungovat. Vše je otázkou praxe a zkušeností, které neustále musíme čerpat z různých zdrojů. Je důležité ovšem zmínit, že každá třída a jedinec potřebuje individuální přístup, a je jen na našem přesvědčení, zda využijeme svého času pro realizaci a přípravu takových hodin, které budou určeny právě pro jejich potřeby.

7 Seznam použitých zkratk

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

SVP – Speciální vzdělávací potřeby

IVP – individuální vzdělávací plán

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna (v příloze)

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

AP – Asistent pedagoga (v příloze)

SP – Speciální pedagog (v příloze)

PO – Podpůrné opatření (v příloze)

8 Bibliografie

- BITTNEROVÁ, Dana, ed. *Vzdělávací potřeby sociokulturně znevýhodněných: případ SIM - Středisek integrace menšin*. Praha: Ermat, 2009, s. 9
- ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7. s 38-40
- DVOŘÁKOVÁ, Klára, Anna GÉRINGOVÁ, Martina MLYNÁŘOVÁ, Soňa ŽALOUDKOVÁ a Kateřina ŠRÁMKOVÁ. *Hravá občanská výchova 6: pracovní sešit pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia: v souladu s RVP*. Praha: Taktik, 2017. ISBN 978-80-7563-046-9.
- FELCMANOVÁ, Lenka a Martina HABROVÁ. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4.
- GÉRINGOVÁ, Anna, Klára ZICHÁČKOVÁ a Kateřina ŠRÁMKOVÁ. *Hravá občanská výchova 7: pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia : v souladu s RVP*. Praha: Taktik, 2017-. ISBN 978-80-7563-047-6.
- HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.
- JANOŠKOVÁ, Dagmar. *Občanská výchova 7: Rodinná výchova 7: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2004, 128 s. ISBN 80-7238-325-6
- JANOŠKOVÁ, ONDRÁČKOVÁ, ČÁBALOVÁ a ČEČILOVÁ. *Občanská a rodinná výchova 6*. Nakladatelství Fraus, 2012, 144 s. ISBN 978-80-7238-886-8.

- KALEJA, Martin. Determinanty hodnotových konstruktů ve vzdělávání romských žáků základních škol. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7464- 233-3
- KASÍKOVÁ, Hana. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Ilustroval Stanislav FIALA. Praha: Portál, 1997. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-167-3.
- KOŘÍNEK, Miroslav. *Didaktika základní školy*. Praha: SPN.1984.
- MALINSKÁ, Anna, Antonie LAICMANOVÁ, Markéta ILLOVÁ a Adriena BINKOVÁ. *Hravá občanská výchova 9: pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia : v souladu s RVP*. Praha: Taktik, 2017-. ISBN 978-80-7563-049-0.
- MALINSKÁ, Anna, Kamila PIŠTĚLKOVÁ, Antonie LAICMANOVÁ a Adriena BINKOVÁ. *Hravá občanská výchova 8: pro 8. ročník ZŠ a víceletá gymnázia : v souladu s RVP*. Ilustroval Hana VAVŘINOVÁ, ilustroval Martina VANĚČKOVÁ, ilustroval Prokop WILHELM. Praha: Taktik, 2017-. ISBN 978-80-7563-048-3.
- MAREŠ, J. *Sociální klima školní třídy*. Přehledová studie. Praha: IPPP ČR, 1998. ISBN 80-86856-27-5
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. 80-7178-772-8
- VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

9 Internetové zdroje

- Zdroje k obrázkům jsou uvedeny u příprav
- (Ne)bolí – Vzpomínky Romů na válku a život po válce. Ed. Jana Kramářová, k objednání na [www. varianty. cz](http://www.varianty.cz)
- Drom – komiks o romské historii. Ke stažení na www.r-mosty.cz
- Horváthová, Jana: Kapitoly z dějin Romů. Lidové noviny, Praha 2002 (zdarma ke stažení na: [www. varianty.cz](http://www.varianty.cz)) Houdek, Lukáš: Dlouhá cesta k dómům. Praha, 26.7.2009 17:53, (www.romea.cz) Houdek, Lukáš: Problematika užívání označení Dom. Sungoan (Indie), 10.8.2009 11:07, (www.romea.cz)
- Hübschmannová, Milena: Po Židoch Cigáni. Triáda, Praha 2005
- Hübschmannová, Milena: Šaj pes dovakeras – Můžeme se domluvit. UP, Olomouc 2002 Lhotka, Petr: <http://skola.romea.cz>
- *Metodika osobnostní a sociální výchovy (OSV): OSV jako prevence rizikového chování* [online]. Brno, 2015 [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <http://www.zskre-nova.cz/navigace/data/metodiky/osv-jako-prevence-rizikoveho-chovani.pdf>. Metodický materiál. ZŠ KŘENOVÁ. Vedoucí práce Projekt Křenka – zážitkem k inkluzi.
- Nečas, Ctibor (jakákoliv z jeho četných publikací vztahující se k historii Romů, obzvláště v období 2. světové války)
- Téma: Holocaust. Informační materiál pro učitele k výuce na základních a středních školách. MŠMT ČR, Praha 2000
- Vědomostní struktury | Inkluzivní škola. Uvodní stránka | Inkluzivní škola [online]. [cit. 2020-10-25] Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz/vedomostni-struktury>

- Zákony pro lidi - Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online].
[cit. 2020-10-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-73#cast2>

10 Přílohy

10.1 Příloha č. 1 - Školní kontrolní dotazník pro ZŠ

Jméno a příjmení žákyně je vymyšleno, abychom dodrželi anonymitu. Dotazník jsem sama vypracovávala.

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA

SMETANOVA 66, 466 01 JABLONEC NAD NISOU

TEL. 602 102 833

E-MAIL: poradna@pppjbnc.cz

www.pppjbnc.cz

Razítka spis.služby PPP Jablonec:

Školní dotazník pro ZŠ – kontrolní vyšetření

Osobní údaje dítěte:

Jméno a příjmení	Anna Slepá	
Datum narození	28.06.2009	
Adresa	Dvůr 44, Tanvald 468 41	
Jména rodičů	Martin Slepý, Slepá Karolína	
Telefon rodičů:	723 782 777	Email: martin.slepý@seznam.cz

Základní škola	Masarykova ZŠ Tanvald	Třída: 6. A
Třídní učitel(ka)	Bc. Denisa Šepsová	Kontakt na tř. učitele: 736 252 774

Poslední vyšetření v PPP dne:	24.6.2018
--------------------------------------	------------------

se závěrem (diagnóza): Intelektové předpoklady v horním pásmu průměru, SPU - dyslexie, pomalé pracovní tempo.
Souhlasí rodič s kontrolním vyšetřením v PPP: ANO – NE
<p>Důvod kontrolního vyšetření (vyberte):</p> <p>prodloužení integrace - z podnětu školy - z podnětu rodičů - kontrola plánovaná poradnou -</p> <p>z podnětu odb.lékaře - jiný podnět (?):</p> <p>Z doporučených opatření realizováno (jaká a po jakou dobu, pomohla?):</p> <p>Respektování individuálního tempa. Využívání přehledů učiva. Práce s chybou, zpětná vazba</p> <p>Krácení práce, diktátů, zvýšená časová dotace pro závěrečné práce. Práce s pomůckami. Hodina spec.péče. Doučování – zaměřené na čtení a procvičování pravopisných jevů. Spolupráce s rodiči. Všechna opatření jsou realizována od září, kdy Natálie nastoupila na 2. stupeň a jsou vyhovující.</p> <p>Spolupráce s rodinou oproti období před minulým vyšetřením spolupráce s rodinou: zlepšena – stejná – zhoršena</p> <p>Kvalita a četnost spolupráce:</p> <p>Dle potřeby</p> <p>Vývoj obtíží oproti minulému období: zlepšeno – stejné – zhoršeno</p> <p>Natálie ve své třídě patří k těm nejlepším žákům, je samostatná pečlivá, její problémy spočívají pouze v základních gramatických pravidlech, které procvičujeme a ukotvujeme. Ve čtení je stále pomalejší, ale každý den si sama doma čte a jedno týdně měla zaměřené doučování s AP na čtení a porozumění textu, což jí hodně pomohlo ke zlepšení.</p> <p>Co škola dále navrhuje ve prospěch dítěte, navrhuje změnu? V čem?</p> <p>Ponechat stávající - vyhovuje</p>

1. AKTUÁLNÍ ŠKOLNÍ VÝKONY

Poslední klasifikace ze dne: 3. čtvrtletí

Český jazyk:1/2	Prvouka:	Dějepis:1	Chemie:	Výtvarná výchova:1
Cizí jazyk:2	Přírodopis:2	Zeměpis:2	Informatika - 1	Tělesná výchova:1
Matematika:1-	Vlastivěda:	Fyzika:2	Člověk ve společnosti – 1	Člověk a svět práce:1

Aktuální prospěchové změny:

V letošním roce zameškáno hodin omluvených: 1 neomluvených: 0

V čem jsou největší obtíže: (vyberte, lze i více možností, lze rozepsat)

Slovní projev - **čtení** - porozumění čtenému - **písemný projev** - početní dovednosti základní
- logika

Oproti minulému vyšetření: **zlepšeno** – stejné – zhoršeno

Povaha: Natálie je milá, hodná, pečlivá dívka. Ve třídě nemá s nikým žádné problémy.

Převažující nálada: dobrá – někdy smutný – podrážděný někdy / často – nálady se střídají

Chování (pokud s ním byl nebo je problém - jaký):

Žádné problémy

oproti minulému období chování: zlepšeno – stejné – zhoršeno

2. VLASTNOSTI A CHOVÁNÍ ŽÁKA:

3. PRÁCE VE TŘÍDĚ (vyberte a označte, v čem vidíte obtíže, příp. doplňte)

Nestíhá práci - vyžaduje mnoho péče učitele - **chybuje** - nezachytí celé zadání - nepořádnost -

zapomínání - soustředí se krátce - kolísavá pozornost - nesoustředí se - neklid - hyperaktivita

- nezáměr o výuku - nepochopení zadání - nestíhá - snadno se vzdá - **pomalost**

jiné:

Její tempo ve výuce je kolísavé (v rámci struktury třídy) někdy má práci hotovou mezi prvními, jindy potřebuje vyšší čas na vypracování.

Další důležité informace?

Problémy přetrvávají ve čtení a v gramatických pravidlech. Třída, ve které se nachází je pomalejší a znalostmi je dělena na některé předměty do dvou skupin. Natálie patří do té lepší. V této třídě se její pomalejší tempo zcela ztrácí. Doporučuji ponechat stávající PO

Dotazník vypracoval/a: Bc. Denisa Šepsová   Výchovný/á poradce/kyně školy: Bc. Denisa Šepsová

V Tanvaldě   dne 25.04.2020

10.2 Příloha č. 2 – Vypracovaný IVP

Opět jsou základní údaje smyšlené. Neuváděla jsem jména a příjmení pedagogů, nechala jsem pouze ty předměty, které učím já.

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka	Tadeáš Nejedlý		
Datum narození	10.05.2008		
Bydliště	Česká 17, 468 41 Tanvald		
Škola	Masarykova ZŠ Tanvald, příspěvková organizace, Školní 416, 468 41 Tanvald		
Ročník	7.	Školní rok	2021/2022

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	Pedagogicko-psychologická poradna Jablonec nad Nisou Smetanova 66, Jablonec nad Nisou		
Kontaktní pracovník ŠPZ	Mgr.		
Školská poradenská zařízení, poskytovatelé zdravotních služeb a jiné subjekty, které se podílejí na péči o žáka	-----		

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	01.09.2021
Zdůvodnění:	Specifické poruchy učení dysgrafie, dysortografie na bázi poruchy pozornosti a aktivity (ADHD), kolísavé tempo práce. PO 3.

Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	Rozvoj krátkodobé paměti. Rozvoj čtenářských dovedností. Rozvoj sebekontroly a seberegulace.
---	--

	Upevňování gramatických pravidel. Důsledné dodržování pravidel chování. Zvládnutí učiva daného ročníku s ohledem na speciální vzdělávací potřeby žáka.
--	--

Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	Výše zmiňované poruchy se promítají do všech vyučovacích předmětů.
--	--

Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)	
---	--

Metody výuky (pedagogické postupy)	Zadávání pokynů postupně po krocích, vytyčení dílčích cílů. Častější kontrola, zpětná vazba. Průběžná aktivizace, vracení do úkolu. Upevňování pracovních návyků. Aktivní práce s chybou. Posilování přiměřené reakce a projevů v chování, poskytnutí zpětné vazby. Využívání přehledů učiva – portfolio z gramatiky a pravopisu ČJ.
---	--

Úpravy obsahu vzdělávání	Žák bude vzděláván podle individuálního vzdělávacího plánu.
---------------------------------	---

Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	----
--	------

Organizace výuky	Žák bude vzděláván ve své kmenové třídě dle ŠVP s přihlédnutím k jeho specifickým vzdělávacím potřebám. Žák sedí v přední lavici, kde má své stabilní místo. Každý týden doučování – 1x týdně 45 minut z ČJ.
-------------------------	--

Způsob zadávání a plnění úkolů	Instrukce a zadání zopakovat, vždy ověřit porozumění. Při předávání pokynů udržovat oční kontakt. Složitější instrukce rozdělit do několika kroků. Dbát na dokončení práce. Důsledné dodržování domluvených pravidel pro plnění povinností. Společná kontrola, nácvik sebekontroly. Vycházet ze čtenářské úrovně, zadávat tomu odpovídající úkoly. Nácvik čtení každý den – v rámci domácí přípravy.
---------------------------------------	---

Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Písemně jednoduchou formou. Doplňovací cvičení zaměřené na jeden procvičený jev. Hrou, doplňováním na IT, soutěží, soustavným pedagogickým dozorem, společnou kontrolou v rámci sebekontroly a zařazováním prvků kooperativního učení. Preferování ústního zkoušení.
--	---

Hodnocení žáka	Hodnocení se odvíjí od zadané práce a jejího rozsahu, podle počtu chyb, slovně, alternativní formy práce. Ve všech předmětech – hodnotit až po předchozí přípravě – předem vybraných jevů. Dávat k dispozici typově podobné úlohy k řešení. Tolerovat specifické chyby. Preference ústního ověřování znalostí nebo kombinací s písemným projevem. Klasické hodnocení klasifikačním stupněm s přihlédnutím na specifické projevy vzdělávacích potřeb. V naukových předmětech hodnotit pouze to, co stihne zpracovat. Nepoužívat rychlost a gramatické jevy jako klasifikační kritérium.
-----------------------	---

	<p>Jazyky – hodnocení počtem chyb, po přípravě. Nehodnotit dílčí specifické chyby, které vycházejí z SVP žáka. Tolerovat fonetický zápis.</p> <p>Matematika – tolerování nepřehlednosti a neúhlednosti rýsování, či zápisu čísel Ocenit i část dobře provedené práce.</p> <p>Výchovy – ocenění snahy, dopřát pozitivní zážitek</p>
Pomůcky a učební materiály	<p>Názorné manipulační pomůcky. Individuální pracovní listy. Vizuální opora. Portfolio, chybovníček – z ČJ Online procvičování pravopisných jevů s odůvodněním pravopisu. Manipulační pomůcky pro podporu pozornosti (mačkáací míčky)</p>
Podpůrná opatření jiného druhu	<p>Stabilní místo k sezení. Zařazení relaxačních přestávek Vylepení přehledu učiva. K lepšímu začlenění do kolektivu patří školní výjezdy, které se konají 2x ročně.</p> <p>V případě zájmu a potřeby dovysvětlení látky po vyučování. Umožnit změnu pracovní polohy, krátký odpočinek, relaxaci. Pravidelná komunikace s rodiči.</p> <p>Doučování 1x týdně z ČJ. Kroužek – Rozvoj osobnosti 1x týdně.</p>
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	<p>Asistent pedagoga v rozsahu 30 hodin. AP se zaměří na dovysvětlení zadání, dopomůže mu k 1. kroku, upozorní ho na změnu algoritmu, v případě afektu žáka odvede do klidové zóny (místnost VP). Při volnějším činnostech dohlíží na bezpečnost žáka a jeho spolužáků – přestávky, přesuny, obědy, mimoškolní akce. Bude žáka podporovat v jeho osamostatňování.</p>
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	<p>Školní klub</p>
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	<p>Pravidelná telefonická komunikace s rodiči. V případě potřeby osobní setkání ve škole. Zákonní zástupci dohlíží na domácí přípravu do školy. V případě nemoci, online výuky zodpovídají za pravidelné a včasné odevzdání práce v Teamsch.</p>
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	<p>Pokud Tadeáš bude pociťovat obtíže s učivem či jinými věcmi, obrátí se kdykoliv na svou třídní paní učitelku. V případě potřeby bude sepsán Výchovně vzdělávací plán.</p>

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	
Český jazyk	<p>Krácení diktátů, doplňovací cvičení. Portfolio z ČJ – přehled gramatiky a pravopisných jevů. Doučování. Pravidelné čtení v rámci domácí přípravy. Tadeáš</p>

	bude hodnocen za práci v hodině, a to motivačním způsobem. Při psaní písemných prací budou zohledněny jeho SVP.
Dějepis	Během hodin bude žák spíše motivován k zájmu o historii než o suché memo-rování množství informací. Bude využívat různé vizuální pomůcky, které mu umožní efektivně pracovat s učivem (mapy, film, ilustrace). Plně respektováno bude individuální tempo s důrazem na pochopení instrukcí. Učivo bude zredukováno, důraz bude kladen zejména na nejvýznamnější události, případně dle zájmu žáka.
Člověk ve společnosti	V hodinách bude hodnocen za odvedenou práci, kterou stihne vypracovat. Bude pracovat s různými aktivizujícími pomůckami. Povede si přehled nejzákladnějších definic z daného učiva.
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel		Bc. Denisa Šepsová	
Asistent pedagoga			
Vyučující	Vyučovací předmět		
	ČESKÝ JAZYK	Bc. Denisa Šepsová	
	ANG. JAZYK	Jméno a příjmení vyučujícího	
	MATEMATIKA	Jméno a příjmení vyučujícího	
	ZEMĚPIS		
	DĚJEPIS	Jméno a příjmení vyučujícího	
	ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI	Bc. Denisa Šepsová	
	NĚMECKÝ JAZYK	Jméno a příjmení vyučujícího	
	INFORMATIKA	Bc. Denisa Šepsová	
	PŘÍRODO-PIS	Jméno a příjmení vyučujícího	
	ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	Bc. Denisa Šepsová	
	FYZIKA		
	Hudební a dramatická výchova		
	Tělesná výchova	Bc. Denisa Šepsová	

	Výtvarná výchova		
Školní poradenský pracovník		Bc. Denisa Šepsová	
Pracovník školského poradenského zařízení		Mgr.	
Zákonný zástupce žáka		Martina Nejedlá	
Žák		Kristián Nejedlý	

Poučení: Pokud zákonný zástupce nebo zletilý žák neposkytne informovaný souhlas s vypracovaným individuálním vzdělávacím plánem, tak toto podpůrné opatření škola neposkytuje.

Závěry vyhodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu	Jméno a příjmení pracovníka školského poradenského zařízení	Podpis

10.3 Příloha č. 3 – Vyhodnocení IVP

Probíhá 4x ročně – jako ukázkou vkládám 1. čtvrtletí a pololetí.

Jméno a příjmení dítěte	Tadeáš Kozelský			
Datum narození	11.05.2008			
Bydliště	Čínská 9, Tanvald 468 41			
Škola	MZŠ Tanvald			
Třída, ročník, rok školní docházky	6.A	Školní rok	2020/2021	
Vzdělávací program	Škola poznání a vědění II			
Poslední vyšetření proběhlo dne	14.06.2019			
Návrh poskytování podpurných opatření	od	01.09.2019	do	30.06.2021
Slovní hodnocení za 1. čtvrtletí - TU	<p>Při nástupu na naši školu se nejprve neprojevoval, následně zkoušel vystrkovat růžky, řekli jsme si, co si může dovolit a co ne, jasně jsme si stanovily pravidla. Našli jsme si k sobě cestu. Tadeáš je živé dítě, jeho poruchy se projevují především nepřiměřenými reakcemi a projevy v chování, které se snažíme společně s matkou eliminovat na minimum. Matka spolupracuje skvěle, při jakémkoliv problému hledáme společné řešení, stanovujeme pravidla, která bude dodržovat. Zpočátku distanční výuky měl veliký problém s odevzdáváním úkolů, nyní se o dost zlepšil, i když to ale stále není ideální. V českém jazyce přetrvávají problémy v pravopisných cvičení, písmo stále nese dysgrafické rysy - je tvarově nestabilní a nesouměrné. V rámci českého jazyka a naukových předmětů je preferováno ústní zkoušení, kdy dochází k ověřování doposud získaných znalostí. Stále chybí vnitřní i vnější motivace k učení. 1x týdně dochází na hodinu speciální pedagogické péče, kterou zpočátku vnímal jako neužitečnou a zbytečnou, postupem času pochopil, že je to k jeho prospěchu. Se SP jsme dohodnuté, na co se přesně zaměřit a to především na nácvik modelových situací. Nastavené IVP vyhovuje.</p>			

--	--

Slovní hodnocení za 1. čtvrtletí - AP	<p>Tadeáš na doučování při distanční výuce se neustále obhajoval tím, že vše umí, všemu rozumí, nic nepotřebuje. Několikrát se na schůzku ani nepřihlásil. Musel být mnou vyzván. Byl drzý, neměl pomůcky. Je nesoustředěný a roztěkaný.</p>
--	--

Slovní hodnocení za 1. čtvrtletí - SP	<p>S Tadeášem se setkáváme 1x týdně, pracujeme ve skupině s Lukášem Vlhou a Jakubem Vodseďálem. V měsíci září se během našich setkání snažím poznat žáky přes muzikoterapii. Skládám mozaiku z informací získaných z muzikoterapeutických setkání, z doporučení PPP a speciálního pedagoga, který s Tadeášem pracoval v minulém roce. Tadeáš se z počátku vyhýbal hodinám, nechodil na ně. Třetí hodinu dorazil a nechtěl spolupracovat. Až když jsme si ujasnili, proč má na hodiny chodit a on se s tím ztotožnil, začal spolupracovat. Stanovili jsme společně pravidla setkání naší skupiny. Pak už chodil na hodiny pravidelně. Skvěle spolupracoval, dařilo se prodlužovat časy jeho soustředění. Zkoumal rád nástroje, zkoušel nové rytmy, při muzikoterapeutických technikách dobře spolupracoval. Při muzikoterapiích jsme využívali i strategie různých řešení. Často při hodinách pracujeme s korekcí projevů chování, využíváme dramaterapii a zpětnou vazbu od ostatních žáků. Tadeáš je při zpětné vazbě otevřený.</p> <p>PO: Práce ve skupině napomáhá nácviku sociálních interakcí, pomáhá to k seberegulaci chování. Zpětná vazba od ostatních žáků a to nejen na konci hodiny, ale i během výuky. Osvědčilo se vracet Tadeáše k jeho projevům chování a povídat si s ním o tom – vyslechnout jeho „proč“ a pak naslouchat ostatním žákům, jak to vnímali oni, jak se cítili při slovních atakách. Začít hodinu aktivizací na vybití energie, ukončit relaxací nebo improvizací na hudební nástroje. Mluvit jasně, navázat oční kontakt a ujistit se, že žák zadání rozuměl. Po ukončení aktivity vždy zpětná vazba. Pozitivní motivace.</p>
--	---

	<p>Distanční výuka: V půli října se přešlo na distanční výuku. Během dvou týdnů se mi nepodařilo s Tadeášem navázat kontakt a to ani po opakované urgenci.</p> <p>Teprve v listopadu jsme navázali on-line kontakt. Budeme se potkávat 1x týdně při on-line hodině, kdy žákům poskytnu podporu a nabídnu pomoc. Taktéž se mohou žáci účastnit dobrovolných aktivit ve skupině Muzikoterapie s Martinou.</p>
--	---

1. POLOLETÍ	
Hodnocení priorit vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP)	Nejvíce prioritní pro nás bylo důsledné dodržování pravidel chování. Tadeáš se snaží, i když občas sejde z cesty, ale pokud už ví, že je opravdu zle, uvědomí si své chyby. Problémem je, že velmi často ani nechápe, že je něco špatně, až když mu to člověk vysvětlí, pochopí a omluví se, je nutné ho upozornit včas a hned na nevhodné projevy chování. Daří se nám tuto prioritu rozvíjet. Co se týče sebekontroly a seberegulace - pracujeme s nácvikem dýchání a představení si semaforu, stále to není ideální a je nutné s tímto pracovat. Rozvoj krátkodobé paměti trénujeme pomocí myšlenkových map, obrázků, přehledů učiva, které se mu lépe pamatují. Stále se snažíme upevňovat gramatická pravidla, dochází k menším postupným pokrokům. Co se nám však vůbec nedaří je rozvoj čtenářských dovedností. Tadeáš nerad čte, není jednoduché v něm probudit zájem a snahu, aby si sám něco přečetl, jde vidět, že čte nerad a s nechutí.
Předměty, jejíž výuka je realizována podle IVP	Zmiňované poruchy se stále promítají do všech vyučovacích předmětů - nedochází ke změně.
Hodnocení využívání PO	
Metody výuky (ped. Postupy)	Metody výuky stanovené v IVP odpovídají speciálním vzdělávacím potřebám žáka. Mezi efektivní patří zadávání pokynů postupně po krocích, častější kontrola, zpětná vazba. Posilování přiměřené reakce a projevů v chování. Tolerance individuálních možností žáka. Využití přehledů učiva.

Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	Žák splnil očekávané výstupy zpracované v ŠVP, které vychází z RVP pro ZV.
Organizace výuky	Organizace výuky odpovídá speciálním vzdělávacím potřebám žáka. Velmi efektivní je stabilní místo k sezení v přední lavici. A hodina předmětu speciálně pedagogické péče, která probíhá jednou za týden.
Způsob zadávání a plnění úkolů	Způsoby ověřování vědomostí a dovedností částečně odpovídají napsaným v IVP. Distanční výuka omezuje udržování očního kontaktu. Efektivní jsou instrukce a zopakování zadání a ověřování porozumění tomu, co má dělat. Tadeášovi je poskytován dostatečný čas na splnění úkolů, při pololetní práci měl zkrácenou verzi a prodloužený čas na vypracování. Dbaní na dokončení práce není zcela efektivní, občas se stává, že zapomene zadaný úkol vypracovat, po upozornění ho ale vždy vypracuje. Je potřeba mu připomínat, že má zadaný úkol, dbát na jeho vypracování, potřebuje neustálý dohled, jak ze strany matky, tak i ze strany učitele či AP.
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Způsoby ověřování vědomostí a dovedností částečně odpovídají napsaným v IVP. Bohužel distanční výuka nám znemožňuje soustavný pedagogický dozor a částečně limituje zařazování prvků kooperativního učení. Efektivně jsou využívány doplňovací cvičení, hry a stále je preferováno ústní zkoušení.
Hodnocení žáka	Hodnocení žáka stanovené v IVP částečně odpovídá speciálním vzdělávacím potřebám žáka. V českém jazyce je hodnocen převážně motivačně, došlo k velkému zlepšení, není hodnocen za specifické chyby, které vycházejí z jeho specifických poruch. Dochází k ocenění snahy i zájmu žáka, i při sebemenším úspěchu, vždy je slovně oceněn pokrok. Občas je hodnocen pouze emotikonou, aby nedocházelo k nechuti ze špatné známky. Tadeášovi jsou poskytovány typově podobné úlohy, především při větších písemkách. Je hodnocen klasifikačním stupněm, ale bere se ohled na jeho specifické projevy vzdělávacích potřeb. Částečně je i dodržováno, že pokud neuspěje, může si známku opravit.

<p>Pomůcky a učební materiály</p>	<p>Pomůcky a učební materiály, které jsou realizovány v rámci IVP znemožňuje distanční výuka, z tohoto důvodu nejsou naplněny. Používáme pouze vizuální oporu a online procvičování pravopisných jevů s odůvodněním pravopisu. Ostatní nelze nyní realizovat.</p>
<p>Podpůrná opatření jiného druhu</p>	<p>Podpůrná opatření jiného druhu částečně odpovídají v rámci IVP speciálním potřebám žáka. Při klasické výuce má Tadeáš stabilní místo k sezení vpřední řadě, je to velmi efektivní. Je mu poskytována podpora i při začlenění mezi vrstevníky, ale při distanční výuce je jeho začlenění těžké prohlubovat. Je mu poskytována podpora od dospělého, a to především pomocí úsměvu, pochvaly, zároveň i podpora z hlediska nevhodného chování. Dochází k pravidelné komunikaci s matkou, kdy řešíme jeho chování, neodevzdané úkoly, snažíme se společnými silami zapůsobit na jeho osobnost, musím říct, že se nám to v rámci možností daří. Tadeášovi je poskytováno doučování pod vedením AP, při kterém může pracovat na úkolech a zároveň mu může být dovysvětlena látka, vždy se to řídí tím, co zrovna potřebuje. Byla mu nabídnuta i pomoc od třídní učitelky, pokud bude potřebovat s něčím poradit, dovysvětlit apod. Prozatím nedochází k pravidelným schůzkám s VP, ale probíhají konzultace po telefonu za přítomnosti matky.</p>
	<p>Žák pracuje se speciálním pedagogem a nadstandardně při distanční výuce s asistentem pedagoga. Podpůrná opatření jiného druhu stanovená v IVP odpovídají pouze částečně. Hodina speciální péče byla nejprve zaměřena na muzikoterapii, po rozhovoru se SP nyní dochází k nácviku modelových situací chování a k procvičování základů pravopisu. Z hlediska Tadeášova neklidu, nesoustředěnosti by potřeboval neustálý dohled AP, který by mu pomáhal s úkoly a kontroloval jeho práci. V rámci distanční výuky při spolupráci s AP, která mu byla přidělena jako podpora - doučování a pomoc s úkoly nebylo zcela efektivní, Tadeáš odmítal pracovat, nepřihlásil se ke schůzce, byl drzý. Po rozhovoru s matkou a Tadeášem, který si své chování ani neuvědomoval došlo k</p>

	nápravě. Ne vždy došlo ke kontrole odevzdání úkolu.
Hodnocení spolupráce s dalšími subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	Nelze hodnotit - Školní klub probíhal pouze ve formě dohledu nad žáky při pauze před TV.
Hodnocení dohody mezi žákem a vyučujícím	Dohoda byla uzavřena a je efektivní.
Hodnocení realizace PO v jednotlivých vzd. oblastech (vyplní každý učitel za svůj předmět)	
ČJ	V hodinách češtiny se snaží, občas dochází k výkyvům jeho aktivity, kdy někdy nejeví o dané téma zájem, je tedy nutné ho znovu zaktivovat - vysvětlit mu, k čemu to potřebuje, co si z toho odnese, vzít to jako výzvu. Je hodnocen motivačně, za každý kus odvedené práce, uvědomuje si své pokroky. Občas si stanovuje velké cíle, kterých nedokáže dosáhnout. Je potřeba, aby mu někdo věnoval neustále pozornost, aby zadanou práci dokončil. Úkoly se snaží odevzdávat, ale ne vždy se mu to daří. Hodně mu v hodinách pomáhají myšlenkové mapy, přehledy učiva a zábavná cvičení formou her. Rozvoj čtenářských schopností je stále na stejném bodě, nechce číst, nebaví ho to. Téměř se odbouralo narušování online hodin, už se hlásí a nevykřikuje, občas na to zapomene, ale omluví se.
M	Tadeáš je v hodinách matematiky nepozorný, často odvádí pozornost od probírané látky. Potřebuje mít neustálý dohled, aby v hodinách svoji práci dokončil. Často má problém pracovat ve správném sešitě a mít v pořádku rýsovací pomůcky na hodinu. Tadeášova domácí práce bývá nekvalitní nebo žádná. Má snahu si zadanou práci zjednodušovat bez ohledu na výsledek. V distanční výuce má problém odevzdávat práci v čas a v poslední době odevzdával ve všech úkolech stále stejnou nečitelnou práci. Tadeáš je v hodinách komunikativní a pokud ho téma hodiny zaujme, tak má snahu spolupracovat.
AJ	Během hodin angličtiny je Tadeáš snaživý a komunikativní. Jeho projev je jednodušší, ale má dobrou slovní zásobu. V písemných úkolech potřebuje pomoc prvního kroku, je respektováno jeho tempo a krácený rozsah úkolu. Během hodiny neruší, pokud se ale hodina o pár minut protáhne z důvodu vysvětlování či doděláním úkolu, upozorní na to.
FY	Tadeáš pracuje dle svých možností. Má potřebu být viděn a v rámci strhávání pozornosti na sebe mu často uteče podstata učiva. Rád komunikuje. Při zkoušení mezi čtyřma očima je bystrý, ledacos vymyslí, jen nesmí mít obecenstvo. Při online výuce je aktivní. Plnění zadání z výuky zanedbává. Často odevzdává s texty nevím, neumím..

Z	Tadeáš je komunikativní, ale jeho odpovědi i práce je často nepřesná. Často má v nepořádku pomůcky. Pokud ho nějaké téma zaujme tak spolupracuje.
D	Tadeáš je velmi komunikativní. Během hodin se zapojuje aktivně do všech činností – samostatná i skupinová práce, verbální i písemné úkoly. V hodinách dějepisu si hodně povídáme a Tadeáš se zapojuje se svými nápady, postřehy i znalostmi. Zajímá se o podrobnosti. Velmi dobře pracuje s obrázky, všímá si detailů.
ČS	V předmětu Člověk ve společnosti nemá žádné problémy, jedná se více o povídací předmět, což mu vyhovuje. V hodinách je aktivní, snaživý a zcela bez problému. Problém mu občas dělá odevzdávání úkolů. V předmětu Výchova ke zdraví - platí to samé jako při ČS. Při informatice je snaživý, občas je výbušný, agresivní na PC, pokud mu něco nejde, seká se mu to. Dlouho mu trvá, než se něco naučí, stačí mu to, ale 2x připomenout, ukázat a už je to dobré.
PŘ	V hodinách přírodopisu je nepozorný, často odvádí pozornost od probírané látky. Potřebuje mít neustálý dohled, aby v hodinách svoji práci dokončil.
ČP	V hodinách Člověk a svět práce je nepozorný, často odvádí pozornost od zadaného úkolu. Potřebuje mít neustálý dohled, aby v hodinách svoji práci dokončil.
TV, HV	Hodiny tělesné výchovy ho baví, je v nich aktivní. V hodinách hudební výchovy se zapojuje do jednotlivých aktivit.
VV	Během hodin výtvarné výchovy potřebuje častou kontrolu - jako motivaci - aby práci dokončil. Pokud ho nějaká práce netěší, zeptá se, zda ji může udělat jinak. Pak práci odvede, ale potřebuje mít pravidelnou kontrolu.
Slovní hodnocení za 1. pololetí - TU	Stanovené doporučení dle mého názoru není dostačující, potřeboval by k sobě AP, který by s ním efektivně pracoval, dohlížel na odevzdávání úkolů, pomáhal mu při jeho vypracovávání. S matkou je spolupráce dobrá, snaží se, pokud je problém, je ochotná ho hned řešit a omlouvá se za případné problémy. Tadeáš v poslední době neodevzdává úkoly,

	<p>jeho prospěch je spíše podprůměrný, i když si stanovil cíl, že chce mít lepší známky, nedosáhl na něho. Nejvíce mu dělá problémy matematika a fyzika. Zlepšilo se jeho chování při distanční výuce, již tolik nenarušuje výuku. Od 1.2. 2021 dochází ke změně AP, která s ním bude v rámci distanční výuky pracovat. Je nutné znovu stanovit pravidla, která budou zaměřena na dokončení práce a odevzdávání úkolů a spolupráce s novou AP.</p>
--	--

<p>Slovní hodnocení za 1. pololetí - AP</p>	<p>Tadeáš se po několika domluvách začal připojovat na distanční výuku-doučování. Ale stále se obhajoval, že vše umí, nic nepotřebuje....Při plnění úkolů odváděl pozornost, stále mluvil, byl nesoustředěný. Zadané úkoly odesílal pozdě a neúplně.</p>
--	--

<p>Slovní hodnocení za 1. pololetí - SP</p>	<p>S Tadeášem během spec ped péče pracuji kombinovaně prostřednictvím muzikoterapeutických metod a procvičováním učiva z ČJ. Vzhledem k tomu, že máš Tadeáš velké problémy se soustředěním, osvědčilo se mi do začátku hodiny zařadit aktivizační techniky muzikoterapie, poté bylo možné s žákem pracovat i na dílčích věcech. Vzhledem ke spec poruchám učení se jeví jako důležité procvičovat koordinaci P a L hemisféry, koordinaci oko x ruka, soustředění, dokončování činnosti. Pracovali jsme s rytmem, tempem, přesností, dynamikou. Pracovali jsme i na samostatných úkonech. Vzhledem k tomu, že Tadeáš pracuje v malé skupině spolužáků, je třeba pracovat na sociálních interakcích, stanovení a dodržování domluvených pravidel - s tím má Tadeáš stále obtíže. Má tendenci druhým vstupovat do jejich prostoru, nerespektuje je, porušuje pravidla. K nácviку pomáhají modelové situace, reflexe ve skupině, diskuze. Tadeáš na tyto metody velmi dobře reaguje. Při distanční výuce jsme se zaměřili na čtení s porozuměním, práce s chybou, sluchovou diferenciaci. Hodin se pravidelně účastní.</p>
--	--

10.4 Příloha č. 4 - Slovní hodnocení a jeho příklad

Milý Míšo,

druhé pololetí uteklo jako voda, a to i přes to, že nám do něj opět zasáhla distanční výuka. Tu jsme ale zvládli společně na výbornou – docházel jsi do školy a učil ses s paní asistentkou nebo se mnou. Po čase jsme se naštěstí zase mohli vrátit do školy a Ty jsi mohl zase vídat svoje spolužáky, dnes už spíše kamarády.

Za uplynulý školní rok jsme měli možnost se vzájemně dobře poznat. Vím, že jsou situace, kdy je pro Tebe obtížné komunikovat, ale postupem času už jich je méně a méně. Na poslední školní akci jsi dokonce s ostatními veřejně zpíval, a to je ohromný úspěch! Je skvělé, že ani ve druhém pololetí jsi neztratil nic ze své pečlivosti. Stále vzorně plníš svoje úkoly při vyučování, nezapomínáš ani na svoje domácí povinnosti. Pokud je to potřeba, tak ve všech předmětech už zvládáš pracovat samostatně. Pokud si s něčím nevíš rady, máme systém, jak požádat o pomoc a Ty se ho nebojíš využívat. Při práci jsi pohotový, bystrý a dobře chápeš souvislosti.

V českém jazyce jsme ve 2. pololetí zopakovali základní slovní druhy a začali se jim věnovat více do hloubky, také jsme se tvořili několik slohových cvičení na téma vypravování. Obojí bezpečně ovládáš. Čteš poměrně rychle a přesně. Psací písmo Ti také nedělá potíže. Při diktátech zvládneš správně napsat velkou většinu slov. Někdy ještě musíme zdůrazňovat, kde se píše s/z, ale jinak je Tvoje psaní velmi pěkné a úpravné. Při čtení rozumíš textu, umíš se v něm orientovat a dokážeš zopakovat, o čem jsi četl. Celkově musím říci, že v hodinách českého jazyka pracuješ svědomitě a se zájmem.

V matematice jsme poznali mnoho nových prostředí. Myslím, že nejvíce Ti stále vyhovuje práce s daty, kdy jsi velmi rychlý a rozumíš jim. Velmi dobře sčítáš, odčítáš a násobíš desetinnými čísly, dokážeš třídit a používat tabulky. Pokud potřebuješ pomoc, umíš používat několik pomůcek, které Ti usnadní práci s výpočty. Jsi aktivní, pracuješ samostatně, přesně a s jistotou.

Ve výchově k občanství jsme se hodně věnovali kultuře a jejím druhům. Poznávali jsme Znáš také prostředky masové komunikace. Poznávali jsme různé osobnosti, zabývali jsme se státními symboly. V hodinách jsi aktivní, pracuješ ve skupině i samostatně, dobře chápeš souvislosti a vše ovládáš.

Ve výchově ke zdraví již víme, co to znamená být zdravý a co bychom pro to měli dělat. Pracovali jsme i na zdravé stravě a chápeme tak, co bychom měli do svého jídelníčku

zařazovat často a co méně častěji. Vyzkoušeli jsme si i zdravé vaření a pečení. Mohu říci, že všechna vyjmenovaná témata a okruhy, Míšo, bezpečně ovládáš.

Při výtvarné výchově a pracovních činnostech stále platí, že pracuješ velmi pečlivě a svou práci dokončuješ. Svoje pracovní místo bez problému udržuješ v pořádku. Rád pracuješ s barvami a je vidět, že malování i kreslení jsou tvé oblíbené činnosti.

Tělesná výchova je pro Tebe opravdovou zábavou. Přesto, že jsme neměli ani zdaleka tolik příležitostí se jí věnovat, mohu říci, že jsi pohotový a hbitý, do her se aktivně zapojuješ. Gymnastika i atletika Ti jdou výborně, bezpečně ovládáš i cvičení na různém nářadí, pěkně pracuješ s míčem. Respektuješ pravidla.

V hudební výchově jsme toho společně ve škole nestihli tolik, kolik by Tě bavilo. Zpíváš rád a znáš opravdu hodně písniček. Naučili jsme se ale společně hudbu také poslouchat a pomocí různých nástrojů také držet rytmus.

Celý školní rok je, Míšo, za námi. Skutečně jsi se naučil mnoho nového, ale kromě toho jsi se také hodně zlepšil v komunikaci s námi dospěláky. Pokud jsi dočetl až sem, jsi borec! Gratuluju Ti a těším se na Tebe po prázdninách.

10.5 Příloha č. 5 – Hodnocení – Vnitřní diferenciacce

Uvedeme si konkrétní případ, abychom měli představu, co vše taková vnitřní diferenciacce obnáší. Byla použita v rámci cizího jazyka, ve třídě bylo hodně žáků s SVP a také se jim neustále měnili učitelé a jejich znalosti byly natolik rozdílné, že jsem byla nucena je rozdělit do jednotlivých skupinek. Ve třídě se tedy utvořily tři skupinky, ve kterých mohli pracovat dle svého tempa. První skupinku jsme nazvali samostudující, ti si mohli procvičovat učivo sami, navazovat na další prostřednictvím materiálů, tedy týdenních plánů, které jim byly vytvořeny, dále pomáhali pedagogovi tvořit pracovní listy, hodiny, cvičení, občas prováděli kontrolu práce ostatních skupinek. Druhá skupinku tvořili tzv. malí učitelé, kteří se podíleli na dovysvětlení učiva pro třetí skupinku, protože vzájemné učení je velmi efektivním prostředkem pro zapamatování učiva. Jak již z daného příkladu vyplývá, třetí skupinka byla slaboučká, ale díky veškerým prostředkům se pomalu, ale jistě posouvala dále. Jako efektivní se projevila i kouzelná krabička, která sloužila pro žáky, kteří byli s prací dříve hotoví. Ta obsahovala přes sto padesát obálek, v každé z nich bylo určité cvičení, křížovka, úkol, popis apod., hodně ji

využívali, když byli se svou prací hotoví, a nebo si úkoly plnily sami od sebe dobrovolně. Také jsem využívala kartičky, které stále používám, pro svou výuku, a to především:

Pro usnadnění přehledu a zvládnání práce ve třídě

- Černá – nevím si vůbec rady, potřebuji pomoc
- Žlutá – jsem si nejistý, zda znám správné řešení
- Zelená – mám hotovo, chci další práci

Další dvě barevné kartičky mi slouží jako zpětná vazba na konci hodiny

- Modrá – umím vše, co jsme dnes probírali/procvičovali
- Oranžová – neporozuměl jsem, potřebuji si to ještě procvičit

Řekli jsme si, že není pravidlem zůstat v dané skupince, ve které začínají, mohou se různě posouvat, podle toho, jak jim to půjde. Výsledkem vnitřní diferenciací bylo, že i ta nejslabší skupinka se dostala na úroveň daného ročníku.

Je třeba zmínit, že to bylo velmi náročné na přípravu, na jednu hodinu jsem dělala tři přípravy, ale bylo to ku prospěchu žákům, a já byla ráda, že jim můj přístup pomohl ke zlepšení.

Obrázek 13 Kouzelná krabička s úkoly

Kouzelná krabička se mi osvědčila a používám ji i do dalších hodin, převážně českého jazyka, ale také i pro výchovu ke zdraví a výchovu k občanství, ovšem zde nemám tolik úkolů, neboť je to ještě mnoho práce, prozatím mám na každý předmět třicet obálek. Každý, kdo má hotovou svou práci dříve, si vybere obálku – jsou seřazeny od nejjednodušší úrovně po

nejtěžší. Následně si svůj výkon sami zkontrolují a udělí si známku – vedu je tímto k samostatnosti. Kontrola probíhá pomocí – kontrolních karet, na kterých je správné řešení. Tyto materiály jsem vytvořila, abych zabránila tomu, že se mi někteří žáci budou v hodině nudit, což by vedlo k vyrušování. A také aby pracovali s chybou.

10.6 Příloha č. 6 – ŠVP – LMP

Člověk ve společnosti LMP 6. ročník	
Upravené školní výstupy vycházející z minimálních doporučených výstupů	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Rozpozná projevy vandalismu ve škole a v obci. Vysvětlí důsledky vandalismu. • Vyjmenuje mimořádné události. • Zná zásady bezpečného chování v krizových a mimořádných situacích. • Dokáže popsat evakuační zavazadlo. • Popíše a pojmenuje různé druhy mezilidských vztahů. • Určí konkrétní znaky mezilidských znaků. • Rozumí pojmům ohleduplnost, tolerance, respekt. • Objasní, které skupiny lidí potřebují zvýšenou ochranu a pomoc. Popíše situace ohrožení a nouze, kdy je potřeba pomáhat druhým. Popíše projevy lidské solidarity. Navrhne, jak může konkrétně pomoci lidem v nouzi. • Na příkladech objasní, jak nesnášenlivost narušuje mezilidské vztahy. Diskutuje o předsudcích a stereotypch narušujících mezilidské vztahy. Popíše situace, kdy je ve společnosti potřebná tolerance. 	<p><i>Člověk ve společnosti</i></p> <p>Naše škola (pravidla chování, společná pravidla a normy, zásady lidského soužití) Vandalismus – projevy, příčiny Důsledky nevhodného chování Mimořádné události Význam IZS Evakuační zavazadlo Mezilidské vztahy Mezilidské vztahy Národnostní menšiny Rozdíly ve společnosti – sociální, kulturní, náboženské, odlišné zájmy, názory Problémy lidské nesnášenlivosti – projevy, důvody, dopad</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pojmenuje členy rodiny – popíše příbuzenské vztahy. • Zná základní funkce rodiny. 	<p><i>Člověk, stát a hospodářství</i></p> <p>Rodina – příbuzenské vztahy, členové rodiny postavení a role jednotlivých členů Funkce rodiny</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Orientuje se v postavení a rolích jednotlivých členů rodiny. • Má základní informace o manželství – způsoby uzavření, ukončení. • Pojmenuje druhy náhradní rodinné péče. 	<p>Dělba práce a činnosti v rodině, režim rodiny Náhradní rodinná péče Osobní vztahy, konflikty v mezilidských vztazích</p>
--	---

<p>Člověk ve společnosti LMP 7. ročník</p>	
<p>Upravené školní výstupy vycházející z minimálních doporučených výstupů</p>	<p>Učivo</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozezná různé sociální skupiny. • Orientuje se v zásadách společenského chování. • Osvojuje si pojmy principy soužití – mravní principy. • Uplatňuje zásady společenského chování v různých životních situacích. <p>V různých životních situacích používá vhodnou komunikaci.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popíše projevy netolerance, rasismu, xenofobie a extremismu. <p>Objasní důsledky lidské nesnášenlivosti.</p>	<p><i>Člověk ve společnosti</i></p> <p>Mezilidské vztahy Sociální skupiny (rodina, škola, zájmová skupina) Zásady společenského chování Způsoby chování Životní a sociální situace Komunikace – druhy, způsoby, prostředky Tolerance, respekt Rasismus, xenofobie, extremismus – projevy Rozdíly ve společnosti – kulturní, náboženské, názorové, zájmy</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Zná typy států a jejich znaky. • Vysvětlí pojem demokracie. • Popíše základní principy a znaky demokracie. • Vyjmenuje orgány zákonodárné moci ČR a popíše jejich činnost. <p>Uvede příklady činnosti státní správy a samosprávy na úrovni obce.</p> <p>Objasní rozdíl mezi hejtmanem, primátorem a starostou.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popíše nejdůležitější národní zvyky a obyčeje. • Objasní význam státních svátků. 	<p><i>Člověk, stát a právo</i></p> <p>Stát, znaky státu, typy států Demokracie Demokratická společnost Principy demokracie Volby Ústava a zákony ČR Složky státní moci Orgány a instituce státní moci Státní správa a samospráva (obec) Řízení samosprávních celků (obcí) Tradice Státní svátky, významné dny Státní symboly ČR Význam symbolů, příležitosti užití Právní dokumenty občana Právo - Povinnosti Dodržování práv – povinností v konkrétních případech (žák, dítě,...)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Zná základní státní a národní symboly ČR. • Vysvětlí rozdíl mezi právem a povinností. • Uvede praktické příklady práv a povinností občanů. • Chápe význam dodržování práv a povinností. • Rozumí sankcím za nedodržování. • Popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby. • Na příkladu objasní, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele. 	<p>Význam dodržování práv a povinností Sankce, trest Listina základních práv a svobod – právní předpisy Reklamace Druhy komunikace – řešení problémových situací Spotřebitel Práva spotřebitele Příklady porušení práva Řešení situací</p>
---	--

<p>Člověk ve společnosti LMP 8. ročník</p>	
<p>Upravené školní výstupy vycházející z minimálních doporučených výstupů</p>	<p>Učivo</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Popíše své schopnosti, dovednosti, předpoklady. • Orientuje se v systému školství. • Popíše rozdíly mezi jednotlivými typy středoškolského vzdělávání. • Orientuje se v nabídce škola a oborů. • Popíše své vlastnosti, silné a slabé stránky, předpoklady. • Rozeznává krátkodobé a dlouhodobé plány. • Umí popsat své plány. 	<p><i>Člověk jako jedinec</i> Dovednosti, schopnosti, předpoklady Systém školství Nabídka oborů Význam vzdělávání Lidské vlastnosti, schopnosti, předpoklady Plány - plánování</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Vyjmenuje členy rodiny, popíše příbuzenské vztahy. • Chápe základní funkce rodiny. • Popíše postavení členů v rodině, role členů v rodině. • Vysvětlí, co je protiprávní jednání, co je přestupek a co je trestný čin. • Vyřizuje své osobní záležitosti vč. běžné komunikace s 	<p><i>Člověk, stát a právo</i> Rodina – příbuzenské vztahy, členové rodiny postavení a role jednotlivých členů Funkce rodiny Manželství Dělba práce a činnosti v rodině, režim rodiny Náhradní rodinná péče Osobní vztahy, konflikty v mezilidských vztazích Zásady lidského soužití Úloha práva v životě společnosti (právní vědomí)</p>

<p>úřady; v případě potřeby požádá vhodným způsobem o radu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popíše způsoby trávení volného času. • Pojmenuje a popíše základní patologické jevy a zná jejich projevy, příčiny vzniku. • Zná řešení krizových situací. • Vyjmenuje organizace nabízející pomoc. 	<p>Rovnost občanů před zákonem (právní vztahy) Přestupek – trestný čin Ochrana veřejného pořádku Prevence trestní činnosti Platby (hotově, převodem – pošta, banka) Pracovní úřad (hledání zaměstnání, finanční podpora v nezaměstnanosti, rekvalifikační kurzy) Volnočasové aktivity Zájmové a sportovní organizace Nevhodné využívání volného času Sociálně patologické jevy Vliv kouření, alkoholu a drog na zdraví člověka Krizová centra (pomáhající organizace) v obci Hledání zaměstnání – inzeráty, noviny, internet Sociální příspěvky Orgány sociální péče Krizové situace Možnosti řešení krizových situací Organizace nabízející pomoc</p>
---	---

<p>Člověk ve společnosti LMP 9. ročník</p>	
<p>Upravené školní výstupy vycházející z minimálních doporučených výstupů</p>	<p>Učivo</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet. • Uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům. • Uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany. 	<p><i>Člověk, stát a hospodářství</i> Bankovní účet Bezhotovostní a hotovostní placení - výhody, nevýhody, rizika... Funkce banky, nabídka služeb Úroky – placené, přijaté Pojištění Potřební občané Sociální péče Systém sociální péče</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ví o právech občanů ČR v rámci EU a způsobech jejich uplatňování. • Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR 	<p><i>Mezinárodní vztahy a globální svět</i> Evropská integrace - podstata, význam, výhody Evropská unie a ČR Globalizace – projevy, klady a zápory, významné mezinárodní organizace (OSN, EU a</p>

<p>vztah, a ví o výhodách spolupráce mezi státy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvede příklady mezinárodního terorismu.	<p>NATO) důvody začlenění státu do mezinárodních struktur Problémy národnostní a náboženské nesnášenlivosti, terorismus, Války - možnosti jejich řešení Obrana a bezpečnost státu</p>
--	---